

A stylized illustration of a rose in shades of green and pink, rendered with white outlines, set against a black background. The rose is positioned in the upper right quadrant of the cover.

**KDO,
CO JE
PAN GABRIEL?**

Ivan Binar

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Kdo, co je pan Gabriel?

Ivan Binar

Znění tohoto textu vychází z díla [Kdo, co je pan Gabriel?](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Sixty-Eight Publishers v Torontu v roce 1978. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Ivan Binar: Kdo, co je pan Gabriel?), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyžívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 18. 3. 2022.

OBSAH

ČÁST I	6
1.....	7
2.....	10
3	12
ČÁST II	18
1.....	19
2.....	22
3	31
4.....	33
5	38
6	41
7.....	45
8	46
9	52
10	54
11	57
12	59
13	63
14	65
15	70
16	73
17	82
18	86
19	97
20	101
ČÁST III	105
1.....	106
2.....	113

ČÁST I

1

Ve čtvrti na kopci, docela nahoře, stojí pod platany bílá vila s příkrrou střechou, pokrytou břidlicí. Ve vilové čtvrti na kopci bydlí významní občané města. Odděleni od sebe ploty, zdraví se smeknutím klobouku a mírnou úklonou. Je tu klid, jen občas projede po asfaltu automobil, zaklapou podpatky dam, z otevřeného okna zazní akord piana, měkký hlas houslí, něžná flétna. V bílé vile pod platany bydlí pan Gabriel.

Ačkoliv má tento příběh počátek přibližně v době, kdy se do města vrátil blázen Fiškus, ačkoliv tento příběh není jen příběhem pana Gabriela (ostatně ani blázen Fiškus nemá roli hlavního hrdiny), bude dobré dozvědět se hned na začátku něco o panu Gabrielovi.

Pan Gabriel jde městem. Kráčí ve vyžehleném saku ulicemi, nevinný kvítek v klopě. Dnes je to kopretina. Ač není honosná, přeci je krásná a pan Gabriel to ví. Jelenicové rukavice obepínají štíhlé prsty. Tento nadmíru elegantní plavovlasý muž s modrýma očima si často obléká ruce. I tu kopretinu utrhla jelení kůže.

Dneska jde pan Gabriel pěšky, neboť je na procházce. Krémový kabriolet s plátěnou střechou nechal v garáži. Každou neděli si vezme poněkud výstřední špacírku stříbrem kovanou a krokem ne příliš rychlým ani zcela pomalým kráčí městskými ulicemi. Uctivě zdraví starší občany, pro děti má laskavý úsměv. Pohladí toulavého psa, přivoní k prvním růžím. Poděkuje babce za jahodu, podanou přes železný plůtek zahrádky a dává pozor, aby šťáva neukápla na světlý oblek.

Každý, kdo v tomto městě nežije a potká pana Gabriela, řekl by, že je pan Gabriel velmi mlád; hádal by mu méně než třicet let. Ale pan Gabriel, který si dnes jezdívá v krémovém kabrioletu se svinutou střechou, jezdíval před mnoha léty v lehkém kočárku, taženém

bílými hřebci. Kola drnčela na kočičích hlavách Dolního náměstí, páni smekali vysoké klobouky a dámy ukrývaly zruměněné obličejy za hedvábnými motýly pestrých vějířů.

Vedle levé nohavice páně Gabrielovy poslušně cupitá kolie Amálie. Směje se celou hubou a jazyk jí visí ven. Je vykoupaná v heřmánkovém šamponu a její srst se leskne. Je to pes, jehož příchod do vily na kopci byl jednou z příčin, proč musel blázen Fiškus pryč. Pes se s bláznem nesnášel a pan Gabriel dal přednost Amálii. Pro Fiškuse už tu nebylo místa.

Nabízí se otázka, co ten vyfešákováný člověk se starodávnou špacírkou a dekorativním psem vlastně dělá. Pan Gabriel nedochází do žádného úřadu, ani se před šestou hodinou ranní neřítí do továrny na výrobu oplatků. Neřídí taxík ani trolejbus, neroznáší pivo žíznivým opilcům. Nepřepadá pocestné, neproštarává vadné potrubí, ani nemaluje obrazy. Nepíše reportáže o postupu polních prací, ani básně o lásce a zklamání. Zdroj jeho příjmů není nikomu znám. Daně a poplatky platí řádně a na dobročinné účely přispívá nezvykle velkými částkami.

Je neděle odpoledne, půle června a pan Gabriel sešel s kopce. Prošel náměstím s kašnou a míří ulicí k řece. U řeky je skleník a za skleníkem růžová plantáž. Kdekdo by očekával, že pan Gabriel sejde ke skleníku, projde mezi záhony, vymění pár slov se zahradníkem a přijme z jeho rukou několik pupat. Zahradník stojí ve dveřích a chytá lelky. Jakmile však spatří na ulici pana Gabriela, obrátí se na patě a práskne za sebou dveřmi. Pes zlostně štěkne a pan Gabriel zrychlí chůzi; zastaví se až na mostě a chvíli pozoruje vlny. Nemá rád zahradníka. Nejráději by si odplivl, ale tyto projevy jsou mu cizí.

Za řekou ještě několik domů, pak město končí. Pan Gabriel se brodí neposečenou loukou s dozrávajícími palicemi trav: bojínku, ostré srhy a něžné lipnice, kopretinami a modrými zvonky. Pes skotačí v zeleni, chňape po motýlech, vyskakuje, odbíhá a zase se vrací, aby sdělil svému pánovi, jak je ta louka dobře vymyšlená k psím radovánkám.

Na vrcholu mírného kopce stojí kamenná rotunda, pokrytá trouchnivými šindeli; čtyři prohnílá břevna bez pohybu. Cezarův palec, trčíci k nebi – větrný mlýn. Zneužívaný motiv malířů amatérů a místní kulturní památka na spadnutí.

Pan Gabriel nechá psa pobíhat venku a vkročí do budovy. Opatrně vystoupí po točitých schodech ke klenutému oknu a dívá se na město. Nikdo v něm netrpí nedostatkem. Poklidné malé město spokojených lidí.

Každou neděli, od nepaměti, navštívuje pan Gabriel toto místo a dívá se na město, ležící mu u nohou.

2

Zahradník je dobrý člověk. Smiřme se s tímto tvrzením. Nemůžeme přeci vypočítávat příklady dobrých skutků zahradníkůvých. Nebyla by to atraktivní četba a jistě by se našli i pochybovači.

Jakmile práskl za sebou zahradník dveřmi skleníku, odplivl si. Kdyby si neodplivl, snad by se zalkl tou slinou. Má dobrý důvod nemít onoho sympatického muže v lásce. Vzájemné antipatie se zrodily ještě v době, kdy blázen Fiškus zdobil ulice města svou přítomností a kolie Amálie byla docela malým, sotva odstaveným štěnětem.

Obličeje hostů v restauraci U Chmelové šišky se rozjasnily a hospodský přímo zahořel štěstím. Pan Gabriel se dostavil. Když se o této události dozvěděl od hejna kluků blázen Fiškus, ačkoliv se hospodám vyhýbal, přiběhl do výčepu. Přikrčil se v koutku k odkládacímu stolu s kupou špinavých talířů a oddanými zraky se pověsil na pana Gabriela. Třeba si ho všimne, třeba se usměje na ubožáka Fiškuse.

„Pane vrchní, pivo!“ zavolal Gabriel na číšníka. „Pro všechny.“

Pro všechny? I před Fiškusem se objevilo, s bílou čepicí pěny. Dar z rukou plavého boha. Fiškus se zhluboka napil. Do této chvíle nepřijal nic, co by jen zavánělo alkoholem. Ačkoliv odmítal alkohol jako nástroj ďábla, dar z rukou svého pána musí přijmout.

„Já si své pivo platím sám,“ řekl zahradník číšníkovi. Všichni hosté se ohlédli po mluvčím a udiveně zakroutili hlavami. Proč odmítat dobře míněné pohoštění? Zahradník nesnášel takováto gesta. Pochyboval o jejich upřímnosti a měl svou hrdost. Náhle pocítil v této útulné, zakouřené místnosti úzkost. Nejraději by odešel. Měl však rozehranou partii kulečníku a uprostřed hry se neodchází.

V božský nektar se měnilo pivo dvanáctka na Fiškusově patře. Hladce klouzalo hrdlem, hlavu naplňovalo lehkostí a srdce odvahou.

Co si dovoluje ten dědek s vyhrnutými rukávy, ten křupan v botách od hlíny! Fiškusovi neušla sotva postřehnutelná změna v Gabrielově obličeji. Pan Gabriel se zachmuřil. Není zvyklý, aby mu někdo odporoval. Všichni v tomto městě ho přeci mají rádi. Jen Fiškus zahlédl přelet mráčku po Gabrielově čele. A Gabriel zas objevil oddanost psích očí Fiškusových.

„Fiškusi, tomu pánovi nechutná mé pivo.“

Jiskřička dopadla a nálož pod lebeční kostí blázna Fiškuse se vzňala. Zahradník se skláněl nad zeleným sukнем. Koule byly v obtížném postavení a starý muž byl hráčem průměrných kvalit. Ve chvíli, kdy se červená koule odrazila od mantinelu a bezvýsledně bloudila mezi ostatními koulemi, dopadl půllitr a zahradníkovo tělo zůstalo bezvládně viset přes kulečnickový stůl.

Hned vedle skleníku na břehu řeky je veliký záhon růží rozmanitých druhů a barev, voňavé pole. Za teplých večerů se příkrádají temné stíny a několik květů si odnášejí sebou. Zahradník ví o těchto zlodějích a jejich zločiny jim trpí. Rád by jim půjčil nůž, aby se nezranili trny. Ví však, že růže, jsou-li ukradené, získají na ceně. Ten týden, co ležel v nemocnici s rozbitou hlavou, zůstala plantáž nedotčena.

Ráno před osmou překročil pan Gabriel Fiškuse, spícího na jeho prahu. Nastartoval vůz a vrátil se až k večeru. Z auta vyskočilo roztomilé štěně skotské kolie a vrhlo se na blázna, shrabujícího posekanou trávu. Nevole malé chlupaté koule byla veliká, Fiškus musel odejít z domu. Musel odejít i z města, vrátil se až po desíti letech.

3

Evelýna má ve městě poslání. Že je jí zároveň zdrojem obživy, tím lépe pro ni. Ačkoliv má její řemeslo přívlastek „nejstarší“, není povoleno zákonem. Evelýna provozuje svou profesi pokoutně, navzdory příkoří ze strany úřadů, s láskou, někdy za honorář tučný, jindy se spokojí s poděkováním. Po řadu let přináší radost neukoženým mužům. Každé město má své nevěstky, tato se jmenuje Evelýna.

Jak došla Evelýna ke svému poslání? V sedmnácti letech, po bezradných dětských vztazích, po rozpačitém postávání ve vchodu do domu a posedávání na lavičkách v parku se zcela zeleným nekňubou Františkem, zatoužila po opravdovém muži. Vymyslela si lásku k panu Gabrielovi. Všechny dívky z města v sedmnácti milovaly pana Gabriela způsobem dívek, milujících na dálku dívčí sen. Která by netoužila po kvítku z jeho ruky, po modrém pohledu, patřícím jenom jí. Rusovlasá Evelýna, dívka s ňadry už zcela vyvinutými, měla však vyšší nároky. Jen pohled kýžených očí byl jí málo. Odhodlala se, že ho užene, že jí bude patřit a ona jemu, alespoň na chvíli, ale docela. Dá se mu, neboť je nejvyšší čas, aby se stala ženou, a nikdo jiný není hoden způsobit v ní tuto proměnu než právě pan Gabriel, nejkrásnější, nejmužnější, nejžádoucnější, jediný velikán v tomto městě.

Po nedělním obědě přikryl si Evelýnin otec v lehátku na zahradě obličej nedělní přílohou a usnul zdravým spánkem pracujícího občana. Evelýnina matka napustila horkou vodu do dřezu s kupou nádobí a usedla ke kuchyňskému stolu s románem. Evelýna v pokojíku, polepeném obrázky zpěváků tanečních písní, prohlédla se v zrcadle, aby si obnovila sebedůvěru. Byla spokojena. Rychle se dooblékala, nalíčila se a vyrazila rozhodným krokem.

Klapot jehlových podpatků nevytrhl matku v kuchyni ze stavu blaženosti, navozeného vzrušující četbou. Vzduch, zviřený širokou

spodničkou, odvál sice nedělní přílohu z otcova obličej do trávy, na zdravý spánek spravedlivého muže však nestačil. Vrzla vrátka a kovové podpatky klapaly ulicemi města až do vilové čtvrti; blížily se k bílému obydlí oběti Evelýnina rozhodnutí.

Chvíli vyčkávala za rohem, skrz plot pozorovala blázna Fiškuse, zápolícího s podivným strojkem na sekání trávy. Pes tu ještě nebyl. Ne-trpělivě podupávala, napjata jako rozvědčík před akcí v týlu nepřítel.

Opatřen stříbrem kovanou špacírkou (kdokoliv jiný by s takovou anachronickou rekvizitou vypadal jako šašek) s karafiátem v klopě, ani okem nezavadil o zoufalého Fiškuse, zápolícího s mechanismem, prošel pan Gabriel vrátky do ulice. A tam ho očekával prudký úder zrzavé hlavy do krajiny břišní, přesně do toho místa, kde končí hrudní kost. Zavrával, ale neupadl. Lapaje po dechu, vyslechl omluvu rafinované atentátnice.

„Ach promiňte, pane, moc se vám omlouvám, já nerada... Punčochy, jestli je mám dobře, jsem se dívala a neviděla jsem vás... Bolí to moc?“

„To nic, slečno, příště si dáte pozor.“

„Tady v těch končinách málokdo projde, tak jsem si myslela, ach bóže, jaká jsem já to nešika!“

S dechem již nabytým blahosklonně ji pošimral v rusých vlasech, poněkud křečovitě se usmál a vykročil. Evelýna tam chvíli stála a obličej se jí protáhl směrem dolů. S blahosklonným pošimráním ve vlasech se nehodlala spokojit. Mířila výš. Prsty si pročísala rudou záplavu a seběhla příkrou postranní ulicí dolů z kopce.

Cílem procházky pana Gabriela byl jako obvykle v neděli odpoledne větrný mlýn na kopečku za řekou. Pan Gabriel kráčel zvolna, tůkal špacírkou do dlaždic a na příhodu se zrzavou dívkou už zapomněl. Uvažoval, jaký druh psa by podtrhl eleganci jeho zjevu. Rozhodoval se mezi borzujem a skotskou kolíí.

Snad proto si oblíbil prastarý větrný mlýn, že se tomu místu lidé vyhýbali. Pověra opředla ruinu sítí nepodložených zkazek

o prokletí. Ani kluci sem nepáchli, ačkoliv jim rodiče zakazovali jen se přiblížit. V jiných případech takovýto zákaz působil jako nejvřelejší doporučení. Čímsi nevysvětlitelným odpuzoval větrný mlýn i ty nejsrdnatější návštěvníky půlnočních hřbitovů.

Louku na kopci posekali, podtátá tráva voněla létem a působila na mysl pana Gabriela jako balzám. Široký kruh kolem rotundy zůstal nedotčen. Nedbaje puků sedl si Gabriel do přezrálé trávy, zhluboka dýchal a naslouchal cvrčcímu tichu. Vtom uslyšel nevhodný šramot a prška zvětralé omítky padla mu do vlasů. Zvedl hlavu. Zahlédl bílý oblak v nejnižším okně a bílé žuchnutí ho zavalilo. Byl polapen v naškrobené spodničce budoucí neřestnice Evelýny. Naštěstí si před výsádkem sundala střevíčky s nebezpečnými podpatky. Chvilí zápolil se záplavou bílé látky a s pevnýma dívčíma nohama, než se mu podařilo uniknout z tenat.

„Tak tohle...“ zalapal po dechu, když poznal původkyni. „My už se známe, co?“ zasyčel zle.

„To jste zase vy? Ježíš, promiňte, pane, to je hrozný! Já se zabiju. Vůbec jsem o vás nevěděla, že jste tady... Uklouzla mi noha, zrovna když jste zvedal hlavu. Jsem já ale nemehlo! Odpusťte mi to, pane...“ chrčila ze sebe omluvy.

„A plav!“ pozvedl Gabriel hlas a prstem ukázal směr. „Upaluj a zastav se až doma u maminky, žábo nohatá!“

„Boty,“ namítla. „Musím si ještě nahoru pro boty...“

Pan Gabriel vystřelil po schodech, popadl lodičky a mrštil jimi po zrzavé dívce. Evelýna se vyhla, sebrala boty a šla. Neplavala ani neupalovala; pohupujíc boky, loudavě se vzdalovala mezi kupkami sena. Byla přesvědčena, že vlnobití její sukně širokánské sledují modré oči. Raději se však neotáčela.

Tato příhoda s Evelýnou Gabriela dokonale otrávila. Měl po náladě. Chvilí se díval na město a potom dostal hlad. A chuť projet se autem. Vyjede si někam na večeri. Ještě před pátou nastartoval auto a vyrazil. Prokličkoval ulicemi a vyjel na silnici, směřující k horám.

Ve zpětném zrcátku zahlédl měděnou záři. Protřel si oči a otočil se dozadu. Seděla na zadním sedadle a tvářila se provinile. Sešlápl spojku a skočil na brzdu. Zrzavá holka přepadla setrvačností na přední sedadlo.

„Jak se vlastně jmenuješ?“

„Evelýna,“ přiznala se. „Já vím, je to blbý jméno, máma to vyčetla v těch svých románech.“

„A co vlastně chceš?“

„Já nevím...“

„Dobře, máš to mít,“ řekl. „Vykoledovala sis to.“ Zařadil rychlost a krémový kabriolet vyrazil jak pes, puštěný ze řetězu. Patníky ubíhaly zpátky, auto se řítilo po okresní silnici, vinoucí se v nesmyslných klikatinách, jakoby ji vyměřoval namol opilý geometr. Uprostřed lesa odbočil vůz na zablácenou cestu, chvíli po ní jel a na mýtině pod borovicí zastavil. Řidič galantně otevřel dámě dvířka, pomohl jí vystoupit a uchopil ji za nahou paži rukou ve světlé rukavičce.

Bez jediného slůvka šli cestou necestou mezi stromy, brodili se borůvkám se zelenými bobulemi, vyhýbali se šlahounům ostružiní, překračovali klobouky zaručeně jedovatých hub. Přeběhli po kamenech přes potok s čistou vodou, prodrali se mlázím a byli u cíle.

Besídka z březových latí stála vedle betonového parketu, zřejmě sloužila za orchestřiště při letních venkovských tancovačkách. Kolem se válely pivní kelímky z voskovaného papíru, krabičky od cigaret, papírové tácky zamatlané hořčicí, rozbité lahve, rozmáčené lampiony a vršky od piva. Vešli do besídky. Pan Gabriel usedl na lavičku a zapálil si cigaretu královské délky.

„Svlékni se,“ poručil.

Podívala se na něj vyděšeně.

„Chtělas to. Nebo ne?“

Uposlechla. Svlékala se zvolna, kusy oděvu pečlivě odkládala na lavičku plnou srdcí, iniciál a sprostěren, vyrýpaných kapesním

nožem do březové kůry. – Chci to, chci to, chci to, vířilo jí v hlavě. Až nastal okamžik, kdy byla nahá. Schoulila se do vlasů a ruce nestačily ukrýt, co by teď nejradyji schovala. Zavřela oči a ucítila dotek hebkých jelenicových rukaviček.

Po vlně žáru za zavřenými víčky uslyšela zašustění papíru a vzdalující se kroky. Pak nastalo ticho, šumící větvemi. Rozpřáhla ruce, hmatala po zemi kolem sebe. Otevřela oči a zjistila, že je sama. V cestičce na hrudi našla několik bankovek, zmačkaných do kuličky. Vstala a začala se oblékat. Pod halenkou, posledním kusem oděvu, objevila nápis, kterého si při svlékání nevšimla. – Kurva, bylo vyryto v březové kůře kostrbatým písmem. Pečlivě vyrovnala zmuchlané bankovky, svinula je do ruličky a zasunula k řadrům. Střevíčky vzala do ruky, přeběhla potok a lesní cestou sledovala ve vlhké hlíně čerstvě vytlačené vzorky pneumatik.

Za svůj první honorář koupila si Evelýna odvážně střížené šaty a střevíce, které měly ten nejehlovatější podpatek, jaký bylo možno ve městě spatřit. Rok vyčkala plnoletosti a odešla z domova.

Evelýna se stala nevěstkou. Ujímá se opuštěných koťat a osamělým, potřebným mužům dává víc, než a zač si zaplatili. Je plná smíchu a dobré nálady, netrpí nouzí a je dosud krásná; má pevné tělo a svěží obličej. Vlasy jí září na slunci jak rozžhavená měď. Není však šťastná Evelýna. Není šťastná, protože je děvkou. Teď už to ví. Touží po muži širokých dlaní, z jehož popudu by se narodilo dítě. Laskal by ji a ona by mu byla věrnou ženou. Ale kdo by si vzal děvku?

Evelýna jde městem. Je noc, i v baru Orient už zavřeli. Dneska ji nikdo nedoprovází, jde sama, spěchá do pokojíku nad řekou. Zavrtá se do peřin a bude spát až do oběda. Před osamělým strážcem pořádku raději zabočí do postranní uličky. Nemá chuť prokazovat svou totožnost a handrkovat se s ním o razítko zaměstnavatele, když je tam nemá. Chce spát. V postranní uličce je tma, nesvítí ani reklamní štít hospody U Chmelové šišky. Evelýna klopýtne o cosi měkkého.

„Nechajte mne tu umřít,“ blábolí z chodníku unavený mužský hlas. „Jsem nervově, fyzicky, duševně, psychicky a tělesně kaput. Neublížujte nemocnému člověku.“

Evelýna rozškrtla zapalovač a ve skomírajícím plamínku spatřila opilého muže, ležícího v kaluži, dílem na chodníku, dílem ve vozovce.

„Tak, strejdo, vstávat a jdeme.“

Posadil se s námahou na okraj chodníku a vložil hlavu do dlaní, jakoby o něčem usilovně přemýšlel.

„Nejdeme nikam, neboť on mne už nemiluje. Nechte mne tu umřít. Už mne nenapojí pivem ze svých rukou. Už před léty mne zavrhl a dnes opět. On se mne zřekl a svrhl mne ze schodů. Mne, jediného věrného, mne...“ V zájmenu mne našel opilý muž zalíbení.

„Tak pojd'te, pojd'te, zítra zase otevřou a on vás znovu napojí. Kdybyste se tak neožral, nikdo by vás neshazoval ze schodů. Hospodský od Chmelové šišky, co já vím, není žádný kruťas. To jste musel pěkně vyvádět!“

„Pitomá ženská,“ zamumlal opilec. „Nechápe nic, nic, nic nechápe. Jsi hloupá slepice a jenom já vím vše, vše, vše...“

„Ano, jsem hloupá slepice a s tak moudrým člověkem jako jste vy, jsem se ještě nikdy nepotkala před hospodou. Já bych nikdy nepřišla na to, že můžete umírat u mě v kuchyni na gauči ve vší počestnosti, pěkně v teple. Až teprve vy jste na to přišel.“

„To není špatný nápad,“ svolil opilec a postavil se na nohy.

Evelýna jde městem a protože má dobré srdce, vleče za sebou opilého blázna Fiškuse. V té tmě a po tolika letech nepřítomnosti ho nepoznala. Každé město má své nevěstky, tato se jmenuje Evelýna.

ČÁST II

1

Po desíti letech se vrací Fiškus domů. Do města, kde je bláznem. Jde pomalým krokem, hlavu mírně nachýlenou, ruce za zády. Tak tomu přivykl za deset let v ústraní mezi sobě podobnými. Na prsou odřená aktovka, visící na řemeni kolem šíje. Fiškusovy šaty vyšly z módy už před mnoha léty; je na nich vrstva prachu. V poledním slunci měkne asfalt a prosakuje děravou podrážkou Fiškusových bot. Výfuky úspěchaných aut zahušťují vzduch; unaveného poutníka přepadl záchvat kašle. Žádnému řidiči nenapadne zastavit. Pobudům se nezastavuje, ušpinili by čalounění, a kdo ví co ještě je možno od takových očekávat.

Ani Fiškuse nenapadne, že by mohl mávnout, třeba nákladáku, a urychlit svou cestu. Jde s hlavou skloněnou, aktovka se kolébá v pravidelném rytmu a oči poutníkovy se šťastně usmívají. Opět uvidí tu tvář, ty plavé vlasy, ponoří se do očí nebesky modrých. Dobrotivou tvář Gabrielovu. Dá mu najíst, napojí ubožáka Fiškuse svou přítomností. Bůh sestoupil na zem a přijal podobu pana Gabriela. A Fiškus, červíček zemský, bude mu sloužit jako před léty. Trávník stříhat, boty čistit, umývat auto. Před jeho kroky ometat cestu, ulamovat větvičky, aby ho nešvihly do tváře.

Před desíti léty ho viděl naposledy. Onoho dne si přivezl pán malého psa s úzkým čumákem. Den poté, co Fiškus ztrestal zpupného zahradníka. Toho blázna, který se protivil pánovi. Dva muži v bílých pláštích oblékli Fiškusovi lněnou kazajku, jejíž rukávy se uvazovaly za zády. Byli to služebníci ďáblovi. Vezli ho autem do domu s mnoha okny za vysokou zdí. Do sídla ďáblova, maskovaného bílou barvou postelí a bílými plášti jeho poskoků. Po desíti letech přistavil Fiškus ke zdi žebřík a vydal se na cestu. Pán ho povolal.

Po desíti letech vkročil blázen Fiškus do ulic svého města. Děti ho okukují, připojují se k pravidelnému rytmu jeho kroků. Ještě mu

nevzdávají hold, jen mlčky pozorují podivného muže. Jde po pravé straně vozovky, mimo chodník. Někteří obyvatelé města ho poznávají. Před desíti lety byli dětmi a pokřikovali na blázna. – Fiškus, Fiškus! A blázen se radoval. Neslyšel v dětských hláscích výsměch. Fiškus, to je pochvala. Hold jemu, nejchytřejšímu z lidí. On jediný ví, kdo vlastně je pan Gabriel. Hlásá to všude a nikdo mu nevěří. Jen děti pokřikují za ním: Fiškus! Sám jim to prozradil. Josífek je fiškus, říkával o sobě a to mu zůstalo.

Dnes za ním děti ještě nepokřikují. Jen si ho důkladně prohlížejí; nevědí dosud, že je Fiškus. Ale zítra už budou vědět, sám jim to prozradí. Děti sledují blázna až k řece a pak se vracejí zpátky, aby pokračovaly ve hře na četníky a zloděje. Myslí si, že blázen prošel městem a už se nevrátí.

Omyl! Právě teď se Fiškus vrátil. Neprošel městem, aby pokračoval v cestě na nějaké nesmyslné poutní místo. Zde by měl být cíl cesty všech poutníků, hledajících pána. V tomto městě žije pan Gabriel!

Je neděle odpoledne a Fiškus dobře ví, kde hledat. Do vily ve čtvrti na kopci si netroufl. Co když je tam pes s úzkým čumákem? Prošel městem, nechal za zády skleník s růžovou plantáží, most i poslední domy. Kráčel mezi kupkami sena mírným svahem k jeho vrcholku. K větrnému mlýnu, jehož lopatky nikdo z živých neviděl v pohybu. Je neděle odpoledne a pan Gabriel dospěl cíle své procházky. Stojí u okna a pozoruje město. Vidí i svého služebníka Fiškuse? Co učiní, až mu oddaný Fiškus padne k nohám a řekne:

„Zde jsem, můj pane, abych ti sloužil.“

Blázen se vyškrábal po točitých schodech a stanul tváří v tvář blankytným očím pana Gabriela. Padl na kolena a bil čelem do prachu.

„Je vám něco?“ zeptal se pan Gabriel. „Co to děláte? Vždyť se celý zašpiníte, člověče.“

Fiškus překvapeně zvedl tvář ze staletého prachu:

„Copak mě nepoznáváš, můj pane? Cožpaks mne nepovolal z domu bídy, abych ti opět sloužil?“

„Co mi tykáte, chlape! V životě jsem vás neviděl a vy tu takhle vyvádíte.“

„Pane Gabrieli, vždycky jsem ti věrně sloužil. Cožpak jsi už zapomněl, jak mi tvé oči před desíti lety poručily, abych vztáhl ruku na zahradníka? Cožpaks mne přede dvěma dny nenavštívil ve snu a nepovolal mne zpátky ku službě?“

„Vy jste blázen!“ řekl Gabriel a seběhl ze schodů. Fiškus za ním. Dole ve vysoké trávě ho dostihl, vrhl se k zemi a objal nohy svého pána. Svíjel se a škemral o jeho přízeň. Od lesa se přiřítíl pes s úzkým čenichem. Zahryzl se do Fiškusovy nohavice a začal mu ji trhat. Pan Gabriel se vyprostil z bláznových rukou a krokem ne příliš rychlým ani zcela pomalým vykročil k městu. Pes nechal blázna bláznem a následoval pána.

V noci pak se zcela opilého Fiškuse ujala Evelýna.

2

Řidič František se vyklubal ze zeleného nekňuby Františka, z toho zdrženlivého chlapce, který nedokázal políbit žádostivou, potřebnou Evelýnu, sedmnáctiletou dívku, toužící po lásce. Je už několik let ženatý a milenky má rozsety po celém kraji. Všude tam, kde se kupují oplatky, vyrobené v tomto městě. Ted' má starosti se závozníkem Břetislavem. Závozník Břetislav hořel neuhasitelnou láskou k Miladě. Nežli se stala úspěšnou fotomodelkou, chodili s Břetislavem do jedné školy. Z té školy vyloučili Břetislava rok před maturitou. Když ho vykazovali, nelitoval ničeho jiného než toho, že nebude potkávat Miladu s černými vlasy na chodbách ústavu a nebude před ní klopat oči a bezradně svírat upocené dlaně. Břetislava vyhnali ze školy proto, že jeho otec přilnul k hroudě zděděné po předcích a nemínil vstoupit do zemědělského družstva. Na komisi, která ho přišla přesvědčovat o výhodách společného obdělávání půdy, vytáhl brokovnici, rovněž zděděnou po předcích. O statek na periferii města přišel za půl roku, ale to už byl jeho syn Břetislav závozníkem v továrně na oplatky a o diplomu zemědělského inženýra si mohl nechat zdát.

Černovlasá Milada po úspěšné maturitě odjela do hlavního města studovat hudbu. Za nějaký čas se však začaly objevovat na titulních stránkách módních časopisů její fotografie. Každý zveřejněný snímek živil v Břetislavovi směsici pocitů, které nazýval láskou. Pěstoval si tento bezútešný stav k Miladě, ačkoliv věděl, že nedojde naplnění. Na konci deváté třídy se konal třídní večírek. Bylo jim šestnáct a Břetislav věděl, že za několik dnů nastoupí místo závozníka v továrně na oplatky. Poslední den pod střechem střední školy.

Na večírku je Milada, nejkrásnější dívka na světě a v okolí. Břetislav je o půl hlavy menší a mutuje. Nemá šanci. Snad ještě vyroste a na tváři se mu objeví vousy... Nikdy se neodvážil napsat jí lístek

s několika slovíčky, pozvat ji někam, třeba na zimní stadion a pak s ní bruslit, držet ji za ruku a povídat vtipnosti. Je pihovatý prcek a ke všemu ho ještě vyhodili ze školy.

Ani Vašek neměl u Milady žádnou naději. Ten Vašek, který jediný má motocykl a pod nosem mu roste knír, neboť je o dva roky starší než všichni ve třídě. Ten Vašek, kterého zkazila rozvedená panička. I tento idol všech dívek od devátých po jedenácté třídy ztroskotal na Miladě.

Břetislav dosud nikdy nelíbal žádnou dívku. Jeho dychtivé ruce dosud nespočinuly na žádné dívčí hrudi. Nikdy nevyužil zmatku v šatně při oblékání. Ostýchal se účasti na aktech oběma pohlavími kýženého násilí. Závídel svým odvážnějším vrstevníkům, ale miloval Miladu. Všem k smíchu miloval obraz za sklem nemocnou láskou, jejímuž naplnění by stačilo tak málo a přesto nebude naplněna.

Ale teď je večírek na závěr desáté třídy, poslední Břetislavův den pod střechem jedenáctiletky. V tělocvičně vedle šplhadel stojí Milada a hraje na housle jakousi skladbu. Má velmi letní šaty a žlutou růži na nadrech. Kdyby tak mohl přivonět! Břetislav zná vůni této růže. Chodil pomáhat zahradníkovi na plantáž. Při očkování zavazoval očka na bílém krčku plané růže lýkem. Měl poškrábaná zápěstí a bolelo ho v zádech... Milada se uklání a obecenstvo tleská.

„A teď si zahrajeme takovou hru,“ sděluje mladá profesorka, duše dnešní slavnosti, s tajemnou tváří. „Polku zajisté ovládáte všichni.“ Rozdává všem ze dvou klobouků složené lístky papíru. Pro pány modré, dámám bílé.

„Nerozbalovat, až řeknu.“

A pak čte z archu papíru dvojice hrdinů lásky z literatury i historie. Proslavení hrdinové hledají své neméně slavné protějšky: Napoleon Joseffnu, Romeo Julii, Jeník Mařenku, Caesar Kleopatru... Nabízejí jim své rámě a vznešeně promenují kolem švédských beden, koz a koňů s madly. Břetislav svírá upocený modrý lístek. Je na něm napsáno slovo ZVÍŘE. Jenom ať není Kráskou Solná. To by se všichni

utloukli smíchem, kdyby Břetislav promenoval s tak monumentální dívkou. Kdokoliv jiný, jenom ne Solná.

„Zvíře hledá Krásku.“

„Zvíře, já jsem Zvíře,“ volá Břetislav a prodírá se zmatkem. Jenom, aby to nebyla Solná. Pane bóže, to by byl tanec.

„Zvíře hledá Krásku, Krásko, kde vězíš?“ volá profesorka.

„Tady,“ ozve se Milada se žlutou růží. Stojí u šplhadel a housle má stále ještě v ruce. Dlouho je skládá do futrálu, na futrál ještě navléká látkový obal a Břeta stojí jako Y, šťastný i bezradný a takhle na ni kouká. Konečně jí smí nabídnout rámě. Procházejí se po hladkých parketách a mlčí. To nejde takhle mlčet na večírku, měl by něco říct, něco duchaplného. Třeba něco duchaplného o růžích. Že je Milada krásná jako růže? Ne, to je banální. Tak třeba řekne, že je tady horko. Něco říct musí, honem, aby si nemyslela, že je úplný blbec. Něco vtipného. Najednou ho osvítila věta komické loutky Hurvínka z gramofonové desky. Zněla: Frantík ze mlýna chroustal chrousta. I tuto vtipnost zavrhl, ale chrousti mu bzučeli v hlavě a Kráska se tvářila velmi otráveně.

„Chodíš někdy na chrousty?“ zeptal se dámy. Jednoznačně šlápl vedle. Věděl to už před vyřčením, ale nešlo jinak. Ani mu neodpověděla. Téma chroustů bylo neodbytné. Lezli mu po kůře mozkové, škrábali vroubkovanými nohama po kosti lebeční a bzučeli mu z úst:

„Já je chytám na záchodové okýnko, to je nejlepší. Když třeseš stromem, tolik jich nenachytáš.“

„Nač?“ podivila se Kráska. Chtěla se dozvědět, nač má Břeta tolik chroustů.

„Na záchodové okýnko,“ špatně si vyložil otázku. „Kuchyňské je sice větší, ale to by mi máma dala! Otevřeš okýnko a necháš svítit světlo. Musí být večer, to jsem ti zapomněl říct. Pak si můžeš číst a chrousti už se chytají sami. Jsou úplně pitomí. Světlo je přiláká a pak jich máš plný záchod.“

„Ale co s nimi?“

„No jo, co s nimi...“ Co s plným záchodem chroustů? Ať si žerou listí, ať se množí, ať bzučí za jarních večerů, co s nimi?

Paní profesorka uvedla do chodu gramofon. – Je nebe jako šmolka a země hezká holka... zapěl oblíbený zpěvák a hrdinové z dějin i z literatury začali v rytmu polky roztáčet své hrdinky po tělocvičně.

Břetislav se snažil; krok, sun, krok, přeřikával si v duchu. Docela mu to šlo. Za chvíli už nemusel myslet na pohyb a začal vnímat vůni. Ale nebyla to ta známá vůně žlutých růží; byla to omamná vůně ženy, dráždivá a vzrušující. A to bylo naplnění Břetovy lásky k Miladě. Nic jiného už od ní nedostal. Ostatně, nic víc neočekával.

Jako brouk zmámený světlem se vypoťácel po tanci ven. Už se do této školní budovy nikdy nevrátil.

Jednoho červnového dne přidělili řidiči Františkovi v továrně na oplatky zbrusu nový kamion. Modrý, vonící čerstvým lakem a čistotou.

„To se musí oslavit!“ oznámil řidič František svému závozníkovi. Břetislav nenamítal, neboť slovo šoférovo je pro závozníka zákonem.

„Jseš pěknej blbec,“ říkával řidič František, zastánce volné lásky v mezích zákona, zamilovanému závozníkovi. „Co z toho máš? Myslíš, že se taková hvězda zahodí s usmoleným šmírákem? Ta má jinačí křeny. Jak myslíš, že se dělá kariéra? Jedině přes postel!“

„Já vím,“ pokýval hlavou Břeťa a pokoušel se vybojovat zápas mezi rozumem a uvzatostí, které říkal láska.

„To, že jseš panic, tě ve tvém věku nijak nešlechtí,“ dul do něj František. „To je horší než bolavá noha.“ Měl zkušenosti se svým panictvím po boku Evelýny.

„Já vím.“

Břetislav věděl, ale co mu to bylo platné. Rád by se zbavil panictví, ale nevěděl, jak na to. Láska k Miladě byla mu přijatelnou výmluvou. Živil ji v sobě nesplněnými touhami, byla mu odůvodněním vlastní

neschopnosti. Zpočátku v ni věřil, ale Františkovy dlouhé monology o dobývání ženských těl začaly tuto víru nahlodávat. Do kabiny nového kamionu nalepil Břeťa Miladu v tmavých šatech, hladký účes s pěšinkou uprostřed. Vystříhl ho z časopisu Žena a móda.

„To se musí oslavit,“ řekl František, když se vrátili z první jízdy novým kamionem. A tak to jdou oslavit.

Vymydlení, obleky si oblékli, kravaty uvázali, jdou se rozšoupnout. Ne jako vždycky na pár piv, dnes to bude velkolepější. Vyhnou se hospodě U Chmelové šišky velkým obloukem a míří k baru Orient. František zkušeným krokem světáka, Břeťa nedočkavě; ještě nikdy v žádném baru nebyl. Hrozně se styděl, když se musel podrobit povinnému čištění bot. Nevěděl, jaký peníz má vsunout do nastavené dlaně. Sešli po schodech dolů a číšník ve fraku je usadil do volného boxu.

Oplyšovaná místnost byla skoro prázdná. V rohovém boxu seděl plešatý pán s velmi mladou dívkou, naléval do ní tramín ve snaze oslabit její zábrany a donutit ji k ploužení po parketu, ačkoliv ještě nikdo netančil. Hudba hrála směs ze světoznámých operet. Barman leštil sklenice, občas potáhl z cigarety a s hlasitým zafuněním vypustil oblak dýmu do intimního interiéru.

„Je to tu pěkně zdechlý,“ konstatoval Břetislav.

„Ještě je moc brzy, program začíná až v deset,“ jakoby se omlouval František. Taky se mu tady nelíbilo. U Chmelové šišky se cítil mnohem volněji a pivo je lepší než víno nebo kořalka. Byl však zvědavý na závěrečné číslo programu. Mají prý tu jakousi novou holku s náramně vyvinutým poprsím a ta se bude svlíkat. Taky ho zajímalo, jak se na to bude tvářit Břeťa.

Seděli proti sobě a upíjeli Tři grácie; pivo v tomhle baru nečepovali. Seděli mlčky v nepřívětivém plyši, jakoby naslouchali světoznámým operetním melodiím v podání houslí, klavíru, bicích a vibrafonu. Do správného rozšoupenutí tomu hodně chybělo. Čekali, kdy se začne něco dít. Dva, to je málo. Čekali na třetího. Nevěděli, koho čekají,

ale bylo jim jasné, že se ten třetí určitě dostaví. Milá by byla nějaká pěkná holka; třeba ta s poprsím. Ale nejspíš to bude nějaký opilec, takový nešťastný človíček v brýlích. Bude mít protivnou ubrečenou opici a neustále se jich bude vyptávat, jestli jim nevadí, že je opilý. František ho požádá, aby odprejsknul, ale človíček v brýlích bude tu pořád stát, opřený lokty o jejich stůl. Nikdo třetí však nepřišel a láhev Tří grácií je u dna.

„Jdeme na frtana,“ oznámil František. Zvedli se od stolu a namířili k baru.

„Tak co to bude, pánové,“ uvedl je na chvíli do rozpaků barman v červené vestičce.

„Něco míchanýho, necháme to na vás,“ rozhodl František.

„Co byste takhle řekli na fadějeva, pánové?“

„To bude něco válečnýho, ne?“

„Jen pro tvrdé chlapy!“

„Tak sem s tím.“

Barman nalil do šejkru deci rumu a deci bílého cinzana. Přidal kus ledu, zacvičil se štěrkárkem jak šaman, přivolávající smrt na hlavy nepřátel a nalil temně zlatý nápoj do širokých skleniček na vysoké stopce. Své dílo dovršil plátky citronu.

„Nech sa vám páčí, pánové.“

Aromatický nápoj Břetovi chutnal; byl nasládlý a zrádný. Pili už druhou skleničku, když tu došlo k oživení v sále. V doprovodu pana Gabriela vešla, světe zboř se, hvězda titulních stránek módních časopisů, krásná Milada. Břetislav zapomněl polknout. Hleděl na ni od baru jako na svatý obrázek, sledoval, jak se rýpe stříbrným příborem v jídle, otírá ústa ubrouskem, jak upíjí ze sklenice, naslouchá slovům pana Gabriela. Napil se zhluboka a zjistil, že je u dna. Čert vzal Miladu, teď se pije vermut s rumem.

Milada ulítna větrákem do červnové noci a za ní všechny starosti Břetislavovy; zůstal tu koktejl fadějev. I František, ačkoliv sedí na stoličce hned vedle a hustí řeči do zrzavé krásky, je pryč, plešatý pán

se neplouží po parketu s docela mladou dívkou, nalitou tramínem. Jen rozšklebený tajtrlík v červené vestičce štěrká šejkrem nad hlavou a nalívá do Břetislavovy sklenice koktejl fadějev. A potom něčí prsty ve vlasech. Heboučké prsty žmolí mu ucho, zajedou na krku pod límec, štíhlé prsty profesionálky, hrající na rozladěném klavíru. Ta ruka vytáhla Břetu do přítomnosti plyšového baru.

„Já jsem nějaká Evelýna.“

„Těší mě, Břetik.“ Nabídl jí svou sklenici, napila se zhluboka. „A kde je Franta?“

„Kouká se na striptýz. Půjdem se taky mrknout?“ navrhl. Jindy by neváhal ani minutu. Ještě se mu nepodařilo spatřit nahou ženu. Ženské tělo v tom nejpřirozenějším úboru. Znal je z obrazů, soch i pornografických fotografií. Svlékal ženy na ulici z letních šatů, dívkám na plovárně strhával plavky a neviděl ještě nahou ženu.

„Až to dopiju!“ řekl a dopil sklenici. Evelýna mu pomohla z barové stoličky a za ruku ho vedla k boxu proti pódiu, za Františkem. Břeta zahlédl světlou šmouhu, vzdalující se do tmy. Nahé tělo striptýzové tanečnice se utopilo za závěsy.

„Zaváhals, kamaráde,“ uvítal je František. „Takový kus se jen tak nepotká. Hotová hříčka přírody.“ Spiklenecky mrkl na Evelýnu a jako na začátku večera objednal Tři grácie. Po těžkém koktejlu připadlo Břetislavovi víno jako neškodná minerálka. Vypil dvě skleničky po sobě, aby zahnal žízeň, a bar se mu propadl do tmy. Cítil jen útlou ruku v dlani. Nikdo mu ji nesmí vzít, nikomu ji nedá. Bude ji držet pevně.

„Au,“ zaslechl ještě, „vždyť mi polámeš prsty.“

Závozník Břetislav se probudil na široké posteli v cizím pokojíku. Byl bez šatů a v hlavě mu třeštilo. Nemohl otevřít nateklá víčka, ranní slunce ho píchalo do očí. Když se mu podařilo vytvořit na obličejí dvě úzké škvírky, spatřil vedle sebe zrzavé děvče. Matně mu připomnělo včerejší rozšoupanutí. Určitě taky byla v baru. Ono to už nebylo děvče, byla to žena asi tak ve Františkově věku. Nahé

paže měla složeny pod hlavou a zhluboka oddechovala. Břetá polehoučku vyklouzl zpod pokrývky a naházel na sebe šaty, povalující se po koberci vedle prázdného kbelíku, nesmyslně umístěného vedle postele. Záhy Břetá poznal, že byl umístěn správně.

Evelýna, probuzená dávením, se usmála s porozuměním. Odhodila ze sebe pokrývky a chlapec Břetislav spatřil nahou ženu v plném světle červnového rána. Pěknou, moc pěknou nahou ženu viděl. Škoda, že člověk se zažívacím ústrojím v obrácené činnosti tento jedinečný zážitek nedokáže vychutnat. Hodila přes sebe zelený župan a přinesla z ledničky dvě lahve piva.

„To tě, chlapče, postaví na nohy,“ zkušeným pohybem otevřela obě lahve, svou nadvakrát vyzunkla. Zapálila si cigaretu a zkoumavě si prohlížela poničeného hosta.

„To jsem už dlouho nezažila. Nejdřív chlastá jako dospělej Dán, pak mi div nerozmačká ruku a když si ho přivedu domů, brečí a brečí, bóže, copak jsem milosrdná sestra?“

Břetislav se vyklonil z okna. Pod ním tekla řeka a za vodou vonělo pole růží. Napil se piva, byl to lék.

„Děkuju za pivo a za nocleh a vůbec, tak... Tak já už půjdu,“ řekl a odnášel si svou chandru do garáží továrny na oplatky, ani se nezeptal, kolik je dlužen.

„Tak co, jaký to bylo?“ zeptal se řidič František.

„Docela dobrý,“ odpověděl Břetislav.

„Zases to posral, co?“ ušklíbl se řidič. „Visíš mi dvě stovky,“ dodal ještě a víc se už o slavení modrého kamionu nemluvalo.

František sešlápl brzdy. Modrý kamion odfoukl přebytečný vzduch a zastavil před červeným autíčkem u kraje vozovky. Mělo žalostně splasklou levou zadní pneumatiku. Elegantní černovlasá kráska se dívala na tu katastrofu zcela bezradná.

„Počkej tady, já sám,“ řekl Břetislav Františkovi tak rozhodně, že se řidič nezmohl něco namítnout. Závozník vyskočil z kabiny a bez jediného slova vyměnil prázdné kolo červeného autíčka za rezervu.

„Co jsem dlužná,“ zeptala se ho krásná Milada.

„Už nic,“ odpověděl Břetislav a vyhoupl se na závoznickou sedačku. Ani nezamával.

Milada si chvíli lámala hlavu, kde jen toho podivína viděla, ale nevzpomněla si. Nastartovala a už o tom nepřemýšlela. Jela do hlavního města, budou jí tam oblékat spousty šatů a mrkat na ni objektivy fotoaparátů.

Obrázek krásky v tmavých šatech s hladkým účesem, vystřižený z časopisu Žena a móda, přelepil závozník Břetislav barevným aktem blondýny s fádním obličejem a s neuvěřitelně velkými prsy.

3

Odvržený Fiškus vyspal se u Evelyny na gauči v kuchyňce a s odřenou aktovkou na krku odešel už brzy zrána. Milosrdná nevěstka dosud spala, ani jí nemohl poděkovat. Namířil si to k větrnému mlýnu na kopci. Tam bude bydlet. Bydlet a čekat, až ho pan Gabriel opět povolá. Něčím se zprotivil, ale to napraví. Stává se zřídka, že by pán svého psa vyhnal s konečnou platností. Když už ho nechce, prodá ho, někomu daruje, nebo zastřelí. Pes, který je vyhnán, zvlčí.

Bílý prach mouky dávno už vyvanuly věky, pavučiny jsou šedé prachem času. I pod děravou šindelovou střechou se najde koutek, který chrání před deštěm. Čím ale zažene hlad? Blázen Fiškus prohledal aktovku, našel v ní kus drátu, jádrové mýdlo zabalené v novinách, zmačkanou košili, šedý plstěný klobouk, vlněnou šálu prožranou moly, ponožky s gumičkou, modré spodky a zahnutou hliníkovou lžící. Docela na dně skývu okoralého ústavního chleba a tři kostky cukru. Snědl chléb s jednou kostkou a dostal žízeň. Studna u mlýna byla vyschlá a z poloviny zasypaná sutí. Nezbylo než se vydat k řece.

Fiškus sešel se svahu k mostu, ulehl na břeh a pil špinavou vodu s dlaní. Za zády zaslechl kroky. Byl to zahradník. Člověk, kterému tento blázen před desíti léty rozbil hlavu skleněným púllitrem.

„Tak jdeme,“ řekl zahradník. „Přece nebudeš pít z řeky jako dobytek!“

Blázen Fiškus vstal a následoval starého muže přes most do skleníku na druhém břehu. Nepřemýšlel o tom, proč ho zahradník vyzval k následování a proč on uposlechl. Očekával při nejlepším nepříjemný rozhovor. Bude se mstít? Má na to právo. Zahradník podal Fiškusovi kus čerstvého chleba a sýr, nalil plnou sklenici mléka. Fiškus hltavě polykal nerozžvýkaná sousta a bryndal si mléko

po bradě. Zahradník dolil sklenici a podal mu rajče. Když dojedl, otřel si Fiškus ústa rukávem a čekal, odkud přiletí facka. Zahradník mu však strčil do ruky motyku a ukázal mu, jak se okopávají růže. Blázen Fiškus se pustil do práce...

4

Genesis se mýlí. Dejme tomu, že Bůh vyňal žebro z Adamova těla. Ale to, co stvořil, nebyla žena, ale dívka. Ženu pak z dívky udělal Adam, ona z něho muže. Co však předcházelo, o tom Mojžíš mlčí.

Hanka se vyhoupla do sedla a provázena štěkotem psa Balíka, jemuž družstevní kůň vyrazil přední zuby, sešlápla pedály. K Balíkovu štěkotu se přidalo ještě několik psů; provázeli dívku až na konec vesnice. Nebyl to štěkot, kterým psi nevráživě hlásí příchod cizího muže s kloboukem v očích a rukama hluboko vraženými do bezedných kapes. Nebyl to ani štěkot, provázející opilé chlapce ze sousední vesnice po prohrané pranici při taneční zábavě. Bylo to přátelské loučení, psí rady do života. Zvěstovali vesnici, že Hanka opět na týden odjíždí. S pocitem marnosti pohlíží umouněný hoch zpod pokazeného traktoru na vzdalující se záda, na košík buchet, přikrytý kostkovaným ubrouskem, připevněný k nosiči kola. Nejraději by se rozběhl za štěkajícími psy. Ale k čemu by to bylo? Tahle kola s míhavými dráty nezastaví, nepočkají na něho.

Hančiny vlasy jsou učesány do dvou krátkých culíků, sepnuty sponkami tvaru sluníčka sedmítečného, užitečného broučka, který požírá škodlivé mšice a tazatelé odpoví, zda se dostane do nebička nebo do pekla. Drobná dívka v plátěných kalhotách s pečlivě nažehlenými puky šlape do pedálů dámského kola s rovnými řídítky, psi se s ní rozloučili hned za vesnicí, tam začíná třešňová alej. Vybělené pecky se válejí kolem kmenů, mrzačených méně obratnými automobilisty, na ulámaných větvičkách předčasně usychá listí. Hanka jede těsně při kraji; listí šustí pod pneumatikami, pecky se zarývají hlouběji do měkké krajnice, některé odcvrknuty kolem odlétají ke středu vozovky nebo do příkopu. Na poli při silnici dozrává žito, klasy praskají ve slunci. Vlevo vede trať. V místě, kde trať přetíná

silnici, pod telegrafními sloupy, Hanka seskakuje. Pruhované závory jsou spuštěny. Dívka se chvíli rozmýšlí, má-li podlézt červenobílá břevna, ale pak tento nápad zavrhuje. Pár kroků od silnice sedí před svým domečkem velmi tlustá hradlařka a ukusuje z dřevorubeckého krajíce. Nevraživě pozoruje štíhlou dívku. Asi by na ni pokřikovala, kdyby Hanka uskutečnila svůj záměr. A Hanka nemá ráda, když na ni někdo pokřikuje. Chvilka čekání nevádí a v aleji dozrávají třešně.

Řidič František seděl na závoznickém sedadle a spal. Modrý kamion se přesto pohyboval kupředu. Břemeno volantu spočívalo v nekvalifikovaných rukou závozníkových, neboť řidič byl unaven. Kabina dosud čpěla svařeným vínem, vypitým včera večer. Řidič František se dovedl postarat o příjemná zpestření tuláckého života.

Zatímco závozník Břetislav ležel předešlé noci v přeškrobené posteli hotelového pokojíku s očima upřenýma ke stropu a záviděl, František na parkovišti před hotelem za staženými záclonkami v kabině nákladáku vařil Vavřínecké červené s hřebíčkem a skořicí pro dívku, která se cpala oplatky a očekávala rozkoše jiného druhu. Dostalo se jich požehnaně jí i Františkovi. Ta dívka, jejíž jméno už řidič František zapomněl, má přítelkyni, jejíž jméno řidič František nikdy neznal. A ta přítelkyně ležela na svém gauči v pokoji hned vedle ložnice rodičů a tiše zuřila. Vztekala se na tři lidi: na svou přítelkyni, že je s řidičem, na řidiče, že je s její přítelkyní a ne s ní a nejvíc na toho pitomce, který na ni zbyl. Galantně ji doprovodil před dům, podal jí ruku, poděkoval za příjemně strávený večer a vůbec nic, ale ani trošku si netroufl, ačkoliv mu k tomu poskytla spoustu příležitostí už ve vinárně, pak cestou a nakonec před domem. Potily se mu ruce.

Břetislav nejel příliš rychle. Vždycky, když mu František svěřil volant, prožíval jízdu bezezbytku; se zatajeným dechem pozoroval bílou čáru na vozovce. Trochu se obával, že bude zastaven silniční hlídkou, co pak? Po chvíli však obavy opadly a bylo jenom velké kolo pod jeho rukama, poslušné otěže kovové přišery, řítící se s nákladem oplatků vpřed. Dneska se víc věnoval cigaretě než opojení ze zatáček a polykání kilometrů.

Jeho praotec Adam to měl snadné. Na zemi žila jediná žena a on byl jediným mužem. Žádný řidič František, žádné zástupy dívek a žen: velkých a malých, starších i docela mladých, s pevnými nadry i s prsy pokleslými; miliony očí, stovky odstínů vlasů, alty a soprány, hebké ruce, nohy dokonalé i nohy jenom k chůzi, mini, midi, maxi sukně, kalhoty úzké i do zvonu, blůzky s volnými rukávy a přiléhavé svetříky, plavky, opálená i bílá těla; studentky, prodavačky, dělnice, úřednice, průvodčí, holičky, zdravotní sestry, učitelky; Češky, Slovenky, Maďarky, Rusky, Angličanky, Japonky, letušky, puritánky, prostitutky, kojné, jeptišky, mlékačky, fotomodelky, družstevní rolnice... DOST! Eva, oděná svým tělem, jediná, vyhotovená na míru našemu praotci. Nemusel volit jako Paris, nemusel hledat jako Břetislav tu jedinou, pravou mezi tolikými.

Panictví není žádná zásluha, říká řidič František. Panictví je břemeno, kterého je nutno se zbavit. Pokud bude ležet na tvých bedrech, nedojdeš klidu. Nic jiného se ti nevejde do hlavy, máš ji plnou tohoto jediného problému. Ale jak se ho zbavit? Za každou cenu? Za jakou cenu? Jak? Břetislav si spojoval zbavování se panictví s láskou. Řidič František soudil, že je to pošetilé. Láska je jedna věc a zbavování se panictví druhá. I když měl řidič František spoustu zkušeností s tím druhým, Břetislav mu nevěřil. Mládí už je takové, nedůvěřivé.

Závory byly spuštěny. Tlustá hradlařka dojíдалa zbytek dřevorubeckého krajíce, vlaštovky se honily po obloze za mouchami a o poslední strom třešňové aleje bylo opřeno kolo s rovnými říditky, na nosiči košík přikrytý kostkovaným ubrouskem. Na stromě seděla dívka s vlasy učesanými do dvou culíků, sepnutých sluníčky sedmičnými. Děvče si vybíralo z dozrávajících plodů ty dozralé, cpalo si je do úst a pecky plivalo po několika na vozovku.

Břetislav sáhl po pohotovostní krabici oplatků. Řidič František ji měl ke svádění půvabných stopařek. Motor nechal běžet a vyskočil z kabiny.

„Vyměním krabici oplatků v čokoládě za půl kila třešní,“ zavolal do koruny stromu.

„Oplatky lezou mezi zuby a nejsou v nich vitamíny,“ ozvalo se shora.

„Tak aspoň jednu třešničku!“

Na Břetislavovu hlavu se sesypala hrst načervenalých plodů.

„Děkuju!“ Položil pětikilovou krabici s oplatky na okraj příkopu a sbíral rozkutálené plody.

Tlustá hradlařka polkla poslední sousto, napila se z modré bandasky a uchopila do baculatých rukou kliku. Závory si stouply do pozoru. Břeta sebral dvě poslední třešně na srostlých stopkách a vzpřímil se. Jejich modrý kamion se přehoupl přes koleje a ujížděl k městu. Řidič František si zažertoval:

„Ujelo vám auto, pane řidič,“ smála se dívka na stromě.

„To všechno kvůli vám.“

„Snad kvůli třešním, ne?“

„Máte pravdu.“ Břeta se vzepřel na spodních větvích, vyšplhal až na vršíček k těm nejsladším, cpal si je do úst, do kapes a za košili.

„Páni, já asi puknu,“ nechala se slyšet dívka v prvním patře.

„Kradené jsou nejlepší,“ řekl Břetislav s plnou pusou. Pokoušel se cvrknout dívku peckami, ale větve ji chránily, odrážely bílé střely na všechny strany.

„Co říkáte?“

Břeta vyplivl vodopád pecek a zopakoval: „Kradené jsou nejlepší.“

„Ano.“

A pak Hanka spatřila muže s červenou páskou na rukávě. Mával nad hlavou holí z tvrdého dřeva. Blížil se pomalu, ačkoliv na něm bylo patrné, že se snaží, seč může.

„Bacha, hlídač!“

Sjeli se stromu, Břetislav uchopil krabici s oplatky a Hanka kolo. Pak se na sebe provinile usmáli a nevzali do zaječích. Počkali na muže s holí. Když hlídač zjistil, že zloději neutíkají, zvolnil chůzi a přestal spílat. Čekal, že mu upláchnou, byl zjevně uveden do rozpaků. Přišoural se až k nim.

„Vlastně, má to shnít na stromech,“ řekl, když k nim přišel. „Jenomže lidi lámou větvičky a to by neměli.“

„To my, dědo, nelámeme větvičky,“ řekl Břetislav, strhl z krabice víko a nabídl hlídači. „Vemte si!“

Děda si vybral z krabice oplatek; rozmělnoval jej bezzubými dásněmi a bylo mu blaze.

„Nejhorší jsou v těch autech. Ulomí celou větev a ujedou. Kdo je má potom honit.“

„Lidi jsou potvory, dědo,“ moudře pravil Břetislav.

„Co ty víš, jaký jsou lidi potvory! To já vím nejlíp, chlapče.“

„Všichni ale ne,“ špitla Hanka.

„A já si někdy myslím, že všichni,“ řekl děda. Byl už hodně starý a v poslední době měl co dělat většinou se zloději třešní. Dělal lidi na ty, které viděl krást třešně, a na ty, kteří je kradli, aniž byl tomu přítomen.

„Támhle vám zas někdo krade,“ ukázal Břeta na zelené nákladní auto. Vojáci na korbě bez plachty rvali třešně plnými hrstmi. Odnesla to tu a tam i nějaká větvička.

„Vidíte je! Člověk aby se za tři stovky ulítal,“ zabručel děda, potěžkal hůl a rozběhl se za svým posláním.

V tom, aby Hanka usedla na kolo, zamávala Břetislavovi a rozjela se k městu, bránily jí dvě věci: prudký kopec, který se zvedal hned za přejezdem a zdvořilost, získaná výchovou. Kradli spolu třešně, nemůže jen tak odjet. Nebo tu byl ještě třetí důvod? Krabice oplateků? Ta nebyla důvodem k tomu, aby šla vedle kola a vedle Břetislava s krabicí. Oplatky však byly dobré; nejlepší, jaké v továrně na oplatky vyráběli. A Břetislav děkoval nebi za nápad vzít krabici s sebou; neboť to, co se mu nedostávalo na výřečnosti, nahrazoval oplatkami. Krabice byla bezedná.

5

Za železničním mostem na vrcholu stoupání se začalo klubat město: ploty, ohrady, zahrady, vilky. Modrý kamion stál při kraji vozovky a řidič František za volantem se šklebil do zpětného zrcátka. Břetislav šermoval krabicí se zbytkem oplatků, chtěl ji strčit Hance do rukou, ale nějak to nešlo, krabice byla velká a dívka vedla kolo. Položil tedy krabici na košík s buchtami, špitl nesměle – Na shledanou a upaloval k autu. Na stupátko vyskakoval už za jízdy.

„Tak co, kde a kdy?“ zeptal se František za volantem.

„Co kde a kdy?“

„Snad mi nechceš tvrdit, že sis s tou holkou nedomluvil rande!“

„Já blbec! Že mě to nenapadlo...“

„Bože, bože,“ zanaříkal František. „Co za idiota já s sebou vozím!“ Zabočil doleva, pak rovně a doprava branou kolem vrátnice v továrně na oplatky.

Hanka stála na mostě a dívala se na vyblýskané koleje a změť drátů nad nimi. Čekala, až pod ní projede vlak rychlík ze severu na jih. Takovým někdy někam daleko odjede. Na konec světa.

„Já nejsem žádný blázen!“ ozvalo se za Hančinými zády. „Josífek je fiškus... Fiškus!“ Hanka se otočila. Hnal se k ní muž v šatech, které už před dávnm vyšly z módy. Hanka se vyděsila. Nečekala, až blázen, umatlaný od hlíny, přiběhne k ní. Skočila do sedla a opřela se do pedálů.

„Počkejte, chtěl jsem vám jenom vyprávět...“, volal za ní Fiškus, a když zmizela za rohem, potichu, jakoby pro sebe dokončil „... jak se rodí rostlinky.“

„Vyprávěj to nám, Fiškusi,“ řeklo hejno kluků, Fiškusova suita. Najednou se tu objevili. Posedali si na zábradlí železničního mostu, Fiškus usedl uprostřed vozovky, aby obsáhl pohledem všechny své věrné, a spustil:

„Rostlinky se nejčastěji rodí ze semen,“ zvěstoval objev, získaný u zahradníka, umouněným posluchačům. Auta objížděla Fiškuse, troubila a halila řečníka do oblaků výfukových plynů. Fiškusův hlas však byl silný.

„V hlíně se udělá dírka a do ní vložíme semeno. Dírku uplácáme a zalijeme vodou.“ Dole zahvízdala lokomotiva a zamořila most a okolí černým dýmem a bílou párou. Kluci ucítili v ústech chuť vlaku. Rozkašlali se z té dusivé lokomotivní tmy. Fiškusův hlas však přehlušil i parní píšťalu.

„A pak se okopává, zalévá a pleje a čeká se, až rostlina vyrostе, dospěje a vydá plody.“

Kouř byl tak hustý, že i kluci ho už měli dost. Seskákali ze zábradlí a rozběhli se pryč, k městu. Zmizeli v tajných klukovských končinách. Když se kouř rozplynul, seděl Fiškus stále uprostřed vozovky na zkřížených nohou, rozhazoval rukama a silným hlasem apoštola přesvědčoval zmizelé posluchače o nutnosti vysazování rostlin, o kyslíku pro naše plíce, o vitamínech pro lidské zdraví. Vedle něj zastavilo auto s modrým majákem na střeše.

„Občane, rozejděte se,“ pravil policista, „narušujete plynulost silničního provozu.“

„Jděte pro semena a sázejte rostliny na každém kousku půdy,“ hlásal Fiškus své poselství svalnatým policistům. Pokračoval v přednášce, i když byl uchopen za nohy a v podpaždí a přenesen na chodník. Mlel svou, i když policisté dávno odjeli. A kdyby náhle nepocítil hlad, byl by tam dosud a k hvízdajícím vlakům a nevíšavým automobilům pronášel proslov o rostlinkách.

Pár kroků za mostem našel Fiškus krabici a rozsypané oplatky s čokoládovou polevou. Byly to velice chutné oplatky a ta trocha prachu mezi zuby mu vůbec nevadila. Jedl hltavě a mezi jednotlivými sousty pronášel závěr monologu o nezbytnosti rostlin.

Krémový kabriolet s černou plátěnou střechou zastavil u chodníku těsně vedle Fiškuse. Z auta vystoupil pan Gabriel, v ruce za zády

držel barevný obrázkový časopis, na jehož titulní straně byla slečna Milada v odvážně střižených šatech s dekoltem až k pasu; záhadně se usmívala. Fiškus byl tak zaujat polykáním oplatků nebeské chuti, že si automobilu nevšiml. Gabriel svinul časopis do úzké ruličky a plácl blázna přes nos. Fiškus vyskočil nad chodník a s poděšeným křikem upaloval pryč, aby byl co nejdál od pana Gabriela a co nejblíž zahradníkovi.

„Zastav,“ řekl pan Gabriel.

Fiškus uposlechl.

„Pojd' sem,“ řekl pan Gabriel.

Fiškus stál nerozhodně na druhém břehu ulice. Stál s hlavou sklopenou, ruce sepnuty za zády, v nemoderním obleku, špinavém od hlíny. A pak po dlouhé chvíli, nekonečně dlouhá se mu zdála, neboť bláznivou hlavou se za tu chvíli přehnalo stádo myšlenek, blázen vykročil za hlasem svého pána.

Po třech váhavých krocích se však prudce otočil na podpatku, vyplivnul zbytek oplatků snad proto, aby se zbavil přebytečné tíhy a dal se do běhu. Blázen Fiškus utíkal středem ulice dolů. Okna byla plná vyklánějících se lidí, i na chodníku stály špalíry a všichni lidé v oknech i na chodnících mávali Fiškusovi a tleskali mu. Blázen se smál, smál se, jak už to blázni ve chvílkách radosti dělají, řehtal se od ucha k uchu, a čím blíž byl zahradníkovu skleníku, tím se smál hlasitěji. Do cíle vběhl první.

6

Řidič František se rozloučil s manželkou v předsíni, popadl brašnu s chleby a salámem, s půlkilem rajčat; vyběhl před dům, zamával dětem v okně, nastartoval modrý kamion a vyjel. Rozlehlé vozidlo se pomalu, důstojně šinulo úzkou ulicí jako zámořská loď v průplavu. Krémový kabriolet netrpělivě mrkal směrovkou, předjet důstojný koráb se mu však nepodařilo. Pan Gabriel se tedy vzdal marných snah, rezignovaně se zavěsil za zád' kamionu s oplatky. Venkoncem, nikam zvlášť nespěchal.

Modrý nákladák přešel most přes řeku a za hřbitovní zdi odbočil doprava. Polní cestou se šinul kolem zdi a vedle hromady uschlých věnců pod zplihlými haluzemi smuteční vrby zastavil. Pod těmito větvemi by se pohodlně ukryla rota vojáků i s tankem, aniž by měl nepřítel tušení o přítomnosti protivníka. František vylovil zpod zadního sedadla lahev řezané brandy s honosnou etiketou Old King Whisky a zasunul ji do kapsy. Zamkl dveře, přehoupl se přes zeď, prokličkoval mezi hroby a vyšel boční brankou na nábřeží. Po škvárové pěšině došel k domu, kde bydlí Evelýna. Z protějšího břehu voněly růže, zahradník ve skleníku už svítil.

František zul boty v předsíni, vešel do pokoje v ponožkách, shodil ze sebe montérky i košili a v trenýrkách si lehl na postel, pokrytou chlupatým přehozem ostře zelené barvy. Evelýna vyšla z koupelny v koupacím plášti, na obličejí kapičky vody. Skopla z nohou trepky a přitiskla se ňadry na Františkova nahá záda.

„Že si taky vzpomeneš,“ řekla k nestydaté mořské panně, vyteťované na Františkově levém rameni. „Něco se děje?“

„Co by? Dostal jsem chuť vypít flašku se starou láskou.“

„Kdybys nežvanil.“

Milovali se na zelené posteli, a když se pomilovali, vypili ten příšerný nápoj řezanou brandy s nápisem Old King Whisky. Pili ho s ledem a mlčky. Když dopili poslední kapku, pohladila Evelýna hřbet Františkovy ruky:

„Tak se konečně vymáčkni.“

„Ale nic. Jenom mi cosi sedí za krkem. Jako bych měl z čehosi strach.“

„Jak bych ti pomohla?“

„Už se stalo.“ František si prohlížel prázdnou skleničku proti světlu a pak do sebe zvrátil tři kapky vody, které tam zbyly po ledu.

„Ale moc mi to nepomohlo.“

„Vezmi mě s sebou do světa, ráda se vozím v nákladáku.“

„Až jindy, holčičko.“ Zatahal ji za rezavé vlasy. „Jestli ještě bude jindy...“

„No, no, no, chlapečku! Jedeš na funus, nebo s oplatkama?“

Oblékal se pomalu, nechtělo se mu do montérek. Pak dlouho v předsíni šněroval boty. A když byl hotov, nakoukl ještě do pokoje. Zrzavé vlasy ležely na zeleném přehození.

„Ahoj, zlato!“ Dotkl se ústy špetky prstů a poslal to přes místnost Evelýně.

„Stejně seš prevít,“ volala za ním. „Jestli si myslíš, že nerozeznám řezanou brandy od vizoura...“

Křižovatka pracovala i o půlnoci. Tři světýlka si hrála na řízení dopravy a po žádném dopravním prostředku ani vidu, ani slechu. Červená, oranžová, zelená, červená, oranžová, zelená... roj hmyzu a netopýři, snad to fungovalo po jejich obveselení.

Břetislav s vakem přes rameno zcela nesmyslně počkal na zelenou a přešel ulici. Pár kroků za křižovatkou shodil vak a sedl si na něj. Břetislav čekal modrý kamion, který ho poveze od skladu ke skladu po kraji, v němž děti i dospělí očekávají své oplatky. Díval se na prázdninové nebe. Jeho se prázdniny netýkají. Prázdniny jsou pro děvče s dvěma culíky. Vstává dlouho po kohoutím kokrhání

a pak se povaluje na plovárně kdesi mimo tento svět. Má spálená záda a někdo jí nosí lesní jahody, navlíknuté na stéblu psárky. Kopl do kamínku a způsobil v popůlnočním tichu příšerný rámus. Konečně světla reflektorů, ale řev motoru není slyšet.

Krémový kabriolet s černou plátěnou střechou se zastavil u okraje chodníku vedle Břetislava.

„Nastupte si, študente, kousek vás svezu,“ nabídl se pan Gabriel. „Nezvolil jste si zrovna nejvhodnější dobu k cestování.“

„Nejsem študent, šéfe, a čekám na jináčí fáro. Dík.“

„Tak šťastnou cestu,“ pokrčil pan Gabriel rameny a popustil svému oři uzdu.

Se čtvrt hodinovým zpožděním se dostavil modrý kabriolet.

„Promiň, Břetiku, nějak mi to nevyšlo.“

„Je z tebe cítit pivo, pane nadkolego.“

„Omyl, řezaná brandy, chlapečku.“ A to bylo vše, co řidič František řekl. Jeho poslední slova. Po několika hodinách jízdy zařval ještě jedno slovo a víc už neměl na srdci. Břeťa byl rád, že František mlčí a mlčel taky. Zíral přes sklo na kousek asfaltu, který odhalovaly reflektory, přemýšlel o třešních, o culících sepnutých sluníčky sedmítečnými, o prázdninách, které mu nepatří. Díval se před sebe a víčka, nejtěžší věc na světě, se zavřela.

Řepka už ležela na polích posečena, žito se chystalo do stodol. Modrý nákladák se řítí letním ránem, řidič František vezl náklad oplatků a spícího závozníka. Dopravní značka předpovídala prudké klesání a jiná příkrou zatáčku. Řidič chtěl přeřadit na nižší rychlostní stupeň. Spojka proklouzla a ozubená kola v převodovce nezapadla tam, kam měla. Rychlost modrého kamionu se z kopce zvětšovala. Řidič přišlápl brzdu a pak vytřeštil oči na ciferník manometru. Ručička byla na nule. Pneumatické brzdy bez vzduchu nejsou k ničemu.

„Vyskoč!“ zařval František. Břetislav se probudil, otevřel dvířka a vyskočil. Skulil se do žita a prázdninové ráno se proměnilo ve tmou se spoustou píchavých hvězdiček.

Zatáčka, krémový kabriolet s rozsvícenými brzdovými světly uprostřed vozovky; volant prudce doleva, plot, králíkárna, cihlová zeď, za oknem červené kytky v zelených truhlících, pruhované peřiny přes pelest manželských postelí...

„Zrovna jsem snídala, pane strážmistr, můj šel králíkům pro trávu. Sežerou toho víc než kráva...“

„Uřízlo mu to hlavu, spadla přímo do postele... V baráku díra, kdo nám to zaplatí...“

Mořská panna se nestydatě usmívala dírou v montérkách na dva muže v černých pracovních pláštích, kteří sem přijeli v černé dodávce.

Krevní zkouška na alkohol byla pozitivní. Řepka ležela posečená na polích, žito se chystalo do stodol.

„Kam se ženeš, Fiškusi,“ volali kluci na blázna; spěchal od skleníku přes náměstí k vilové čtvrti. Kluci seděli na obrubě kašny, máchali si ve vodě ukoptěné nohy a soutěžili, komu se později promočí papírová lodička pod krůpějemi nedomrlého vodotrysku.

Fiškus, vždy ochotný podat komukoli zprávu o svých duševních pochodech, mávl rukou, v níž svíral oblý křemen. Jeho kroky byly dlouhé a ruce se prudce míhaly vzduchem. Fiškus, uvyklý chodit zvolna s rukama za zády, šel po způsobu velbloudů. Vykračoval levou nohou a současně s ní vymršťoval kupředu levou ruku. Kluci nechali lodičky na pospas vodotrysku a rozběhli se za bláznem, dychtiví věcí příštích.

Blázen prošel vilovou čtvrtí; u vily s bílou omítkou, s příkrou střechou, pokrytou břidlicí, se zastavil. Okna se mezi větvemi platanů leskla v letním slunci. Pes za plotem se div nepominul zběsilostí. Jeho štěkot přecházel do fistule, uši měl sklopeny. Fiškus se zarazil. Couvl o dva kroky zpátky. Kluci stáli na druhé straně ulice a mlčky sledovali, co se bude dít. Fiškus zavadil o jejich pohledy. Zhluboka se nadechl. Napřáhl ruku a vrhnul kámen. Sklo zařinčelo a bílá vila oslepla na jedno okno.

Pes přeskočil plot a na blázna. Kluci se rozprchli. Z domu vyšel pan Gabriel a přivolal kolii Amálii zpátky.

Fiškus vstal z chodníku, na kalhotách díru, dal se do smíchu. Smál se ještě na náměstí u kašny; na obrubě seděli kluci a sledovali pohyby papírových lodiček.

„Proč jsi rozbil to okno, Fiškusi?“

„Josífek je fiškus!“ smál se blázen. „Josífek dobře ví, proč to udělal...“ A víc z něj kluci nevypáčili.

8

Závory byly spuštěny. Tlustá hradlařka dojídala zbytek chleba neuvěřitelných rozměrů. Vlaštovky seděly na telegrafních drátech a radily se, co si vzít na cestu. Hanka se opírala o kolo (na nosiči košík s buchtami) a čekala, až hradlařka ukončí hostinu a bude mít čas věnovat se svým povinnostem.

Jedna z vlaštovek zachovala se zcela přirozeně a zasáhla Hanku zbytkem po výměně látkové nad pravé obočí. Ve chvíli, kdy se rozhodla mezi čistým kapesníkem a lupenem k odstranění skvrny pro lupen, přistoupil k Hance elegantní plavovlasý muž s chrpovými očima a kapesníkem, vonícím mužnou vůní, jí vlaštovčí znaménko odstranil.

„To se přece nedělá,“ laškovně pohrozil ptákům. „Zřejmě nenavštěvovaly kursy společenského chování.“

„Já taky ne,“ řekla Hanka a hned si uvědomila, co to vlastně řekla. Začervenala se. „A vůbec, kde jste se tu vzal?“

Ukázal ledabyly na krémový kabriolet se staženou střechou. Na sedadle spolujezdce seděla krásná žena, jejíž obličej se zabydlil na titulních stránkách módních časopisů.

„Některá auta dokáží jezdit docela potichu,“ řekl. V tu chvíli mu jiná z vlaštovek poznamenala kořen nosu. Hanka utrhla třešňový lupen a rozmázla mu skvrnu po čele.

„To se přece nedělá,“ pohrozila vlaštovkám. „Zřejmě nenavštěvovaly kursy společenského chování.“

„Já ano,“ řekl plavovlasý muž, skočil za volant a rozjel se proti spuštěným závorám. Ty se kupodivu zvedly a krémové auto zmizelo za obzorem.

Tak se Hanka cestou z vesnice do města seznámila s panem Gabrielem a v jeho autě zahlédla krásnou Miladu.

Za železničním mostem na vrcholu stoupání se začalo klubat město: ploty, ohrady, zahrady, vilky. Chvilí postála na mostě a dívala se do hloubky na vyblýskané koleje a změt' drátů nad nimi. Jedním z těch vlaků někdy někam pojedou. Daleko, na konec světa... Do Kajlovce k tetičce trhat rybíz; aby jí tetička mohla posílat na studie marmeládu, aby se jí líp študovalo na tu zdravotní sestřičku. Hanka se rozhlédla kolem, a když zjistila, že není nikde nikdo, plivla dolů. Zasáhla jeden z pražců.

Vyskočila do sedla a opřela se o pedály. Vzpažila pravou ruku a odbočila do postranní ulice. U zahrady, před jejíž bránou stál krémový kabriolet, najela Hanka na přelomený smyčec. Kus dřeva opsal nevypočitatelný oblouk a vpletl se do drátů předního kola. Narazil na vidlici a kolo se zastavilo nepředvídatelně rychle. Hanka přelítla přes řídítka na asfalt, z košíku na nosiči se vysypaly maminčiny buchty. Rozkutálely se po silnici, po chodníku i pod kola krémového kabrioletu. Uprostřed buchet ležel velociped s vytlučenými dráty a přes něj Hanka, kolena rozbitá, lokty, dlaně i nos. Ležela a uvažovala, jak se má zachovat dáma v takovéto situaci. Nejvíce rozpaků jí způsobily rozsypané buchty. Copak pravá dáma vozí si na kole buchty? Jenže maminka si buchty nenechala vymluvit.

„A tak se Honza vydal do světa. Máma mu napekla plný ranec buchet...“ Pochopitelně, ten tu ještě chyběl! Majitel auta se sundávací střechou, posraný od vlaštovek. „Je to vážné?“ zeptal se s účastí a vzal Hanku do náruče.

Co udělá správná zraněná dáma? Určitě neseskočí, nesebírá buchty pálicími dlaněmi a neodbelhá se s rozlamaným kolem pryč od svého zachránce. Ani nezačne kopat nohama, bušit pěstmi a křičet: – Pusťte mě! Dáma zavře oči, jemně zasténá a nechá se ošetřit šlechetným mužem.

Jeho ruce třímají nahnědlou lahvičku s peroxidem vodíku. Jeho šlechetné ruce by ani nenapadlo třít lahvičkou s jodovou tinkturou. Hanka není kůň ani závozník, Hanka je něžná mladá dáma.

Dáma v koupelně s černými kachlíky seděla na okraji vany, v kalhotách, roztrhaných na odřených kolenou.

„Kolena si ošetřím sama.“

„Jak libo,“ řekl pan Gabriel a opustil koupelnu. Připravil čaj a k čaji horu sušenek.

„Buchty to nejsou,“ řekl u kulatého stolu v jídelně.

„Jsou to sušenky,“ řekla Hanka. Zapíjela sušenky čajem a přemýšlela, co udělá, až jí nabídne cigaretu královské délky. Vzala si ji a nechala si zapálit. Blahořečila v té chvíli staršímu bratrovi, který ji do umění kuřáckého zasvětil na půdě s praskajícími krovky. V jídelně zavládlo ticho, nepřerušované cinkotem lžiček o porcelán. Pan Gabriel si mlčky prohlížel návštěvnici. Stojací hodiny se zlatým ciferníkem netikaly, pes venku neštěkal. Bylo klidné odpoledne pozdního léta s otevřenými okny. Hanka opatrně vypouštěla kouř a přemýšlela, co by řekla pravá dáma v tuto chvíli.

Napjaté ticho porušili kluci. Hejno jich objevilo rozsypané buchty před vilou. Rozpoutala se bitva; buchtová válka. Hanka a pan Gabriel stáli těsně vedle sebe u okna a pozorovali se zaujetím vřavu válečnou. Tak těsná přítomnost pana Gabriela nebyla dívce nepříjemná. Trochu se lekla tohoto zjištění. Co s tím?

„Budu už muset.“

Buchtová válka skončila a hejno kluků se přesunulo do jiných končin.

„Zavezu vás,“ nabídl se Gabriel.

„A co kolo?“

„Nechám je opravit, někdy mi zavoláte, zdali už je.“ Podal jí svou navštívenku s telefonním číslem.

Hanka je zabořena v čalounech vedle řidiče (před pár hodinami tu seděla krásná Milada). Jede městem, vítr jí cuchá vlasy na čele, pohrává si s culíky, sepnutými sluníčky sedmítečnými.

Před vchodem do šedého kláštera se auto zastavilo. Dveřmi vcházejí jeptišky ve středověkých hábitech, na hlavách čepce s bílými křídly. Mají bílé svaté obličej. Kromě jeptišek vcházejí do kláštera

dívky v minišatech, s namalovanýma očima a obarvenými vlasy; některé mají přes ruku bleděmodré uniformy zdravotních sester, jiné si nesou mokré plavky v lýkových taškách.

„Nechod' do kláštera, krásná dívko,“ zarecitoval pan Gabriel úryvek šlágru a pomohl Hance z vozu. Dívka se rozesmála. Pan Gabriel netušil proč. Nevěděl, že jeden granát klukovské války skončil na sedadle pro řidiče. Na světlých kalhotách byla povidlová skvrna. Hanka se otočila zády, aby ukryla smích. A teď se rozesmál i pan Gabriel. Jiné zbloudilé buchtě se zalíbilo na sedadle spolujezdce.

Vizitka, kterou si Hanka každý večer prohlížela ve světle bakelitové stolní lampy, byla dokonale bílá; bělejší než mamčin nedělní ubrus, nežli klášterní prostěradlo. Vizitka ležela na nepopsané stránce sešitu a v soutěži o bělost vítězila nejmiň o tři koňské délky. GABRIEL 4357, bylo vytištěno antiquou na hladkém obdélníčku. Hanka klouzala prsty, potřísněnými zelenou náplní propisovací tužky, po hladkém povrchu, oči schované za zavřenými víčky.

„Zhasni už,“ ozvala se zpod pokrývky spolubydlící Jana.

Hanka zaklapla sešit s včelími buňkami vzorců organických sloučenin, věznící mezi šedými listy bělostný obdélníček a stiskla vypínač. Potmě se svlékla a vhupla do internátního lože s vytahovou drátěnkou. Ještě před několika dny to byla síť, v níž spávají námořníci. Teď, s očima dokořán, přemýšlí o něčem docela jiném.

Do školy s červenou omítkou chodila Hanka kolem dvou telefonních automatů. Celkem však potkávala čtyři telefony. První byl ve vrátnici kláštera a zároveň internátu studentek zdravotní školy. Řeholnice tu jen dožívaly, novicky nebyly přijímány. Byly to sestry velmi milosrdné, neboť pečovaly o duševně choré muže. Z Hančina okna bylo možno spatřit chovance při hře na Šípkovou Růženku, nebo na koňské spřežení.

„Slečno, dej mi bonbon!“ volali do oken studentek. „A taky pro koníčka!“

Chovanci ani jeptišky telefonu ve vrátnici nepoužívali. Otrlým dívkám z vyšších ročníků nevadil otrávený a přitom bedlivě sledující obličej kyselé vrátné a dokázaly protlachat spoustu času do telefonu na vrátnici. Vyplašená děvčátka z nižších ročníků raději házela mince do automatu, který kradl. Byl vybaven telefonním seznamem přikovaným řetězem ke konstrukci budky. Listy této knihy vypadaly jak obludná upatlaná květina, vyrostlá na hnojišti. Tento telefon by přicházel v úvahu. Další telefonní automat poblíž školy, zasklená budka bez většiny zasklení, postrádala telefonní seznam a mikrofonní vložku. Volající slyšel sice hlas volaného, volaný však neslyšel hlas jeho. Tohoto telefonu používali recesisté s nedostatkem lepších nápadů a nesmělí milenci. Tady slyšeli hlas milované bytosti, její líbezná – prosím? pak netrpělivá – Haló! nakonec roztomilou kletbu a prásknutí sluchátkem.

Čtvrtý, poslední telefon na Hančině cestě z kláštera do školy byl přímo ve škole. Hanka slýchala jeho pronikavý zvonek skrz dveře sborovny; ačkoliv ho neviděla, byl tam. Ale nepřicházel v úvahu.

Po několika dnech věnovaných bílé kartičce se jménem a číslem, dospěla Hanka k rozhodnutí. Taky potřebovala zpátky kolo, co by řekla doma, kdyby přijela autobusem? Ráno si přivstala, oblékla bílé šaty s velkými květy, hodila chovancům v zahradě skoro plný pytlík lepkavých bonbonů, připomínajících angrešt a vyšla na ulici. Přešla kolem první budky, v trafice vyměnila pětikorunu za plné hrsti mincí a spěchala k druhé budce. Zhluboka vdechla a prudce otevřela dveře s rozbitým sklem.

„Vždyť to nefunguje, slečno,“ ochotně informovala uřícená paní. Z jedné tašky jí koukaly tři lahve mléka a druhá taška byla nacpána rohlíky.

„Já vím,“ špitla Hanka a zatvářila se, jako by vůbec nechtěla telefonovat. Pak ale vzdorně pohodila hlavou, vhodila minci do příslušného otvoru a vytočila číslo 4357. Dlouho to houkalo, vyzváněcí tón, už chtěla položit sluchátko, ale nepoložila. Ozval se rozespálý hlas, zkreslený dálkou, drátem, membránami a bůhví čím:

„Teď v noci?“

„Chtěla jsem... já... ráda bych, co je s kolem.“

„Tak kdo je to?“

„Jestli si pro ně můžu přijít.“

„Tak haló! Pitomče!“ Sluchátko ve vile na kopci dopadlo do vidlice z výšky.

„Vždyť jsem vám říkala, že nefunguje,“ řekla uříčená paní s dvěma taškami vítězoslavně. Bedlivě sledovala Hančino počínání, nedbajíc tašek, zařezaných v ruku.

„Já vím,“ řekla Hanka a odešla do školy.

Cestou ze školy po dopoledním vnitřním boji zamířila Hanka k telefonní budce u kláštera. Uvnitř stála uříčená paní, jednu tašku na podlaze, druhou na odkládacím prkénku. Listovala v upatlaném seznamu. Hanka se postavila ke dveřím automatu, aby demonstrovala svůj záměr. Uříčená paní odložila seznam a obětovala jednu minci. Pak druhou, i třetí bezvýsledně. Chopila se tašek a velmi rozdurděná kopla do dveří.

„Krade,“ řekla Hance. „Jdu raději na poštu.“

„Já vím,“ řekla Hanka a zkusila štěstí. Pátá mince byla úspěšná.

„Byt pana Gabriela,“ ozval se příjemný hlas. Ženský hlas. „Prosím? Tak co je...“ Klap.

Hanka stála chvíli se sluchátkem v ruce a dívala se na podlahu. Pak vylovila z tašky bílou kartičku a vsunula ji mezi rozšklebené listy telefonního seznamu. Pak zavěsila sluchátko a z otvoru „Vrátí vhozené mince“ se začaly sypat všechny peníze, které do přístroje naházeli volající. Hanka překročila tu záplavu a vešla do kláštera. Chvíli pozorovala chovance v modrých zástěrách. Spatřili dívku za oknem, zanechali hry, ukázali na ni prstem a volali:

„Slečno, hoď mi bonbon!“

Ale Hanka už žádný neměla. Odstoupila od okna a otevřela sešit se vzorci organických sloučenin.

9

Kluci s nohama smočenýma v řece házeli do vln udičky s žížalami. Pokoušeli se ulovit střevli, žijící pod mostem. Ukrývali se před svým bláznem. Už je nebavil, měli dosti těch jeho přednášek o pěstování rostlin. Blázen je zábavný jen občas, příliš blázna se stává otravným.

Fiškus šel městem a pátral po obětech osvětářské vášně. Na své cestě, poblíž kláštera a internátu studentek zdravotní školy, stal se svědkem nebývalého úkazu. Srdce mu zaplesalo. Z rozbité telefonní budky se řinul proud mincí, knoflíků a kulatých plíšků. Vrhнул se k pokladu a ruce zabořil do toho bohatství.

Ačkoliv byli kluci schovaní pod mostem, přeci je Fiškus našel. Se šťastným úsměvem se k nim přihrnul. Dalo by se předpokládat, že jeho kročeje budou provázeny cinkotem peněz, z nebe spadlých. Omyl. Blázen Fiškus měl kapsy nadity a košili vycpanou malými papírovými sáčky, pestře pomalovanými. Na každém byla vyobrazena červená řepa. Vysypal všechny sáčky z kapes a ze záhradří do trávy. Uvolnil provázky, jimiž si nad kotníky svázal nohavice. I z nohavic se valily proudy sáčků se semeny červené řepy. Vyobrazená zelenina vypadala lákavě, není divu, že se bláznovi zalíbila.

„Vezměte tato semena do svých rukou,“ pronesl ke zkoprnělým klukům. „Vezměte tato semena a jděte na všechny strany světové a rozsívejte semena této náramně krásné rostliny, aby se ujala po celé zemi. A zvěstujte všem, že jsem vás vyslal já, Josífek Fiškus.“ Domluvil a několik sáčků si vzal do kapes. Odešel k zahradníkovi, přesvědčit ho o nesmyslnosti pěstování růží, když existuje ona podivná, tajemná a překrásná rostlina – červená řepa.

Chlapci zanechali střevli jejímu osudu. Hloupá rybka nejevila zájem o jejich tučné dešťovky, napíchnuté na háčcích. Smotali udice a vycpali si kapsy Fiškusovým dárkem. S pokřikem vyběhli na most,

nohy prostrčili zábradlím, hlavy naklonili nad vodu. Lehce se snášela drobná semínka z mostu a pestré sáčky pokryly brzy hladinu řeky od břehu k břehu.

10

„Vyskoč!“ zařval František, řidič modrého kamionu, naloženého oplatky. Chutnaly lidem v celém okolí. Odváželi si je na dvoukolácích, odnášeli v náručí i v taškách, dokud jim v tom policie nezabránila.

Břetislav se probudil a zahlédl před sebou krémový kabriolet s rozžatými brzdovými světly. Bílé ruce řidiče Františka svíraly volant, jakoby ho chtěly vyrvat z podlahy. Svítalo. Řítily se dozrávajícím žitem. Břetá rozrazil dvířka a vyskočil. Letěl vzduchem a dopadl do tmy, ačkoliv slunce už svítilo nad pichlavými klasy. Řinkot skla a skřípot plechu už neslyšel. Ani neviděl, jak brzdová světla krémového kabrioletu pohasla a sportovní vůz vyrazil kupředu. Pan Gabriel má před sebou dalekou cestu k Jaderskému moři. Spěchá, jsou přeci prázdniny.

Břetislav otevřel oči. Byl si tím zcela jist, že otevřel oči. Cítil pohyb víček, řasy se o cosi otíraly. Ale nic neviděl. Pohnul prsty pravé ruky. Paži měl zvednutou loktem vzhůru, vězel v jakémsi krunýři. Zlomená klíční kost. Levou si přejel po obličeji, po obvaze přes obě oči.

„No konečně,“ řekla ošetřovatelka v bílém čepečku. Odznak zdravotních sester dosud neměla, byla mladá. „Ten obvaz z očí vám pan doktor sundá už zítra,“ zvěstovala mu vesele.

„Děkuju, už jsem se lekl, že...“

„Ne, to bude v pořádku.“

„A co František?“

„K nám přivezli jenom vás.“

„To znamená, že...“

„Ano.“ Sestřička sáhla do kapsy a vylovila broskev. Zralou, plnou šťávy. Vložila ji Břetislavovi do levé ruky. Broskev byla hebká, obrostlá jemnými chloupky. „Třešně už nejsou a vy přeci máte rád ovoce. Dlužím vám za oplatky.“

„Poznal jsem vás hned, podle hlasu. Jenom jsem tomu nemohl uvěřit. Ani nevím, jak se jmenujete, sestřičko.“

„Hanka. A vy to máte napsáno na posteli. Břetislav.“

„Tak už se známe.“

Břetě jinak nedal, Hanka rozdělila broskev na půlky, tu větší, s pečkou, dala jemu. Snědli šťavnatý plod a Hanka už musela jít.

Nazítří bručoun doktor sundal Břetěvi obvaz, oči byly v pořádku. Zpočátku viděly mlhavě, doktor měl rozmazané obrysy. Ale když přišla Hanka, viděl Břetislav jako dřív. Viděl krásné děvče. Je jiná nežli Milada. Milada byla krásná hned; a pro každého. Tahle Hanka je krásná až za chvíli. A určitě si ještě něco schovává v záloze.

„Sestro, jste-li milosrdná, vemte mě na procházku.“

„Jsem milosrdná, je to mé povolání. Ale ven ještě nemůžete. Co jste to vyváděl, takhle se polámat!“

„Učil jsem se trochu létat.“

„Neměl jste nabírat takovou výšku.“

Vyšli z nemocničního pokoje přes terasu po schůdcích dolů do zahrady. Posadili se na lavičku u plotu, kterým končila nemocniční zahrada a začínal les. Dívali se na leknínové listy v betonovém bazénku před sebou. Sledovali malé žabky, sotva odrostlé z pulců, marně šplhající po kolmých stěnách nádrže. Ten, kdo bazének projektoval, nemyslel na malé žáby. Škrábaly se vzhůru, padaly do vody, ale zkoušely to zas a zas. Seděli na lavičce, mladík v nemocničním županu a dívka s bílým čepečkem ve vlasech. Koukali na leknín a na žabí pachtění, mlčeli k tomu, mlčeli si každý z jiného důvodu.

Hanka mlčela o tom, že to nemá cenu. Přeci nemůže milovat takového mladíčka, závozníka, co ji s ním čeká? Každé ráno chystat svačinu do igelitového pytlíka, práť umaštěné montérky a čekat u rozsvíceného televizoru až se vrátí domů. Provázet ho na nedělní fotbal, shánět ho po hospodách, žárlit na holky ve skladech, rozsetých po celé zemi, práť plínky malým závozníkatům a v urvaných chvílích volna chodit snít na mostě, pod kterým jezdí vlaky odtud až na konec světa.

Mlčel, protože nevěděl, jak to říct. Kdyby uměl hrát na violu, nebo jiný takový nějaký krásný hudební nástroj, zahrál by jí to tady na lavičce. Hrál by tak, že těm malým žabkám by narostla křídla a ony by létaly; nemocní by zahodili berly a rozběhli se domů. Jenže neuměl hrát na violu. Kdyby uměl psát básně, napsal by pro ni takovou, že omáměna hloubkou té poezie, šla by za ním kamkoli a milovala ho tak, jak on miluje ji. Jenže rýmů se mu nedostávalo. Mohl jí aspoň říct, že už není závozníkem, že udělal zkoušky a dostane řidičský průkaz. A že není ani řidič, že je... Co vlastně je? Že je mladý muž, kterému u nohou leží svět. Že ten svět popadne za správný konec. Který je ten správný konec? A popadne-li ho, co s ním? Bože, Hanko, je to svízlel.

„Hanko, telefon!“

Odběhla. Břetislav zůstal na lavičce sám. Pohrával si s drsnou peckou v kapse pruhovaného županu a uvažoval, jak by bylo všechno jednodušší, kdyby z kabiny nákladáku nevyskočil.

11

Na obrubě kašny uprostřed náměstí seděla Evelýna. Klátila nohama, střevíčky se válely na dlažbě. V baru Orient měli dosud otevřeno. Portýr lákal do podzemí noční chodce, hudba hrála směs ze světoznámých operet, barman chřestil šejkrem a holka s velkým poprsím se svlékala k nemalé radosti těch, kteří se na to dívali. Evelýna klátila nohama na obrubě kašny, máčela si ruce ve vodě a na nikoho nečekala. Byla noc.

Ve vilové čtvrti se ozval výstřel. A pak druhý. Znělo to z té dálky jako dvě tlesknutí, jako dva políčky na masité tváři. Byly to výstřely z brokovnice. Pan Gabriel měl loveckých zbraní plnou skříň. Občas si zajel na bažanty, lovecká sezóna byla právě v nejlepším. Dokonce jelena pan Gabriel letos skolil, někde v horách. Byl dobrým střelcem. I tentokrát se nemínil cíle.

Evelýna za chvíli po výstřelech uslyšela spěšné kroky, blížící se k náměstí od vilové čtvrti. Blázen Fiškus, hlavu vraženou mezi rameny, držel se za vyhublý zadek, s tichým klením upaloval ke skleníku, ke svému domovu.

„Kam tak nakvalt, Fiškusi?“ křikla na něj Evelýna.

Škubl sebou, zastavil. Když poznal Evelýnu, přiloudal se k ní.

„Chtěl jsem ho zabít,“ sděloval jí tajemně. „A málem zabil on mne.“

„Proč jsi chtěl zabít pana Gabriela?“

„Protože je to ďábel!“ bláznovy oči se horečně leskly. „Vypadá jako bůh a to mne dlouho mátl.“

„Ale ďábel se přeci nedá zabít.“

„Právě.“

„Tak proč jsi ho chtěl zabít, když to nejde?“

„Protože je ďábel.“ Chvilí přemýšlel, jak by jí vysvětlil, proč je třeba zabíjet ďábla, když to nejde.

„S tím se nedá nic dělat, musím ho zabít, i když to nejde.“

„A co když se mýlíš? Co když to není ďábel?“

„Josífek je Fiškus,“ usmál se na ni bezelstně. „Josífek se nemýlí, Josífek ví všechno. Všechno na světě,“ naparoval se blázen a z rozstřílených kalhot mu kapala krev na dlažbu u kašny s mrholícím vodotryskem.

„Josífek je sice fiškus, ale má prdel nadranc,“ zastavila konstatováním tvrdé reality proud bláznových pošetilostí. „Josífek teď půjde s hodnou tetou Evelýnou, ta mu vytáhá broky ze zadku a zašije kalhoty.“

A tak se i stalo. Byly to jemné broky, jakých se používá ke střílení na ptáky. Fiškus držel srdnatě, jen občas usykl, když Evelýna musela zajet jehlou příliš hluboko.

12

Hanka spolkla angrešt. Vlastně to byl tvrdý bonbon a jenom vypadal jako angrešt. Vsunula si jej do úst naprosto bezděčně, necítila potřebu cumlat nějaký bonbon, ještě ke všemu určený pro chovance ústavu, skotačící pod okny jejího internátního pokoje. Sáček koupila v nemocniční kantýně, aby, až přijde z práce, měla co hodit z okna.

Telefon v nemocnici měl bílou barvu a sluchátko leželo na stole vedle přístroje. Hanka je zvedla a špitla:

„Prosím.“

Bonbon se vzpříčil kdesi nad žaludkem a tlačil tam. Hanka řekla do telefonu několikrát ano, ano, ano a vrátila sluchátko do vidlice. Aby zaměstnala ruce, začala vyrábět ze špejlí a vaty vcelku zdařilé tampony, jakých nebývá v nemocnicích nikdy dost. Polykala sliny, aby ten nemožný bonbon posunula do žaludku. Do zahrady k bazénku s malými žabkami se už nevrátila. Čekal tam na ni sice chlapec s polámaným křídýlkem, ale Hanka teď měla plné ruce práce s těmi tampony.

Když jí skončila služba, obešla Hanka horu dokonalých tamponů uprostřed inspekčního pokoje, převlékla se do šatů, které jí obzvlášť slušely. Vypálila z nemocnice a řítila se na kopec do vilové čtvrti.

Kolo stálo opřeno o bílou omítku a k jeho nosiči kdosi připevnil proutěný koš plný orchidejí. Místo buchet. Kolie Amálie, vonící šampónem, seděla vedle kola. Byla nedůvěřivá; poslední dobou tu obcházel jakýsi blázen s nekalými úmysly. Měla nastraženy uši, a když se Hanka přiblížila, ze psích útrob zaburácela zlověstná bouře. Kdyby se v okolí potloukal zloděj kol, tomuto kolu by se vyhnul.

Majitel psa a vily na sebe nenechal dlouho čekat. Objevil se ve dveřích s lahví alkoholu a dvěma sklenkami.

„Už jsem si myslel, že začnu jezdit na kole,“ zazubil se na dívku.

Aniž stačila cokoliv namítnout, seděla Hanka v bílém altánku, připomínajícím klec na ptáky, obrostlém břechtanem. V ruce držela těžkou sklenici, ve zlaté tekutině se zvolna rozpouštěla kostka ledu, šimraná bublinkami. Hanka znala vaječný likér maminčiny výroby, hustý a sladký, vonící rumem. Znala i ovocnou chuť lepkavé griotky, kterou ji hostili vymydlení traktoristé na venkovských tancovačkách; ochutnala i zdrcující tatínkovu slivovici, pálenou potají ve velkém kotli na kuchyňských kamnech. Tento nápoj však měl nepoznanou chuť, nepřiliš výraznou, a lehkou vůni, docela příjemnou. Ve směsi se sodou a vychlazený ledem se dal pít.

„Čím to, že mi ta druhá chutná víc?“

„Jen počkejte, jak vám bude chutnat ta poslední!“

Na lahvi byla nálepka s dvěma psy. Ten černý se jmenoval Black a ten bílý White. Třetí sklenice Hance chutnala ještě víc než ty dvě předchozí.

Proč Hanka nepopadla opravené kolo, proč nepoděkovala panu Gabrielovi, že jí zařídil opravu a proč co nejrychleji neodjela? Těžká odpověď. Proč pila v altánku, podobném kleci na ptáčky? Kdyby jí tuto otázku položila důvěrná přítelkyně (a všechny dívky mají důvěrné přítelkyně) pohodila by hlavou a řekla: – Nevím. Je to snad pokračování hry na dámu? Ale dámy se přeci nenalévají skotskou s cizím pánem, který si je k tomu účelu dokonce zavolal telefonem! Nebo si snad pan Gabriel zavolal Hanku za jiným účelem? Je docela možné, že Hanka dokonce tušila, co má pan Gabriel za lubem. Nepodceňujme mladá děvčata, příjíždějící do měst na kolech s košíkem máminých buchet. Řídíc se hlasem srdéčka svého, uchopila Hanka život za první konec, který se jí namanul. Její mládí budiž jí omluvou.

Po třetí sklenici se dostavila sdílná nálada. Vyprávěla Hanka panu Gabrielovi o trampotách s telefonováním a o chovancích v modrých zástěrách, o vzpříčeném bonbonu; vyprávěla o vylhlých housatech v komoře pod žárovkou – teď na podzim by neřekl, jak byla zjara

žlutouňká a malinká. O pachu koňské stáje vyprávěla i o umouněném traktoristovi a o psu Balíkovi, jak mu kůň vyrazil přední zuby. Dokonce mu prozradila, kde roste vykotlaný strom, v jehož dutině si schovala červené odrazové sklíčko, ale to už hodně dávno. Vyprávěla, aniž se jí Gabriel ptal. To ti dva pudlíci, Black a White, měli tak zvědavá očka a dychtivě otevřené tlamičky. To oni z ní vytahovali rozumy, ďáblíci, černý a bílý.

Pan Gabriel naslouchal Hančinu vyprávění s pozorným obličejem soustředěného posluchače, jeho řídké dotazy nebyly nemístné a spolu s nápojem povzbuzovaly dívčinu nebývalou sdílnost. V jedné z pauz, které Hanka učinila, aby usrkla ze sklenice, řekl pan Gabriel, že se ochladilo a vyzval dívku, aby ho následovala do domu. Cestou se ještě zastavili u kolie Amalie, hlídající stále Hančin velociped. Pes povolil Hance jedno pohlazení a podrbání za ušima. Muž s dívkou vešli do vily. Pes natáhl přední tlapy a uložil na ně svou štíhlou aristokratickou tlamu.

Jak se Hanka dostala na vytahanou drátěnku své internátní postele, nemohl by jí nikdo říci. Spolubydlící Jana tu nebyla, budík ukazoval za pět minut čtvrt na devět. Bylo všední ráno. Ze zahrady zazníval zpěv chovanců. Hráli si na Šípkovou Růženku, jiní zas na koně a kočí. Z vodovodu kapala voda a Hanka měla na sobě zmučlané šaty, i přesto jí slušely. Bolela ji hlava a měla žízeň. Napila se rovnou z kohoutku. Šla si do tašky pro hřebec. V tašce našla svitek bankovek, sepnutých jejím sluníčkem sedmítečným. A taky tam byla cedulička, dokonale bílý kus hladkého kartonu. A na té kartičce bylo napsáno:

*Vážená slečno,
děkuji Vám za příjemné odpoledne. Bylo to docela hezké. Příkládám maličkost, kupte si nějaké pěkné šatičky. Potřebujete. Určitě zbude i mamince na šátek a pro Balíka na hodně velkou kost. Kdybyste hledala červené odrazové sklíčko, je v dutině*

páté lípy po pravé straně aleje. Kdyby Vám, náhodou, někdy napadlo mne vyhledat, odpusťte si, laskavě, námahu.

G.

P. S. Váš velociped je, doufám, v pořádku.

Dopis byl napsán na psacím stroji s nezvyklými typy písma. Hanka stála u okna s kartičkou v ruce. Pak odstoupila od okna a začala se česat. Sluníčko sedmítečné, které jí zůstalo ve vlasech, vhodila do koše na odpadky. Vlasy si nechala rozpuštěny. Kartičku spálila nad umyvadlem; hořela špatně, papír byl příliš tuhý. Pak vyskočila na parapet okna. Skok z druhého patra nemusí vždy dopadnout nejlíp.

„Slečno, hod' mi bonbon!“ volali ze zahrady chovanci, jakmile uviděli Hanku na okně. Seskočila zpátky do pokoje a hodila jim ruličku bankovek, za které by si mohli nakoupit několik pytlů sladkokyselých pokroutek.

Ten nejrychlejší kůň se shýbl pro svitek, odmontoval sluníčko sedmítečné, jímž byly peníze sepnuty, a vsunul si je do úst. Bankovky vyhodil do vzduchu.

„A pro kočího nic?“ zavolal do opuštěného okna.

Ostatní chovanci zanechali her a vrhli se na bankovky, které rozfoukal vítr po celé zahradě.

Když se spolubydlící Jana vrátila z nemocnice, našla Hanku v šatech na posteli. Spala.

13

S překrásnými semínky červené řepy neuspěl Fiškus ani u zahradníka. Ten jinak moudrý muž neměl pochopení pro Fiškusovu ideu: Každý občan jednu červenou řepu. Starší lidé se těžko získávají pro nové myšlenky a neradi si něco začínají s novotami. Celý život pěstoval zahradník růže. A tak blázen Fiškus, nemaje záhonu, svěřil i svá semena řece.

Když zasil všechna semínka do říčního proudu, ucítil potřebu sít dál, aby úroda byla co nejbohatší. Semen se mu však nedostávalo. Avšak Josífek je fiškus, Josífek si vždy ví rady. Opásal se aktovkou a vydal se za penězi. Válejí se na chodníku, jen se pro ně shýbnout. Vykročil odhodlaně, jist si zdarem svého počínání. Jeho kroky směřovaly k rozbité telefonní budce proti klášteru a internátu zdravotní školy pod jednou střechou. Telefonní budka však byla zabeďněna a opatřena cedulí Mimo provoz. Peníze nepadají z nebe každý den.

Fiškus se rozhlédl, není-li nablízku nějaká jiná telefonní budka, která by vydala své poklady, prostředek k uskutečnění jedné velké ideje. A při tom rozhlížení spatřil strádající květiny. Uvadaly v košíku na nosiči kola, opřeného o zed' vchodu do kláštera. Nebyly to sice červené řepy, ale i orchideje jsou pěkné.

„Vrahové!“ vykřikl Fiškus. „Nechají umírat krásu a nikdo nehne ani prstem. Chodí okolo s nákupními taškami a svou lhostejností zabíjejí květiny.“ A protože byl mužem činu, ani ho nenapadlo vyšetřovat, komu květiny patří a začal jednat. Ostatně, kdo by se přiznal, že mu patří košík zvadlých orchidejí?

Fiškus se obrátil na podpatku a běžel k zahradníkovi, nedbaje aktovky, tlukoucí ho do prsou. V rekordním čase přivlekl k opuštěným květinám konev plnou odstáté vody. Konev byla opatřena růžicí, aby vylévaná voda stékala v jemných paprscích, jak to mají zízivné rostlinky nejraději.

Jemné vodní paprsky skrápěly zvadlé orchideje, voda protékala košíkem, zalévala kolo a stékala po chodníku do kanálu. S květy to nepohnulo. Krása už byla mrtva.

„Co tady, čeče, tropíte?“ zeptal se strážník blázna Fiškuse.

„Zalévám květiny, pane!“

„To vidím. A vy si myslíte, že to bude k něčemu? Vždyť jsou dočista zvadlé.“

„Pane, květiny se zalévat musí. Potřebují vláhu. Potřebují vodu, teplo a světlo. Teplo a světlo mají, chybí jim jen ta vláha,“ vysvětloval blázen. „A jděte si svou cestou, pane.“

„To říkáte mně?“ zeptal se strážník se zlověstným klidem.

„To říkám vám! Chodíte si po chodníku, pendrek u boku, ani vás nenapadne vzít konev a zalívat kytky. Vám je to úplně fuk, že tady umírají květiny. Zabíjíte krásu svou lhostejností, vy vrahu!“

Strážník zalapal po dechu. Aby nabyl důstojnosti, potřeboval se něčeho přidržet. Uchopil do ruky obušek. Z hladké gumy přes ruku se mu do hlavy vrátila rozvaha.

„Půjdete se mnou.“ A odvedl blázen Fiškuse i s konví na okrsek. Zřejmě tam potřebovali zalít kytky.

Opuštěných zvadlých orchidejí se pak ujala Hančina spolubydlící Jana. Obrátila košík dnem vzhůru nad otevřenou popelnicí.

Pro blázna Fiškuse si na okrsek přišel zahradník, zaplatil za něj pořádkovou pokutu a odvedl ho domů, zalévat růže.

Každá dívka má přítelkyni, které se svěřuje s nejtajnějšími důvěrnostmi, neboť kdyby je tutlala v sobě, zalkla by se jimi. Tajemství shořelého papíru v umyvadle a zvadlých orchidejí v košíku na nosiči kola však Hanka nesvěřila ani své nejdůvěrnější přítelkyni Janě.

V každé ženě je kousek kuplířky. Rády dávají dohromady dvě osoby různého pohlaví a odměnou je jim radost z úspěšného vývoje věcí. Nic víc za své služby nežádají. Důvěrná přítelkyně Jana posloužila dobře Břetislavovi několika informacemi o Hance.

„Kde je ta sestřička, co tu byla před váma?“ zeptal se Břetislav Jany. Než mu sundala sádru a učinila několik prostocviků s postiženou rukou, věděl o Hance vše, co potřeboval. Že je to nejskvělejší holka pod sluncem, z jaké rodiny pochází, kde bydlí, co čte, kolik má prstů na rukou a že jejich pes Balík má vyražené přední zuby. Kopl ho kůň. A ještě mu řekla, že je teď Hanka nějaká divná, chodí jako tělo bez duše.

Z nemocnice si nesl vyhojené tělo a těžkou hlavu, o srdci nemluvě. Břetislav neměl přítelkyni ke svěřování, měl však potřebu to všechno někomu vyzvonit. Zamířil tedy k zahradníkovi.

„Zamiloval jsem se,“ řekl, aniž by předtím pozdravil.

„Zase...“ zahradník se neptal, jen konstatoval fakt, k němuž muselo zákonitě dojít.

„Ale tentokrát doopravdy.“

Zahradník odložil motyku, otřel si hlínu z rukou a narovnal záda. Podíval se na chlapce zkoumavě; nevypadal hoch příliš radostně.

„Nevím, co na to říct,“ přiznal se zahradník. „Nemám se ženami příliš zkušeností, rozumím různě. Když chci vypěstovat dobrou růži, musím vědět, že je to ten správný druh.“

„Myslím, že je...“

„Jsi o tom přesvědčen?“

„Jsem.“

„Jak ses o tom přesvědčil?“

„Vlastně... Nijak.“

„Jak to tedy víš?“

„Vím to.“

„Dobrá,“ zahradník se usmál. „Nerozumím ženám, růže už pěstuji dlouho. Chci-li mít úspěch s růžemi, musím se o ně starat.“

„Budu se o ni starat.“

„Není to lehké, nesmí nás omrzet.“

„Nikdy mě neomrzí.“

„Jak to víš?“

„Vím to.“

„Ale nesmíme růži zazlívát trny.“

„Tak tomu nerozumím...“

„Musíš jí odpustit, že má trny. Ona ti to pak vynahradí, pokud jsi o ni pečoval dobře.“

„Nejdřív ji musím získat. Jak?“ To byla otázka v této chvíli nejdůležitější. To, o čem dosud mluvili, je nepodstatné v této chvíli, to všechno bude, jenom ji získat. Jak ji získat?

„Musíš chtít, chlapče.“

„Chci!“ vykřikl. „Miladu jsem taky chtěl a víte, jak to dopadlo.“

„Chtěl jsi ji málo. Nestačí jenom chtít, musí se taky něco podniknout.“

Tři poupata růžových růží držel Břetislav v levé ruce spuštěné podél těla a tvářil se, jakoby nic, jakoby vůbec žádnou kytku neměl. Trochu ty květy schovával za zády, připadalo mu nevhodné stát tady na rohu ulice s kytkou, nenaučil se dosud nosit květiny dívkám. Zahradník mu ji vnutil, prý květiny dělají divy. Stál tady na rohu ulice schlíple, byla to první schůzka s Hankou a Hanka o tom neměla ani tušení. A Břetislav věděl předem, že takhle schůzka nijak nedopadne. Přesto tu stál.

Kolem chodili lidé za svými cíli, někteří se psy, jiní s dětmi, nesli tašky nebo měli ruce v kapsách. Někteří šli rychle, jiní se loudali, podle toho, co měli za lubem.

Mezi těmi chodci šla Hanka. Měla skloněnou hlavu, vlasy sčesány do koňského ohonu, sepnuty gumičkou z pneumatiky jízdního kola; jakoby počítala žulové dlaždice nestejně velikosti pod svýma nohama. V Břetěvi se na chvílku zastavil dech. Minula ho, i ta poupata, jaká se jen tak neseženou a nic se nestalo. Hanka minula Břetislava, ani se nezarazila v chůzi, ani chvíliček nezaváhala s dalším krokem.

Břetislav nabral dech. Plné plíce vzduchu nabral a zase je vyprázdnil. Vykročil, obtěžkán růžovým břemenem, za Hankou. Dohonil ji snadno. Ale to bylo všechno, co dokázal; oslovit dívku si netroufl. Zmizela za těžkými klášterními dveřmi.

Přešel na protější chodník, stoupl si k zabeđené telefonní budce a civěl do oken. Hančino však bylo na druhé straně budovy.

„Vy máte krásnou kytku, to je pro mne?“

Lekl se, jakoby vedle něj vybuchla puma. Byla to však důvěrná přítelkyně Hanky Jana. Schoval poupata za zády.

„No, vlastně... Ano! Vezměte si je,“ vrazil jí kytku do ruky a byl rád, že už nemusí chodit s pugétem.

„Víte co? Já ji radši zanesu Hance, co říkáte,“ spiklenecky na něj zamrkala. „Mám jí něco vzkázat?“

Mlčel.

„Vlastně, co bych jí vzkazovala. Dám jí ty růže a řeknu, že jsou od vás.“

„Ano, to bude nejlepší.“

Hanka působila dojmem chodce, který počítá dlaždice na chodníku. Nepočítala je však. Měla starosti. Už nikdy nepohlédne na mužskou tvář bez hluboké nevole. Zanevřela na toto plemeno. Bude žít poklidným životem milosrdné sestry. Už se ptala představené kláštera, ale novicky neberou. Nevadí, sama si vytvoří svou řeholi. Bude pečovat o nemocné a činit lidem dobro.

„Dobrý den,“ řekl Břetislav na rohu ulice. Řekl to hlasitě a zřetelně, aby bylo jasné, komu ten pozdrav patří. Odtrhla oči od dlažby a uviděla proti sobě Břetislava. Rozpačitě se usmíval, ruce v kapsách.

„Dobrý den,“ odpověděla. „Už se vám zahojilo křídýlko.“

„To není křídýlko, to je ruka.“

Usmála se na něj. Bolestně sice, ale byl to úsměv. Rozzářilo ho to.

„Na shledanou,“ řekla.

„Na shledanou,“ odpověděl.

Takto proběhla druhá Břetislavova schůzka s Hankou.

Při jednom každodenním náhodném setkání si Břetěa troufl pozvat Hanku do kina. Nepřicházelo to však v úvahu, protože Jana koupila lístky do cirkusu. Dva. Pro sebe a pro Hanku. Byly do lóže, nejdražší lístky, jaké v tom cirkuse měli. Kde na ně Jana vzala peníze? Hance se do cirkusu nechtělo, Jana však tvrdila, že je to ten nejvhodnější způsob, jak přijít na jiné myšlenky. A na jiné myšlenky Hanka přijít chtěla. Ostatně, proč neshlédnout čas od času nějaký ten cirkus? Docela se jí to hodilo jako výmluva pro Břetislava, lačného schůzky.

Do cirkusového stanu se valily davy lidí. Obě dívky byly uvedeny mužem v generálské uniformě na plyšové židli nejbliž manéži. Je s podivem, že za pár minut tentýž generál usadil na prázdnou židli vedle Hanky čerstvě oholeného Břetislava. Náhoda nebo osud? Když se náhodě trochu pomůže, může to být osud. Břetislav měl dobrého spojence.

Cirkusové představení bylo pestré. Měli v tomhle cirkusu i lachtana a to je vzácnost. Lachtan dokázal odrážet míč čumákem a tvářil se přitom komicky. Hanka začínala přicházet na jiné myšlenky. Pak hudba zahrála břeskný pochod, artisté obešli manéž a byl konec. Lidé dotleskali, zvedli se z míst a snažili se co nejrychleji opustit stan. V tom zmatku se jedni ztráceli druhým, ale ti, kterým záleželo na tom, aby se navzájem neztratili, se neztratili. Jana zmizela, Břetislav a Hanka zůstali pospolu. Moc na tom Břetěovi záleželo, aby Hanka nezmizela v davu. A Hance tak nějak nevadilo, že je ostře sledována. Byl teplý zářijový večer.

Nábřeží se podobalo osvětlené kotvící lodi. Přístav byl vzdálený na šířku řeky. Světla se rozmazávala ve vlnách, lodníci odešli pít a za děvkama. Dva pasažéři se opírali o zábradlí a loď se houpala. Dívali se do řeky a viděli tam odraz světla z oken domů. Pak se otočili tak, že jeden druhému viděl do tváře. Měli světla v očích. Paluba se pod nohama propadla, Břetislav políbil Hanku. Nebo to bylo vzájemné? Vlna je vynesla z moře na nábřeží bezvýznamné řeky, protékající docela malým městem, v němž žijí lidé, o nichž snad stojí zato napsat několik stránek. Dva z nich, docela mladí, se právě políbili.

„Musím už domů, je chladno,“ řekla dívka.

„To je škoda,“ řekl chlapec.

„Je už pozdě!“ utvrdila se ve svém rozhodnutí.

„To je škoda,“ řekl podruhé, protože to byla škoda.

Poslušně cupital vedle ní, odvahu k tomu, aby se dotkl její ruky, už nenašel. Loď vyplula na širé moře. Třeba se zase vrátí.

„Zítř!“ zavolal ještě Břetislav na Hanku ve dveřích kláštera. Neodpověděla, dveře se zaklaply. Byly opatřeny mechanismem, který zavírá sám.

Druhého dne, na schůzce, která byla předem dohodnuta Břetislavovým – Zítř, sdělila Hanka Břetislavovi, že včerejší den byl omyl, že neví, jak to odčinit. Naděje, kterou mu včera dala, je vlastně beznaděje. A zítř at' raději neničí dlažbu na rohu, neboť Hanka nebude ve městě. Toho roku se totiž urodilo tolik brambor, že na ně byli zemědělci krátkí. Museli si pozvat Hanku a celou školu zdravotních sester, aby jim vytrhli trn z paty.

Dveře kláštera se zaklaply rychleji než včera, Hanka mechanismu k zavírání pomohla oběma rukama. Nestačil by zavolat – Zítř, ani kdyby chtěl. Proč tedy? Zítřek se nekoná.

Břetislav zabořil ruce do kapes; nahmatal tam drsnou pecku. Jádro pecky z broskve bývá hořké.

15

Prázdnou mosaznou nábojnici získal Fiškus od kluků výměnným obchodem. Fiškus nábojnici nutně potřeboval. Domníval se, že je to snad jediná návnada, na niž se mu podaří vylovit pistoli z řeky.

Do řeky hodil pistoli zahradník. Nevěřil Fiškusovým argumentům, že je nutno zastřelit pana Gabriela, neboť je ďábel. A ďábla je nutno odprásknout jak psa, jde-li to vůbec. Ono to zřejmě nejde, ale přeci nebudou nečinně sedět s rukama v klíně a pozorovat, jak ďábel zasahuje do osudů lidí.

„Je to sice pěkný pacholek,“ řekl na to zahradník, „ale kam bychom přišli, kdybychom postříleli všechny pacholky. Každý z nás je trochu pacholkem.“

„Ale on je ďábel!“

Zahradník vzal Fiškusovi pistoli z ruky a ozbrojil ho hráběmi. Pak pistoli hodil do řeky i s plným zásobníkem, v pouzdru z docela nové vepřovice. A bylo na světě o jednu pistoli míň.

Jak přišel blázen Fiškus k pečlivě udržované zbraně? Jak získal ten kus namodralého kovu s matným leskem? Nenašel ji na ulici, nekoupil v obchodu se zbraněmi, ani nespadla z nebe. Blázen Fiškus si přivlastnil cizí věc tím, že se jí zmocnil. Ukradl pistoli na policejním okrsku a nebylo to jednoduché.

Fiškus byl odveden na okrsek vzápětí poté, co se bezvýsledně pokoušel přivést k životu zvadlé orchideje, poté, co nazval ruku zákona vrahem, což se nesmí. Když policejnímu úředníkovi při sepisování protokolu došlo, s kým vlastně má tu čest, pustil z hlavy obezřetnost, jíž je svému úřadu povinován. Netušil, že Josífek je fiškus, neměl zdání, že je obelstěn jeho nevinnými očima. A taky mu už končila služba. Odepjal opasek s revolverem, odemkl zásuvku psacího stolu, vyňal z ní klíče a těmi odemkl plechovou skříň. Do ní uložil

zbraň. Zamkl skříň, klíče vhodil do šuplete se směšně jednoduchým zámkem, šuple zamkl klíčem, kterým se dají odemknout všechny psací stoly tohoto typu a tento klíč rafinovaně ukryl do vyschlého kalamáře. Fiškus mezitím zalil několik policejních asparágusů a jeden nedomrlý policejní fíkus, víc toho tam k zalévání neměli. Usedl na lavici a trpělivě očekával příchod zahradníka, který ho vyvede z nehostinných úředních místností. Zahradník se dostavil těsně před koncem úředních hodin, zaplatil za Fiškuse pořádkovou pokutu, policejní úřední opustil budovu společně s nimi.

Nejdřív se chtěl Fiškus se svým plánem svěřit zahradníkovi hned ve chvíli, kdy se policistova cesta dělila od jejich směru, ale nakonec si to rozmyslel, a neřekl mu nic.

Jedné temné noci, dávno po úředních hodinách, natáhl si zahradníkovy jutové rukavice, vhodnějšího nic nenašel, spodní část obličejě zahalil šátkem a vydal se na cestu zločinu. Po okapové rouře vyšplhal k oknu úřadovny v prvním patře a narazil na překážku. Okno bylo zavřeno. Bylo mu líto rozbít tak pečlivě umývané sklo a taky se obával třeskotu. Už se chtěl vzdát svého pokusu o loupež, tu si povšiml, že horní část okna je pootevřena. Vyschlý kalamář vydal své tajemství, plechová skříň rovněž.

Blázen, uřícený a šťastný, probudil zahradníka; nebylo v jeho silách nesvěřit se s takovou věcí. Vzápětí se však svět o krůček přiblížil všeobecnému odzbrojení. Chudák policista si pak marně lámal hlavu klasickou detektivní záhadou zamčené plechové skříně.

Blázen Fiškus seděl uprostřed mostu, nohy prostrčeny zábradlím, v ruce svíral lískový prut, na jehož konec uvázal tenký, leč pevný provázek. Kluky už dávno přestalo bavit posmívání se Fiškusovi a odběhli kamsi do svého tajného světa. Začalo se stmívat, Evelýna šla do práce.

„Lovíš rybu, Fiškusi?“

„Lovím, ale ne rybu, Evelýno,“ spiklenecky se na ni usmál. Vysoukal provázek z vody. Těsně nad velkým trojhákem byla uvázaná

mosazná nábojnice. „Lovím zbraň. Ten blázen zahradník ji zahodil do řeky. Čím teď odprásknu ďábla?“

„Zbraň není ryba, ta ti na háček neskočí. Nech toho raději, Fiškusi, budou se ti smát.“

„Už se mi smáli, ale to nevadí. Smějí se vždycky jenom chvíli, dlouho to nevydrží.“

„Nech toho, stejně ji nevylovíš,“ řekla Evelýna a odešla na noční směnu.

Fiškus zahodil lískový prut do řeky, ve skleníku si vypůjčil pilu zlodějku a odešel za město na kopec k větrnému mlýnu. Zítra bude neděle, pan Gabriel chodí každou neděli odpoledne na procházku. Vkročí kamennými věřejemi do útrob mlýna, opatrně vystoupí po točitých schodech...

Hanka odjela na vesnici pomáhat s bramborami a Břetislav si myslel, že zítřek se nekoná. A přeci se ráno probudil do nového dne. Zítřek to sice nebyl, protože zítřek není nikdy, je jenom dnes. A co bylo, bylo. Včerejšek vleče za sebou člověk jako liška ocas, jak břemeno, nebo jak balón lehkého plynu nese ho k dnešku. Břetislava dny minulé dílem nesly a dílem táhly dolů, síly se vyrovnaly a chlapec stál na zemi oběma nohama. Hanka odjela pomáhat zemědělcům s bramborami a nechala ho tak. Předevčírem se políbili, cosi to slibovalo do budoucna, včera mu uvázala na krk kámen. Čemu věřit?

Kdyby nebylo večera s cirkusem a s lodí, bylo by všechno jednodušší. Břetislav by zalezl do svého starého dobrého šnečího domečku smutnění, kde zná každou pavučinu, spokojen nespokojen s tím, že se události vyvíjejí přesně tak, jak to už zná.

Do města však přijel cirkus. Se vším randálem a barvičkami, pachem zvěře a dryjáčnictvím. Žárovky, lachtan s lehounkým míčem na čumáku; připlula loď a zase odplula, chvíli postáli s Hankou na její palubě, viděli světla ve vlnách a ve svých očích, paluba se jim propadla pod nohama. To bylo nové, tohle neznal. Co s tím?

Pak přišel den druhý. Nebyl to zítřek ani dnešek, včerejšek to byl. Starý známý včerejšek a přinesl staré známé zklamání. Nebyla to rána pod pas, bylo to máchnutí sítkou na motýly a Břetislav se ocitl na zemi. Neležel však na lopatkách, stál oběma nohama docela pevně na dlažbě města, o němž je tu řeč.

Nejlepší přítelkyně mohou být výhodnou institucí, ale o tom se tu už pár řádek napsalo. Jana zakoupila u pultu ve venkovské hospodě lístek, na němž byl vyfotografován malý zajíček v své jamce. Seděl tam sám, uši přitisknuty k tělu. Jinou pohlednici v hospodě neměli,

ta jediná se krčila ve vitríně s lepkavými bonbony, které tvarem, velikostí a žilkováním připomínaly angrešt, mezi čokoládami, žvýkačkami a oplatky, vedle pípy, z níž neustále tekl proud piva. Janě se zajíček zalíbil. Byl takový bezbranný.

Kromě pohlednice koupila ještě dvě limonády s brčky. Pro sebe a pro Hanku. Seděly za stolem a srkaly limonádu. Hanka mlčela a Jana brebentila o fantastickém klukovi, s kterým se seznámila těsně před odjezdem na brambory. Škoda, že ho Hanka nezná. Musí mu napsat pohlednici.

Srdečný pozdrav z brambor posílá Jana, napsala Jana na lístek se zajíčkem.

„A teď se podepiš ještě ty,“ vyzvala Hanku.

Hanka se bezmyšlenkovitě podepsala hned vedle Jany. Na lístku zbyla spousta nevyužitého místa. Jana schovala lístek i tužku do kapsy a docela zapomněla, že nenapsala adresu.

Za dva dny dostal Břetislav lístek, na němž byl vyfotografován zajíček, schoulený v důlku. Na druhé straně lístku kromě Břetislavova jména a adresy továrny na oplatky bylo napsáno:

Srdečný pozdrav z brambor posílá

Jana a Hanka

P. S.: Přijedeme v sobotu kolem páté autobusem na náměstí ke kašně. Květinové dary jsou vítány.

Lístek si Břetislav vyzvedl v pátek odpoledne na vrátnici, když ještě umouněný a v montérkách odevzdával klíče od modrého kamionu, který zdědil po řidiči Františkovi. Zběžně se umyl, naházela na sebe čisté šaty a s lístkem v ruce se rozběhl k zahradníkovi do skleníku u řeky.

„Mám tady objednávku na jednu kytici!“ volal už z dálky a mával pohlednicí zahradníkovi před obličejem. Zajíček se v tom větru ještě víc přikrčil.

„Tak vidíš, milovníku, brzy budeme vítí svatební věnce.“

„Prrr!“ zabrzdil ho Břetá. „To by bylo předčasné.“

„Všechno bude.“

V sobotu ve tři hodiny vyšel Břetislav ze skleníku. Měl kytici pěti žlutých růží a mířil na náměstí. Pravice jeho svírala pravý úhel, nesl ty květy hrdě. Za několik minut stál na náměstí u kašny a díval se do ulice, o níž předpokládal, že se z ní nejpozději za dvě hodiny vynoří autobus s Hankou na palubě. Pak začal obcházet náměstí ve směru hodinových ručiček a občas postál u výkladní skříně, která ho ničím nezaujala. V lékárně měli léky, v mlékárně mléko, v drogerii drogy, v papírnictví papír, v železářství železo, v knihkupectví knihy, v pekařství chleba a pečivo... Pak obešel náměstí ještě proti směru hodinových ručiček: v pekařství chléb a housky, knihy v knihkupectví, železářství, papírnictví, drogerie, mlékárna, lékárna. V hodinářství hodiny. Bylo půl čtvrté. Břetislav byl trpělivost sama; s kyticí růží čeká na jednu dívku. Obešel náměstí ještě několikrát ve směru hodinových ručiček a naopak a pořád nic. Sedl si na okraj kašny uprostřed náměstí tak, aby viděl do ulice, odkud se zjeví Hanka.

Mezi spoustami aut zaujal Břetislava krémový kabriolet s odkrytou plátěnou střechou. Zastavil u drogerie. Z místa spolujezdce vystoupila Milada, živá sice, ale jakoby vystoupila z titulní stránky nějakého módního časopisu. Břetislav se za ní podíval, ale už ji vnímal jen jako barevný obrázek z novinového stánku. Podíval se za ní jen letmo, zaujal ho spíš vůz, kterým přijela. Elegantní muž za volantem si zrovna zapaloval cigaretu královské délky.

Krásná Milada se vrátila z drogerie a usedla vedle pana Gabriela. Krémový kabriolet se rozjel. Jakýsi neopatrný chodec vstoupil do vozovky, řidič šlápl na brzdy. Rozsvítla se červená brzdová světla. Břetislavovi se vybavily zbělelé ruce řidiče Františka. Svíraly volant, jakoby ho chtěly vyrvat z podlahy. Řítily se žitem, ještě nebylo pokoseno. Vyskoč!... skoč!... oč!... č!

„Co děláš s těmi růžemi?“

Břetislav sebou trhl. Za ním stál blázen Fiškus. Už drahnou chvíli ulamoval Břetislav růžím trny, drtil je mezi zuby a rozžvýkané vyplivoval na dlažbu. Činil tak naprosto bezděčně.

„Aha, růže... Dám je do vody.“ Namočil kytici v kašně pod mrholicím vodotryskem.

„Viděls?“ Fiškus se k němu spiklenecky naklonil. „Jel tudy ďábel. Div že neporazil toho strejdu.“

„To byl přece pan Gabriel, ne? Ten z vily na kopci.“

„Vždyť o něm mluvím,“ rozdurdil se blázen. „Je to ďábel. A zítra bude mrtev!“ zašeptal Břetislavovi do ucha. Namiřil si to přes náměstí za autem, které už odjelo. „Dávej pozor na kytky,“ zavolal ještě za Břetislavem. Chlapec mu zamával růžemi bez trnů.

V pět hodin autobus s Hankou nepřijel. O půl šesté si na okraj kašny vedle Břetislava sedla Evelýna. Byla už v zaměstnání, v sobotu začínala pracovat dříve než obvykle.

„To jsou krásné kytky,“ řekla. „Dej mi je.“ Vylovila kytici z vody. „A jaký zvláštní druh! Bez trnů...“

Vytrhl jí kytku z rukou a odsedl si na protější stranu kašny. Přiloudala se za ním. „Aspoň jednu,“ škemrala.

U kašny zastavil autobus, který měl přijet před půl hodinou.

„Jedna je tvoje, ale pak už dáš pokoj!“ výhružně zasyčel Břetislav a vrazil děvce Evelýně do ruky jeden květ.

„Děkuju,“ řekla Evelýna, políbila Břetislava neřestně a odběhla k baru Orient.

Z autobusu vystupovaly studentky zdravotnické školy. Právě zachránily zemědělce, kteří si nevěděli rady s bramborami. Předposlední vystoupila z autobusu Jana a poslední, světe zbož se, Hanka! Už zase měla vlasy učesány do dvou culíků a sepnuty červenými sluníčky sedmitečnými. Břetislav k ní přistoupil s rozpaky. Pálil ho na rtech Evelýnin polibek. Třeba to Hanka neviděla, třeba seděla u protějšího okna.

„Dobrý den,“ řekl plaše a vrazil jí čtyři žluté růže s uštípanými trny do rukou.

Celá zkoprnělá kytku přijala. I dobrý den řekla. Proti tomu, že ji doprovodí, nic nenamítala. Spolubydlící Jana se někam ztratila. Zřejmě ji odvedl ten fantastický kluk, odvezl ji na skútru někam do ústraní. I ostatní holky jsou už pryč. Odcházel spolu z náměstí mlčky. Nevinný viník Břetislav si netroufl špitnout. Co když to viděla? Co když zahlédla polibek děvky Evelýny? A Hanka? Kdoví, co se odehrávalo v té dívčí hlavince...

„Na shledanou,“ řekla Břetislavovi u dveří do kláštera. Snad to nemyslela jako pouhý pozdrav, snad si přála příští shledání.

Břetislav přešel na protější chodník, stoupl si k zabeđené telefonní budce a zvrátil hlavu k oknům. Hančin pokojík však byl na druhé straně budovy, okno se dívalo do zahrady ústavu pro duševně choré. To ale zůstalo Břetislavovi ještě nějaký čas utajeno. Díval se vzhůru a odhadoval, za kterým oknem Hanka bydlí.

Najednou zacinkal zvonek. Kolem Břetislava projela dívka na kole s rovnými řídítky, zamávala na rozloučenou a zmizela za rohem. Hanka odjížděla do rodné vísky, potěšit psa Balíka a přikládat do sporáku, aby se maminciny buchty správně pekly. Vždyť je sobota! Hanka šlapala do pedálů, spěchala, začínalo se pomalu stmívat.

V pokojíku pro dvě studentky zdravotnické školy našla spolubydlící Jana čtyři žluté růže. Ležely na stole, kupodivu však dosud neuvadly. Jana napustila vodu do prázdné láhve od okurek a vložila do ní květy. Posadila se pak na Hančinu postel a dívala se na kytku, kterou si vlastně sama pro sebe vysloužila. Přemýšlela, co je to vlastně za zvláštní odrůdu růží, když nemají trny.

V kůlně s náradím, mezi rýči, motykami a hráběmi, měl zahradník uložen veloped, na němž zamlada jezdíval do práce a za holkama. Kolo mělo rám z dvojitých trubek. Vynález avantgardního výrobce, leč neujal se. Široké sedlo pokryla plíseň a pneumatiky byly splasklé. Celé nedělní odpoledne strávil Břeta na břehu řeky, okukován tlupou kluků a bláznem Fiškusem, uváděl archaické monstrum do

chodu. Promazal ložiska, dotáhl matice, dohustil pneumatiky a celý přístroj umyl naftou. Dřlo se zdařilo. Stroj sice poněkud zapáchal, zato se však leskl v podzimním slunci, jak černá perla, jako skvost vyhrabaný ze smetiště. Zkušební jízda za doprovodu kohorty povykujících kluků s nadšeným bláznem v čele, dopadla znamenitě. Ze všeho nejlíp fungoval zvonek. Nebyl to obyčejný zvonek, bylo to zvonidlo, které dokázalo vyloudit kus Smetanova sboru z opery *Prodaná nevěsta*, *Proč bychom se netěšili...* Zestárlé pneumatiky sice propouštěly vzduch, ale Břetislav měl hustilku.

Start se konal krátce po poledni. Byla to nejpříhodnější doba, neboť kluci seděli za prostřenými stoly a dojídali zrovna nedělní polévku; Fiškus vydržel běžet za Břetislavem na náměstí, pak si na cosi vzpomněl, otočil se na patě a běžel zpátky k řece, přeběhl most, seběhl ze silnice, plácl sebou do trávy a plížil se do kopce k větrnému mlýnu na vrcholu.

Na náměstí opřel Břetislav kolo o kašnu, dohustil pneumatiky a opět se vyhoupl do sedla. Projel kolem vilové čtvrti, minul zahradu, ohrady a ploty a zastavil na železničním mostě. Znovu dohustil obě pneumatiky, nasedl a uslyšel nepříjemné zasyčení. Ráfek zadrncal na žulové dlažbě. Zazvonil „Proč bychom se netěšili...“, uchopil zchromlé kolo za rohy a vykročil lipovou alejí s listím docela žlutým. Mezi lipovou a třešňovou alejí byly spuštěné závory. Tlustá hradlačka dojídala zbytek dřevorubeckého krajíce, vlaštovky už dávno odletěly do teplých krajin. Břetislav se shýbl, aby s vypůjčeným kolem podlehl břevna závor. Hradlačka odložila nedojedený krajíc na lavičku, vymrštila objemné tělo a s nečekanou hbitostí přeběhla dvojí koleje. Její baculatá pravička se vymrštila, nejdřív se svalilo kolo a přes ně Břetislav.

„Chceš, aby tě přejel vlak?“ zeptala se chlapce žena v uniformě.

„Nechci,“ odpověděl uzemněný Břetislav.

„Tak počkej, až zvednu šraňky,“ řekla a odkráčela k malému domečku. Sedla si zpátky na lavici před zápražím a zmocnila se krajíce.

Břetislav rezignoval; byla silnější. Opřel kolo o lípu, sedl si do příkopu a čekal. Mezi zoranými poli se objevil obláček kouře. Přibližoval se, byl to vlak. Břetislav počítal, aby věděl, kolik má tenhle vlak vagonů. Bylo jich třicet šest, naložených vápencem. Když přejel poslední vagon mezi závorami, stála na druhé straně přejezdu Hanka, na nosiči kola košík s buchtami, přikrytý kostkovaným ubrouskem.

Břetislav zazvonil „Proč bychom se netěšili...“, vyskočil z příkopu a běžel k červenobílému břevnu na své straně. Hanka mu zamávala. Hradlařka zmizela v domečku, klika k zvedání závor však byla venku. Třeba tam uvnitř má ještě jednu kliku, zvedne závoru a chlapec s dívkou se potkají v kolejišti. Hradlařka se však vzápětí vrátila zpátky na lavici s dalším krajícem a cestu nechala zatarasenu.

Břetislav a Hanka stáli každý u své překážky, dívali se na sebe a na zem pod nohama a nevěděli co říci. Pak přijel další vlak; měl spoustu vagonů. Mnohem víc nežli ten předchozí. Břetislav je už nepočítal. Díval se škvírami mezi vozy na Hanku; objevila se, zmizela, cosi na něj volala, ale nebylo tomu rozumět. Kola vlaku vydávala zvuky, skřípělo to a hlučelo, jako když vlak jede těsně kolem vás. Břetislav taky křičel na Hanku, řval do těch kol všechno, co potřeboval ze sebe dostat, co chtěl Hance sdělit a k čemu se mu předtím nedostávalo odvahy. Vlak byl nekonečný a jel pomalu, co kolo kolo mine, jel věčně, než přejel, stihl Břetislav říci Hance to nejdůležitější. Všechno podstatné.

Vlak přejel, tlustá paní v nádražácké uniformě s krajícem v ruce uchopila volnou rukou kliku. Ta se však zasekla. Hradlařka odložila krajíc a cloumala klikou oběma rukama, bezvýsledně. Uchopila opět chléb a odešla do svého příbytku. Hanka podlezla i s kolem pod břevnem a přeběhla koleje. Hradlařka se vyřítila z domku, Hanka už byla na druhé straně. Břetislav jí pomohl. Hradlařka svižně přeskočila břevno a hnala se po Hance.

„Chceš, aby tě přejel vlak,“ napřáhla baculatou ruku. Břetislav vběhl do rány, určené Hance. Zakolísal, ale tentokrát neupadl. Z nosu mu crčela krev, kapala na žulové kostky.

„Jsou-li závory spuštěny, je zakázáno vstupovat do kolejiště!“
řekla hradlařka, ukazováček vztyčený k telegrafním drátům. Břeta si utíral krev z obličeje, za ním se krčila vyděšená Hanka. Hradlařka po splnění služební povinnosti s funěním přelezla závoru, přešla koleje, usedla na lavici a dala se s chutí do jídla.

Seděli v příkopu, Hanka otírala Břetislavovi zasychající krev z obličeje. Přijel krémový kabriolet, řízený panem Gabrielem. Závory se zvedly, aniž muselo auto přibrzdit. Pan Gabriel projel a závory opět spadly. Hanka se zachvěla, Břetislavovi přeběhl po zádech mráz. U zaseknuté kliky nikdo nebyl. Před domkem stála hradlařka v pozoru, levici připaženu, pravou rukou salutovala. Břetislav s Hankou se zvedli, popadli kola a pěšky se vydali k městu. Sotva ušli pár kroků, minul je krémový kabriolet. Jel proti nim, zpomalil jízdu. Plavovlasý řidič si je s pobaveným výrazem prohlížel. Hanka se přitulila k Břetovi.

„Bojím se,“ řekla mu.

„Čeho?“

„Nevím.“

Pak je auto pana Gabriela předjelo a zastavilo na kopci. Pan Gabriel zvedl kapotu a prohlížel si motor. Břetislav s Hankou zabočili na polní cestu, obešli celé město a narazili na řeku. Šli po nábřeží a vedli svá kola vedle sebe. Řeka je přivedla ke skleníku, v němž žije zahradník a blázen Fiškus. Nežli vstoupili, zahlédli krémový kabriolet. Přehoupl se přes most a odšustil k vilové čtvrti.

Zahradník, Břetislav a Hanka seděli u stolu v místnosti, do níž se vcházelo skleníkem. Sloužila zahradníkovi za byt. Pili šípkový čaj a jedli buchtu Hančiny maminky. K večeru se přiřítíl blázen Fiškus.

„Je to ďábel,“ zvěstoval ve dveřích. „Podřezal jsem schody ve mlýně na čtyřech místech. Gabriel přišel, vystoupil po nich, chvíli se díval oknem a pak zase odešel. A vůbec nic se mu nestalo.“

„Třebas je málo podřezal,“ usmál se zahradník na blázna.

„Když jsem to potom kontroloval, ty schody nebyly vůbec naříznuté.“

„Tak vidíš!“

„Copak jsem blázen? Ty schody jsem nařízl včera večer.“

„Vemte si buchtu,“ řekla Hanka. Fiškus si vzal buchtu, moc mu chutnala. Pak si vzal další, žvýkal sousta s blaženou tváří a na ďábla docela zapomněl.

Břetislav pak ukradl ze záhonu za skleníkem jednu růži. Kdyby si řekl, zahradník by mu dal pro Hanku celou kytici. Jsou-li však růže kradené, získají na ceně.

Před desíti lety neměl blázen Fiškus proti psům žádné námitky. Někteří mu byli lhostejní, jiné, ty, které znal osobně, měl docela rád. Šimral je za ušima, nechal si od nich olizovat ruce i tvář. Nejvíc miloval pět psů, kteří nikomu nepatřili a toulali se městem. Ačkoliv byli jedné rasy, lišili se vzhledem, velikostí, tvarem těla, barvou srsti. Každý z těch vořechů měl jiné vlastnosti, jednu však měli společnou. Byli veselí a smáli se od ucha k uchu. Kluci je milovali a psi milovali kluky. Psi měli blechy a ty přeskakovaly na kluky. Byl to krásný život, když tihle psi pobíhali ulicemi města. Psi, děti, blázen a blechy pospolu. Může být něco veselejšího?

Město však klade nástrahy nejen lidem, nýbrž i psům a blechám, bláznů nevyjímaje. S podobnými psy se už nikdy Fiškus nepotkal. Přejížděli křižovatku na zelenou, spokojili se s odpadky, nekradli a žebrali jen málo. Nikomu nevadili, kdyby neměli blechy. Mezi kluky se našel zrádce, který se doma přiznal, jak přišel k blechám. Po několika dnech už pět smějících se psů neočekávalo zelenou na přechodu pro chodce. Skrz nepatrné blechy byli utraceni. Od těch dob, a je to už dávno, nepotkal Fiškus psa, který by mu vyhovoval.

Před desíti lety, když to bylo zapotřebí, stříhal blázen Fiškus trávník v zahradě pana Gabriela. Pan Gabriel toužil po dokonalém trávníku bez poskvrnky. Jenže dokonalosti se docílit nedalo, za pár dnů po stříhání vykvetly v trávě sedmikrásky. Jednoho dne, zrovna když Fiškus zápolil se sedmikráskami, vyskočilo z auta pana Gabriela štěně a vrhlo se na blázna. Jmenovalo se Amalie. Toho dne dva muži v bílých pláštích oblékli Fiškusovi lněnou kazajku, jejíž rukávy za zády svázali. Vezli pak Fiškuse autem do domu s mnoha okny, za vysokou zeď. Došlo k tomu den poté, co blázen Fiškus rozbil zahradníkovi hlavu pěstí od piva v hospodě U Chmelové šišky.

V domě za vysokou zdí setkával se Fiškus se psy jen vzdáleně. Byli to psi s posláním. Každou noc vyli pod okny, měli za úkol zabránit chovancům v útěku. Svě posláním vykonávali poctivě, tak byli vycvičeni. Noční vytí nepatřilo mezi jejich povinnosti, byl to projev psí přirozenosti. Fiškus je však podezřívával z toho, že vyjít schválně, aby ho rušili ve spánku. Domníval se, že tito snaživí psi vyjít z pilnosti, aby se vlichotili do přízně svých pánů. Zpočátku je Fiškus jen neměl rád, pak je začal nenávidět. A jeho nenávist rostla, protože se jich bál. Chtěl utéci přes zeď pod rouškou noci, nejlépe bezhvězdne; chtěl domů, do svého města, tam, kam patřil. Přítomnost psů mu v tom bránila. Jejich vytí, přílišná služební horlivost, bralo mu poslední špetky odvahy.

Přes den psi nehlídali. Jejich páni je na cvičišti učili, jak nejlépe zadržet prchajícího. Psi cvičili poctivě. Radostně chňapali po vyčpaném rukávu figuranta, blaženě přivírali oči při pochvále. Fiškus ze svého okna pozoroval cvičiště a jeho obavy vzrůstaly. Viděl se, jak přelézá plot, jak po něm vyskakuje cvičený pes a chňape mu po rukávě, psí zuby se zahryzávají do vyzáblé svaloviny, drtí kosti, krev teče do horkých tlam zběsilých psů, kteří se nemohou dočkat chvíle, kdy budou pochváleni. Tento strach byl silnější než Fiškusova touha dostat se přes zeď. Bezmála deset let s tímto strachem zápolil a nakonec ho stejně nepřekonal. Jednoho dne v poledne, když psi žrali v kotcích u cvičiště, přistavil blázen ke zdi žebřík a vydal se na cestu do svého města.

Jediný pes, s nímž se Fiškus setkal po návratu do města, byl pes pana Gabriela, kolie Amalie. Vyrostla a protáhl se jí čumák. Když pes postřehl blázna, zanechal hry s červeným míčem a vrhl se k plotu. Div že se nezbláznil zběsilým štěkotem. Hlas mu přecházel do fistule, uši měl sklopeny podél hlavy. Fiškus svíral v ruce oblý křemen. Napřáhl ruku a rozbil jedno z oken bílé vily. Pes přeskočil plot a prokousl bláznovi kalhoty. Na zavolání pana Gabriela se však vrátil zpátky.

Další setkání s kolií Amalií bylo záměrné a mělo pro jednoho z nich skončit tragicky. Za tímto účelem si Fiškus opatřil nůž žabku. Ukradl ji zahradníkovi. Nůž byl zahnutý jak srp, byl ostrý, zahradník o něj pečoval, aby se mu dobře zarovnávaly korunky růží. Fiškus se nechystal k aktu pomsty na psovi; potřeboval si uvolnit cestu k panu Gabrielovi a ten pes mu v ní stál.

Podzim byl toho roku zdařilý. Říjnové dny hýřily sluncem a listí na stromech měnilo barvu. Barvy navzájem ladily a zářily ve slunci, červené, hnědé, žluté a zlaté. Lidé odjeli z města užít si šustění spadaneho listí na vlastní kůži svých bot. Pan Gabriel se vydal na procházku k větrnému mlýnu a psa nechal doma. Prsty v jelenicových rukavičkách svíral stříbrné kování špacírky; minul skleník u řeky, chvíli postál na mostě a pak se vydal do kopce ke kamenné rotundě. Byla neděle.

Zahradník si uplivil směrem, kterým odešel pan Gabriel. Blázen Fiškus vyběhl od skleníku a běžel přes náměstí kolem mrholící kašny do vilové čtvrti. Zvolnil tempo, aby se vydýchal; šel pomalu, co noha nohu mine, k vykonání svého úkolu měl času dost. V ulicích nepotkal živáčka, ani za zavřenými okny vil nebyl nikdo. Všechny obyvatele města vylákalo šustivé listí, pomíchané sluncem, ven.

Pes pana Gabriela zanechal hry s červeným míčem a vrhl se k plotu. Fiškus stál na chodníku, v ruce zahradnický nůž k ořezávání růží, k zabíjení psů, díval se na skotskou kolii jako na neživou věc, která mu leží v cestě. Musí ji odkopnout stranou, aby mohl pokračovat za svým cílem. Pes div se nezbláznil zběsilostí. Jeho štěkot přecházel do fistule, uši měl sklopeny podél hlavy.

„Tak pojď, vem si! Vem si mne!“ řekl mu Fiškus tichým hlasem. Pes se svíjel u plotu vztekem, ke skoku se však neodhodlal. Fiškus tedy učinil to, co už měl jednou vyzkoušeno. Uchopil kámen a rozbil okno.

Pes se rozběhl proti plotu, odrazil se a skočil... Dopadl bláznovi do náruče, povalil ho na dlažbu, sápal se mu po krku. Změnili se

v zběsilé klubko, nejlepší přítel člověka a člověk. Váleli se po chodníku, cenili na sebe zuby, šlo jim o život. Netrvalo to dlouho. Blýskl se zahnutý nůž, klubko se rozvinulo. Vstal pán tvorstva člověk, pes s proříznutým hrdlem ležel na zemi. Vzduch, určený plicím, unikal dírou v hrtanu, krev chrstala v rytmu stahů srdce na chodník a do kanálu. Fiškus otřel nůž o sokovu srst, zaklapl čepel, pracovní nástroj zahradníkův schoval do kapsy, usedl na okraj chodníku a hlavu zabořil do hebké srsti mrtvého zvířete. Po chvíli vstal, odloudal se na náměstí ke kašně. Pod vodotryskem omyl si ruce a obličej, svou i psí krev, očistil nůž, aby zahradník nic nepoznal.

Poblíž skleníku potkal blázen Fiškus pana Gabriela. Nepřešel na druhý chodník, minul ho docela těsně. A když ho minul, plivl třikrát přes pravé rameno, to prý se má, když potkáme ďábla.

Podzim se toho roku skutečně vydařil. Kupodivu i začátek listopadu byl teplý a slunečný. Barevné listí napadalo na zem, přes koruny stromů bylo vidět oblohu. Hlína byla teplá a suchá, převlečníky visely ve skříních a dosud páchly naftalínem, jenom nenapravitelní pesimisté je nosili přehozené přes ruku. Deštníky v předsíních marně očekávaly svou chvíli; podzimní plískanice na sebe nechávaly čekat.

Využijme tedy počasí, které panovalo, a urychleme sled dění. Ve skutečnosti vše trvalo déle, snad do podzimu příštího roku. Dopis, který napsal pan Gabriel Hance, nebyl tak snadno stravitelný a Břetislav musel vynaložit spoustu úsilí, než dospěl do dnešní situace a ukradl růži karmínové barvy. Budiž nám počasí záminkou k volnému nakládání s časem.

Ukradenou růži umístila Hanka do sklenice od okurek. Teprve na světle si Břetislav uvědomil, jaký zločin spáchal, když potmě uloupil tu nejvzácnější květinu, kterou zahradník měl. Pokoušel se vypěstovat růži s černým květem. Spoustu let zkoušel odnože a rouby. Tato karmínová se černé přiblížila; ještě sto let práce a bude černá. Břetislav se zděsil, ale už se nedalo nic dělat. S lehkomyšlností mládí mávl nad tím rukou, uviděl totiž Hančin rozzářený obličej. Toho večera se klášterní dveře, ačkoliv jsou opatřeny mechanismem, který zavírá sám, zavíraly váhavě a pomaloučku. A Břetislav se dozvěděl, že k Hančinu oknu nemůže dohlédnout.

Tento večer byl první. Příštího dne byl večer druhý a pak následovaly další, jak šly dny v kalendáři, s výjimkou soboty a neděle, to jezdila Hanka domů. Líbali se na nábřeží, v parku, na ulicích, i vedle kašny navzdory chodcům, kteří je míjeli, někteří nevšímavě, jiní na ně pohlédli se zalíbením, jiní prohodili pohoršenou poznámku, ale

jakoby neřekli vůbec nic. Jakýsi zběsilý stařík šerموval jim pěstmi před obličejem, sháněl kolem sebe spřízněné dušičky, které by mu pomohly zabránit Břetislavovi a Hance v dlouhém líbání, nebralo to konce. Zoufalý mužík odcházel s chuchvalcem chlupů z vlastní brady v ruce duševně odrovnaný a za zády slyšel smích těch dvou zhýralců, kteří tak bezostyšně dávali najevo, že v sobě našli zalíbení. Břetislav v těch okamžicích cítil, jak ji drží pevně, jak mu Hanka patří, jak je jeho. Přicházely však i chvíle, kdy tomu bylo docela jinak.

Stáli na nábřeží. Břetislav čekal, že zase připluje loď s osvětlenou palubou.

„Nejraději bych skočila dolů do té vody,“ řekla Hanka a odtáhla se.

„Já bych tam skočil za tebou.“

„Neskočil, nechci. Já bych tam skočila sama.“

„Proč?“

„Bylo by tě škoda. Kdo by vozil oplatky!“

„Proč bys nejraději skočila do vody?“

„Tomu ty nerozumíš, chlapečku.“

„Jsem starší než ty, holčičko.“

„Jsi jenom o pár měsíců déle na světě.“

„O dva a půl roku!“

Usmála se úsměvem děda Vševěda, úsměvem, jakým se usmívají rodiče na dítě, které položilo naivní otázku.

„Stejně by ses neutopila, je tam málo vody.“

„Stačí čajová lžička... A už se mně na nic neptej,“ vybuchla Hanka, vyškubla svou ruku z jeho a rozběhla se pryč.

„Počkej,“ volal za ní. „Neutíkej...“ Dohonil ji, ale veškeré pokusy o navázání kontaktu narazily na zeď. Vlekl se za ní až ke klášteru, nejzoufalejší ze všech zoufalců. Zůstal stát na chodníku přede dveřmi, které přesto, že byly opatřeny mechanismem k samočinnému zavírání, zůstaly dokořán. Hanka se musela vrátit. Zamračila se na Břetislava a přibouchla tu dubovou fortnu.

Příštího dne, byl to pátek, líbali se na železničním přejezdu, dokud jim nedošel dech. Dole jezdily vlaky, vzhůru dolů. Břetislav s lokty opřenými o zábradlí pohrával si nad propastí s drsnou peckou, která mu zbyla po broskvi.

„Škoda, že je zítra sobota.“

„Proč? V sobotu se nepracuje ani nechodí do školy.“

„V sobotu se jezdí domů,“ povzdechl si. „Musíš?“

„Musím!“ řekla Hanka. Řekla to rozhodně. Nedalo se o tom pochybovat. „A s čím si to pořád hraješ?“ plácla Břetislava po ruku nad kolejemi. Pecka vyklouzla a navzdory všem pravděpodobnostem se nezakutálela do šterku mezi pražci. Navzdory všem zákonitostem zůstala ležet na kolejnici. Zrovna jel po té koleji vlak a udělal z pecky hnědou placku, některé kousíčky jádra se nalepily na první kolo elektrické lokomotivy a ta je unášela až kamsi na konec světa... Byl to mezinárodní rychlík.

„Tak. A teď nemám ani tu pecku,“ zalitoval Břetislav.

„Co s peckou...“

„Máš pravdu, co s peckou... Ale měl jsem ji v kapse a šahal jsem na ni. Dával jsem ji do úst a hřál ji ve dlaních. Škoda té pecky, přilnul jsem k ní.“

„Pojď, půjdeme,“ rozhodla.

„Kam?“

„Na poštu. Potřebuju poslat telegram. Domů, že mám službu v nemocnici, zítra a pozítří, aby neměli starost...“

Zrovna jel dole nákladní vlak, tažený dýmající lokomotivou a zahalil celý most černým mrakem. Když se dým rozplynul, hnědá placka už na kolejích nebyla. Břetislav vytušil, že uzrál čas.

Sobota je nejlepším dnem v týdnu. Nemusí se do práce a zítra se může taky dlouho spát. Bude neděle. Sobota je lepší než neděle, v pondělí to už zase začíná: ohmatané volanty, injekční stříkačky, psací stroje, žací stroje, postroje, míchačky, kladiva a srpy, všechny ty nástroje, kterými člověk v potu tváře vytváří hodnoty, nehodnoty,

nebo jenom tak zabíjí čas. V sobotu nezvoní budíky. Byla sobota ráno.

V jedné vsi poblíž města, vzdálenost se dá urazit pohodlně za slabou hodinku na jízdním kole, litovala jedna matka svou dceru, že nemůže domů. Musí pečovat o nemocné. Pekla ta matka buchy, bude je muset poslat poštou.

V klášteře, či internátě pro budoucí zdravotní sestřičky, ležela dcera v posteli s vytahanou drátěnkou a spala nespala. Je to ten velice příjemný stav, kdy víme, že spíme. Měla oči zavřeny a uši slyšely poznamenané hlasy duševně chorých, zpívajících píseň o Šípkové Růžence. Pronikavé hvízdání však nemohla zaslechnout, okna do ulice měly pokoje na opačné straně chodby.

Na ulici, opřený o zabeďnou telefonní budku, stál Břetislav už kolik hodin. Hvízdal na prstech, ačkoliv bylo jasné, že ho Hanka nemůže slyšet. Ale co by si nezahvízдал v sobotu ráno v ulici jak vymetené. Nenechal toho, ani když byl vyzván ke klidu občanem v pruhovaném pyžamu, vyhlédnuvším z přízemního okna.

„Dejte si vatú do uší, když vám to vadí,“ odpověděl mu drze a po-divil se, kde se to v něm bere. Občan v pyžamu zavřel okno, nacpal si do uší vatú, ale už neusnul.

Břetislav hvízdal velmi dlouho. Ukazovák a prsteník pravé ruky měl vybělený a zkrabatělý jak pradlenka z minulého století. Už si začal ocumlávat i levou ruku, když tu se otevřela klášterní fortna a v ní stála Hanka, ta rafinovaná lhářka, podvádějící milující rodiče telegraficky, krásná, zářící, s očima dokořán. Břetislav vyndal prsty z úst a rozběhl se k ní.

„Tys mě slyšela hvízdat?“

„Kdepak, vždyť mám okno do dvora.“

„A přece jsi přišla...“

Vzali se za ruce, za levou a pravou, rozběhli se ulicí, jejich boty neklapaly, oba měli gumové podešve. Červený autobus už na ně čekal. Tak dělejte, před půl minutou jsem měl odjezd, ale co bych

tu chvíli nepočkal, stejně nikdo nejede. Jste jedinými pasažéry na této lince v tuto hodinu. Dveře zasyčely a zaklaply, autobus se rozjel. Na každé stanici zastavil, otevřel a zavřel dveře naprosto zbytečně, nikdo neměl zájem využít jeho služeb. A tak Břetislav s Hankou jeli v autobuse sami, nepočítáme-li řidiče za přepážkou z modrého skla, ale ten je součástí autobusu; má bleděmodrý obličej, neskutečný, z jiného světa. Místo průvodčí kasička na drobné, jako v kostele, milodary božstvu, které je veze k oltáři. Seděli na nejzadnějším sedadle, on jakoby ve fraku, ona celá v bílém, drželi se za ruce a Hančina krev se přelévávala do Břetislavových prstů; už nebyly bílé a krabaté, zružověly a zahřály se, plné Hančiny krve. Měli jeden krevní oběh; jedno dvojnásobné srdce; pulzovali, uši jim hořely a prsty se zarývaly do pokožky na dlaních.

„Konečná, vystupovat!“ zavolal řidič. Už nebyl bledě modrý, měl zdravou barvu člověka, živícího se bifteky a vepřovými řízkami. K té proměně došlo snad proto, že vystrčil hlavu zpoza modré přepážky; nebo té pulzující krve ze dvou srdcí bylo tolik, že se vylila z Břetislava a Hanky, zaplavila červený autobus a modrý řidič si lokl nenasytně několik doušek? Dveře zasyčely, Břetislav a Hanka vystoupili, zamávali uzdravenému řidiči. Zubil se na ně přes přední sklo, nebylo modré, nýbrž čiré, poseté cákanci po rozbitém hmyzu.

Pár kroků odtud začínal les. Smíšený les plný rozličných stromů a křovin; zasel je vítr, cestičky vyšlapala zvěř. Jehličnaté stromy, kromě opadaných modřínů byly temně zelené, listnaté, kromě dubů s hnědým listím, holé. Listy ležely na zemi a dosud nezačaly tlít. Byl suchý podzim plný slunce.

Břetislav s Hankou šlapali po suchém listí, stezkou zvěře, šli do středu lesa. Břetislav vpředu, ulamoval suché větvičky, ohýbal ty, které dosud žily; stavěl mosty a razil cestu, aby Hanka princezna bez újmy mohla kráčet po hnědém, žlutém a rudém koberci, který jí les položil k nohám. Uprostřed lesa na mýtině stála besídka z březových tyček, plná srdcí, vypižlaných kapesním nožem, jmen a nadávek.

Obešli romantickou stavbu a za ní jim javory ustlaly na hebké dlouhé trávě. Zuli si boty a ulehli, zahryzli se do sebe ústy a spojili svá těla. Břetislav udiven, že to umí, ačkoliv tomu nebyl vyučen; poprvé, konečně, je to tak snadné! Měla zavřeny oči a otevřený klín. Vklouzl tam lehce, jakoby odtud vyšel, jakoby tam odedávna patřil; krev bušila v jejich spojeném těle, v jednom jediném systému tepen, žil a vlasečnic. Chtěla vytrysknout ven do listí, do dlouhé hebké trávy. Ale nevytryskla.

Bylo to na umření. Těsně před vrcholem, těsně před smrtí smrtoucí jemně a rozhodně vypudila Hanka Břetislava ze svého domu. Do suchého listí ukáplо několik krůpějí bělavé mízy. Pod javory v dlouhé suché trávě se stal Břetislav mužem, v sobotu dopoledne, uprostřed listopadu.

Zlíbal Hančiny oči, čelo, ústa, krk, prsy, břicho, paže, nohy, celé tělo. Byl šťastný, nesmírně šťastný, že neumřel, že bude ještě žít a milovat Hanku a milovat se s Hankou. Teď je jeho, úplně jeho. A on její a je to báječné a jednoduché, nic na tom není, stačí mít Hanku a kolem les, bože, bože, jak jsem rád, že jsem se narodil.

Hanka otevřela oči; převrátila Břetislava naznak a líbala mu oči, čelo, ústa, krk, břicho, prsa, paže, nohy, celé tělo a byla šťastná, že má Břetislava, svého muže, který ji ochrání ode všeho zlého, který ji miluje a bude milovat tak, jako ona jeho.

K polednímu vstali, očistili si těla a šaty od listí a oblékli se. Vyhledověli objevili cestu dřevařů a nedělních výletníků. Zelená značka je zavedla do letoviska Dobrá Voda. Bylo to pár domů pro letní hosty, kuželna, hospoda, chodníky, rybník pod vysokými smrky a Františkovo vřídlo. Z kamenné zídky trčela železná trubka a z té vytékal proud vody, studené a plné bublinek.

V hospodě, která měla nad vchodem nápis Restaurace U Naděje, bylo plno, jen jeden stůl se čtyřmi židlemi byl volný. Hospodský jim přinesl guláš v hlubokých talířích a ošatku křupavých housek

s velkými krystaly soli na zlaté kůrce. Byl to nejlepší pokrm na světě. V guláši plavaly kusy hovězího a majoránka, rozemnutá v dlaních. Jedli lžícemi, lovili kusy masa, drolilo se jim v ústech na měkká vlákna; lámali housky nad talířem, drobty padaly do omáčky, zapíjeli to pivem. Dojedli, vytřeli talíře zbytkem housky, zapálili si cigarety a přes kouř dívali se na sebe a bylo jim nejlíp na světě.

Pak se otevřely dveře a vešel pan Gabriel. Ve vyžehleném saku, s nevinným kvítkem v klopě. Byla to astra. Jelenicové rukavice obeplávaly mu prsty. Pan Gabriel přidržel dveře a za ním vešla do výčepu výletní restaurace U Naděje krásná Milada s černými vlasy, kdysi nejkrásnější dívka jedenáctileté střední školy, nyní nejkrásnější ze všech krásných žen, tisknutých na titulních stránkách módních časopisů. Venkovským strýcům i městským výletníkům poklesly ruce s püllitry piva. Celá hospoda vydechla úžasem. Jen Břetislav a Hanka seděli u stolu pro čtyři, před nimi větralo pivo a na dvou cigaretách, nepovšimnutých v popelníku, se zkracoval bílý papír a prodlužoval šedý váleček popela. Hleděli na sebe a neviděli nic jiného. Břetislav viděl Hanku a Hanka Břetislava a Břetislav Břetislava v Hančiných očích a Hanka Hanku v Břetislavových očích a to byl celý svět, všechny galaxie, celý Vesmír. Komůrka vydýchaná ve sněhu dvojím dechem, ulita pro dva šnečky, šnečky, kteří nevystřičí růžky.

„Jsou ta dvě místa volná, prosím?“

Ulita křupla pod něčí botou. Pod botou pana Gabriela. Hanka strnula, Břetislav sebou trhl.

„Prosím? A, místa, ano. Prosím.“

Pan Gabriel odsunul židli pro slečnu Miladu a na zbývající usedl sám, lehce a s půvabem. Přiběhl hostinský s utěrkou přes ruku:

„Přejete si raději do extrovny, prosím? Jsou tam bílé ubrusy.“

„Přeji si dvě sklenice vaší dobré vody,“ prohlásil pan Gabriel. „A jídelní lístek.“

„A já chci vodku,“ špitla krásná Milada takřka neslyšně.

„Ale to se nehodí, aby tak půvabná dáma pila alkohol,“ rozhořčil se pan Gabriel. „A ještě k tomu odpoledne!“

Hospodský však slyšel, co chtěl, a co nechtěl slyšet, rázem zapomněl. Vmžiku stála před krásnou Miladou půldecová nádoba s čirou tekutinou a pan Gabriel měl před sebou kovový tácek, na něm ubrousek a na ubrousku dvě sklenice vody, z níž se uvolňovaly bublinky. Pan Gabriel nahradil vodku před Miladou minerálkou.

„Kdybyste se neurazil,“ obrátil se na Břetislava, „nabídl bych vám tuhle skleničku. Nemohu pít, jsem řidič...“

„Děkuju, jsem taky řidič,“ odmítl Břetislav.

„Ach, to mne mrzí, že mi dáváte košem. A což tady slečna, snad nejste taky řidička? Anka se jmenujete, že? Já mám dobrou paměť...“

„Vy se znáte?“ polekal se Břetislav. Hanka se dívala na pana Gabriela široce rozšířenými zornicemi, pan Gabriel sledoval Hanku škvírami, z nichž docela vymizely modré chrpy.

„Kdo by neznal takové pěkné děvčátko! Zním hodně pěkných dívek a mnohé dosti důvěrně, vidíte Anko. Poznali jsme se v létě... takové pěkné odpoledne to bylo, přijela za mnou na kole a rozsykala buchty... Vy přeci pijete, že? Nebo pijete jenom skotskou? Tu s těmi psíky tady určitě nemají!“

„Hanko,“ vydechl Břetislav.

„Ano, Hanka, jsem já to popleta, Hanka se jmenuje ta pěkná dívka. Jak se vám líbí, Milado? Že má ten chlapec vkus! I já mám vkus.“

„Hanko, řekni, že to není pravda!“ vykřikl Břetislav. Dívka vsak seděla jak zmátožená; myšička, která není schopna učinit pohyb, aby utekla hadu, chystajícímu se ke skoku. Váček s jedem je přeplněn, kanálky v zubech ukapávají nažloutlá tekutina.

„Tak vypijte tu sklenku, Haničko, udělejte mi radost. V mém bílém altánku jste přeci bumbala docela zdatně.“

Bylo by docela namístě, kdyby v té chvíli Hanka uchopila skleničku a chrstla její obsah panu Gabrielovi do tváře. Hanka uchopila skleničku, vlila do sebe její obsah, položila si ruku na ústa a vyběhla

ven, k dřevěnému domečku na dvorku. Břetislav vyskočil od stolu. Zadržela ho však ruka Gabrielova:

„Neblázněte, člověče, přece byste za ní neběžel na toaletu.“

Břetislav těžce dosedl na židli, vyšťáral z krabičky cigaretu a dopravil ji mezi rty. Blikl ohýnek v ruce pana Gabriela.

„Vy ji milujete?“ zeptal se Gabriel.

Nedočkal se odpovědi.

„Vy ji milujete, já to vím. Hned jsem to poznal, je to na vás vidět. Že to bylo na nich vidět?“ obrátil se k Miladě.

Krásná Milada seděla strnule za netknutou sklenicí minerálky, jako před objektivem fotoaparátu, jako na titulní stránce módního časopisu.

„Je to zvláštní, že takové děvčátko hloupoučké, naivňoučké, najde lásku. A jak zkrásněla, ani jsem ji nemohl poznat. Líbí se mi, když se dva mladí lidé milují. Fandím jim.“ Pan Gabriel upíjel minerálku, bublinky ho lechtaly v ústech a to mu dělalo dobře. Byla to dobrá voda. „Jak jste s ní spokojen v posteli? Já jsem moc nebyl. Ale z toho si nic nedělejte, všechno chce čas a zkušenost, co ne...“

Nedopověděl. Zpod stolu s vykloubenou čelistí se špatně hovoří. Fotografie z titulní strany se pohnula. Uchopila sklenici, z níž už většina bublinek vyprchala, a zhluboka se napila. Strýcové, výletníci a hospodský strnuli. Vytvořili živý obraz, Šípková Růženka se píchla o vřeteno a celý zámek zkameněl. Břetislav vyběhl na dvorek a otevřel dveře dřevěného domečku. Kruhový otvor byl přikryt poklopem, pavouk vyběhl ze skrýše doprostřed pavučiny. Škvírami se dovnitř draly odpolední paprsky.

Břetislav zaklapl dveře a vydal se k lesu. Když byl na okraji, dohonil ho hospodský s černou prkenicí v ruce.

„A kdo bude platit, mladej?“ Mezi každým slovem potřeboval chvíli na hluboké nadechnutí. „Tak to máme dvě piva, dvakrát guláš, jedna rozbitá sklenice... Kolik bylo housek? Čtyři? Tak to je...“

Břetislav vytáhl z kapsy zmuchlanou stokorunu:

„Stačí?“

„Bohatě, mladej. Těšilo mě, přijďte zas. Poroučím se.“

Chlapec běžel lesem na konečnou zastávku autobusu. Zrovna odjížděl a Hanka tam nebyla. Vrátil se stezkou zvěře doprostřed lesa. Minul besídku z březových latí. Vrhł se na zem pod javory, hrabal ve spadáném listí a hledal, každý lísteček dvakrát obrátil. Rozházel svoje svatební lože, kapku krve nenalezl. Zůstala na bílém prostěradle v bílé vile pod platany, rozpustila se v prádelně, odtekla kanálem do řeky, řekou pak do moře. Hledej!

Břetislav běžel k řece. Stmívalo se. Pohrdl autobusem, nohy byly rychlejší. Soumrak ho dohonil v první ulici města. Proběhl náměstím, kolem vodotrysku, blížil se k řece. Ze tmy se vyloupła postava, Břetislav zakopl o její nohu a upadl na dlažbu. Zvedl se. Cestu mu zastoupil hromotluk v kožené bundě. Druhý takový se dal vytušit ve vchodu do domu. Stáli pod výbojkou, hromotluk měl rty fialové jejím světlem.

„Podivé se, kemo, přece se nebudem jenom tak bit,“ pravil hoch v kůži.

„Promiň, ale spěchám.“

„Vidiš, mám korunu,“ nenechal se odbýt neznámý. „Ty jseš vorel a já jsu panna. Když padne vorel, dáš do tlamy ty mně, když panna, dám do tlamy já tobě. Dobrý, co?“

„Dobrý,“ svolil Břetislav bez nadšení. Hromotluk si položil korunu na nehet palce, cvrnkl, mince vyletěla vzhůru a několikrát cinkla o dlažbu.

„A teď se, kemo, podivé, co padlo.“

Břetislav se shýbl nad minci. Ani nestačil zjistit, která strana koruny je nahoře, když ucítil v obličejí koleno toho poctivého hráče. Rozhodil ruce a dopadl hlavou na okraj chodníku. Ze stínu se vynořil druhý a kopl ho do hlavy.

„Neblbni, vole, vždyť ho zabiš!“

„No a?“

„Von říkal zbit, ne zabit.“

„Ser na to, prachy už máme, tak co.“

Oba hoši se ve svém řemesle docela vyznali. Zpracovávali Břetislava rukama a za chvíli se jim podařilo, že chlapec omdlel. Ani kosti mu nepolámali, dokonce nosní chrupavka vydržela a zuby zůstaly všechny.

K půlnoci začalo pršet. Ochladilo se prudce, kapky vystřídaly hvězdičky sněhu. Tály, jakmile dopadly na dlažbu, na kabát děvky Evelýny a jejího průvodce. Dnes to byl řidič dálkové dopravy. Jeho kamion stál před hotelem, měl cedulku s nápisem TIR a pod plachtou v bednách byly sklenice se sladkokyselými okurkami. Vezl je do Belgie a cestou potkal Evelýnu. Byl tak sám na cestě do ciziny, bylo mu smutno a Evelýna se ho ujala. Déšť se sněhem je zastihl v polovině cesty mezi hospodou U Chmelové šišky a postelí v domku na druhém břehu řeky. Šli rychle, řidič spěchal, nemá času nazbyt! Pomilovat se s Evelýnou, chvíli spát a v poledne už musí být na hraničním přechodu. V polovině cesty mezi hospodou a postelí se Evelýna zastavila:

„Hele, tady někdo leží.“

„Vožrala. Déšť ho vzbudí, vykašli se na něj.“

„Má hubu od krve.“

„No a co.“

„Co no a co. Musíme mu pomoci.“

„Měla by sis víc všímat kšeftu,“ zamručel netrpělivě.

„Kašlu ti na kšeft, běž si za svýma okurkama.“ Naklonila se k Břetislavovi. „Bože na nebi, Břetě! Honem ho popadni, vždyť by se mohl nachladit!“

Řidič od okurek popadl řidiče od oplatků a bylo mu jasné, jak ten dnešní den dopadne. Nepomiluje se s Evelýnou, nevyspí se ani, protože okurky musí být v Belgii včas. Leč Evelýna je poklad. Břetislava, který se už probíral ze mdlob, svěřila zahradnickově péči a její zákazník byl uspokojen vrchovatou měrou.

Lidstvo v průběhu milionů let, po dobu, co se vyvíjelo, vymyslelo řadu praktických věcí a věcíček, které mu usnadňují život. Je lhostejno, jak se jmenovaly spousty objevitelů a vynálezců; důležité je, že ty věci máme a dovedeme je používat. Už v čítankách a vlastivědách se píše, jak byl důležitý objev ohně, co znamenalo pro lidstvo zemědělství a chov dobytka. Neméně důležité je, že si lidstvo vymyslelo lžící, zubní protézu, postel, brýle, rentgen, mír, hrnec, fotbal, divadlo, kolečko, veslo, pivo, bramborové placky, klobouk, deštník, náplast na kuří oka, domovy duchodců, lopatu, sociální zabezpečení, skříň, odbory, železo, kalhoty, žárovku, konzervy, jazz, váhu, šle, vysavač, sedlo, hřeben, úřad pro patenty a vynálezy, parlament, podprsenku, psací stroj, hřebíky... Lidstvo toho vymyslelo hodně. I drát. Kdoví kdy, snad v době bronzové. Kdoví kdo, na jménu nezáleží, musel to však být člověk rozumný: homo sapiens. Drát je věc potřebná. Je potřebnější než gramofon nebo výběrčí daní. Neexistuje na světě kniha, která by obsáhla vyčerpávajícím způsobem využití drátu. Taková kniha nikdy existovat nebude. Ani ten největší blázen, ani ten nejdomyšlivější domyšlivec si na takovou knihu netroufne.

Blázen Fiškus neměl v úmyslu napsat knihu o využití drátu. Měl v úmyslu drátu použít, aby zabil ďábla. S drátem se setkal nesčetněkrát ve svém pohnutém životě. Nejcitelněji však, když přistavil žebřík ke zdi, kterou musel zdolat, aby se mohl vrátit do svého města. Žebřík byl krátký a zeď vysoká. Tápal rukou po horní ploše a nahmatal zabetonované střepey lahví s ostrými hranami. Sáhl výš a nahmatal drát. Vlastně dva dráty zkroucené dohromady a poseté ostny. Chytil se zrovna v tom místě, kde byl osten. Měl málo času na přehmátnutí, spěchal, aby měl tu vysokou zeď z krku. Dodnes má v dlani dvě malé jizvy.

Po nezdařeném atentátu na pana Gabriela ve mlýně, sedával blázen Fiškus na zábradlí nad řekou, nevšímal si kluků, kteří čas od času přicházeli se mu posmívat, nebo ho lákali, aby šel s nimi lovit střevli, ukrytou pod kameny. Seděl na zábradlí a plival. Jednou do vody, podruhé do dlaní, jakoby chtěl započít nějakou práci. Ale nezapočal. Marně ho lákal zahradník do skleníku, nabízel mu jídlo a pití, působil mu na city vyprávěním o rostlinách, které potřebují jeho péči. Ani neodpověděl. Nejedl, nepil, nespal, seděl na zábradlí a plival. Jednou do řeky, jednou do dlaní. Rozemnul slinu v rukou a zase do vody, do dlaní... Třetího dne seskočil ze zábradlí a šel hledat drát.

Je docela možné, že drát se dá koupit. Snad v železářství, kde jinde? Ale kdo by kupoval drát, leda blázen! Drát je všude. Na každém kroku. Plete se vám pod nohama, zakopáváte o něj a padáte s rukama v kapsách bradou na špičatý kámen, vlečete ho za sebou zapletený kolem nárazníku auta, tlačí vás v botě, švihne přes obličej, leze z vašeho radiopřijímače, trčí ze zdi, málem vám vypíchl oko. Ale zkuste najít drát, když ho potřebujete!

Fiškus potřeboval asi čtyři metry pevného drátu, tenkého, aby byl v noci neviditelný. A dvě kramle, jakými tesaři spojují trámy. O kramlích věděl, povalovalo se jich několik v kumbálu se zahradnickovým náradím a byly vhodné. Drát nebyl. Ale člověk, který dokáže tři dny a tři noci sedět na zábradlí a plivat jednou do vody, podruhé do dlaní, najde drát, i když ho potřebuje.

S dvěma kramlemi, které by i do bukového dřeva zajely jak po másle, s klubkem drátu a plechovkou od sardinek, se vydal blázen Fiškus do kostela. Když si člověk už sám nedokáže poradit, pozve si na pomoc Boha. Je snad někdo vhodnější k zápolení s ďáblem? Fiškus si vyčíhal dobu, kdy byl Bůh v kostele sám, nerušen modlitbami svíčkových bab a kostelníkovým oprašováním. Fiškus věděl o lidech, že jsou hloupí a málo chápaví. Těžko by nějaké babce modlitce vysvětloval, proč nabírá plechovkou od sardinek svěcenou vodu a polívá jí dvě kramle a klubko rezavého drátu. Málokdo by mu

uvěřil, že si kadidelnici jenom půjčuje a že ji zítra vrátí. O tu trošku kadidla snad Bůh nezchudne, zvláště když poslouží dobré věci. Bůh přeci nemůže být malicherný, vždyť stvořil člověka.

Večer, když kluci dojedli večeri a prohráli se svými rodiči zápas o mytí nohou, vklouzl Fiškus do končin kluků. Tam, kam kromě nich a bláznů nikdo nesmí. Pověsil kramle a drát na větev stromu a zapálil kadidlo. Okuřoval své relikvie a dovolával se Boha. Vysvětlil mu výhody jejich vzájemného spojení a nutnost boží zainteresovanosti v téhle záležitosti. Bůh zřejmě pochopil, jeho mlčení si Fiškus vysvětlil jako souhlas.

Neděle byla dnem nejvhodnějším. Psa zahrabal městský pohodný na mrchovišti, krémový kabriolet odpočívá v garáži a pan Gabriel si vyšel na procházku. Vrátí se za tmy, dny jsou v listopadu krátké.

Drát napjal blázen Fiškus tak, aby bylo možno otevřít branku a nedala se přitom vytušit čertovina; do výše těsně pod kolena, aby tomu, kdo projde brankou, nezbylo než zakopnout a spadnout přímo na kramle, spojené do kříže.

Dva hroty se zabodnou padnuvšímu do prsou, smrti se nevyhne ani ten, kdo by měl srdce na pravé straně. Josífek je fiškus, počítá i s touto eventualitou. V případě, že by měl padající pod sakem neprůstřelnou vestu, zbývají ještě dva hroty, které mu projedou očima a vniknou do mozku. A k tomu dojde i tehdy, bude-li mít padající na očích brýle. Tím lépe, zraní se ještě roztříštěnými skly. A kdyby měl pan Gabriel tvrdé kosti v hlavě, alespoň bude slepý. Je lepší ďábel slepý nežli ďábel vidoucí. V případě, že by to všechno zklamalo, ještě je tu Fiškus, tajemný muž na protější straně ulice. V ruce otevřenou zahradnickou žabku, podřízne ďáblu hrdlo.

Neděle se nevydařila. Zázračný podzim skončil. Krátce před půlnocí ze soboty na neděli začalo pršet, přidal se sníh. Na ulicích byla břečka, sněžilo celou neděli; chuchvalce mokrého sněhu promáčely každého chodce. Fiškus seděl u okna, směřujícího z obytné místnosti skleníku k mostu a přemlouval Boha. Bůh ho vyslyšel. Pan

Gabriel vyměnil špacírku se stříbrným kováním za deštník a přešel most. Fiškus si pověsil na krk aktovku s vražednými nástroji a odevzdal se vůli boží.

Pan Gabriel se nezdržel ve mlýně dlouho. Bral dnes svou procházku jen jako povinnost tělu. Vyběhl po schůdcích nahoru, z okna viděl jen mokré hroudy sněhu, seběhl dolů a zamířil k Chmelové šišce. Zde vypil dva grogy a spěchal domů, ke krbu s plápolajícím ohněm, k voňavé dýmce. Otevřel branku, kterou nikdy nezamykal, prošel k hlavním dveřím, odemkl je a zamkl za sebou. Ze stínu protějšího domu se odlepil blázen Fiškus.

„Jak je to možné!“ zabručel polohlasně, otevřel nůž a rozběhl se ke Gabrielově brance. Zprudka ji rozevřel a zakopl o drát, napjatý ve výši těsně pod koleny. Upadl do rozbředlého sněhu na cestičce. Do levé dlaně si vrazil hrot tesařské kramle, nůž v pravé ruce se zaklapl a pořezal mu klouby. Fiškus zaječel a rozběhl se pryč od té hrůzy. Z přízemního okna vily vyšlehly dva výstřely: jeden do vzduchu a druhý zasáhl Fiškuse těsně pod zády, těsně nad stehny.

Té neděle zanevřel Fiškus na Pána Boha a začal se mu mstít. V době, kdy nebyl nikdo v kostele, sypal do svěcené vody šumivé bonbony. Bůh, neboť je velkorysý, k tomu mlčel. Tentokrát si Fiškus vysvětlil jeho mlčení jako projev boží bezmoci.

V řece si chladil blázen Fiškus rány, utržené při akci, které přikládal zásadní význam. Zkrachovala na celé čáře. Voda byla studená a odplavovala bolest z pořezané ruky, z propíchnuté ruky i z rozstříleného zadku. Fiškus byl zoufalý. Fyzická bolest mu tolik nevadila, i když byla nepříjemná. Hnětl ho pocit prohry. A bezvýchodnosti. Jak bojovat proti Gabrielovi? Jak může zničit ubohý červíček človíček ďábla? Bůh jakožto společník selhal. Je možno najít jiného, lepšího spojence? Asi ne, Fiškus si bude muset poradit sám. Musí vymyslet postup, který nezklame. Za deset let se Fiškus naučil trpělivosti. Jednou se to musí podařit. Bud' on, nebo pan Gabriel. Jiná možnost není.

Byla už skoro noc a blázen Fiškus si chladil rány v řece pod mostem; v hlubokém stínu, nikým nepozorován. Vodní proud odplavoval bolest z ran a zmatek z hlavy. Jeden dílčí neúspěch; co se dá dělat. Každý neúspěch je krůčkem k úspěchu. Příště se to podaří.

Na mostě stála dívka a dívala se do řeky. Stála tam dlouho a celou tu dobu nepodívala se napravo ani nalevo, ani nahoru, jenom dolů se dívala do vln, do mihotavého odrazu světél z nábřeží. Jak voda tekla a narážela na kameny, odlesky světél měnily tvar, úhel dopadu paprsků, narážejících na hrbolatou hladinu, se měnil, ani chvíli nebyla řeka stejná. Po dlouhém pozorování světýlek sešla dívka z mostu, pomalu sestoupila po schůdcích z příkrého svahu až k vodě, ještě chvíli se dívala na hladinu a pak vstoupila do řeky. To, jak pozorovala hladinu, nepřípadlo Fiškusovi nijak podivné. Když ale vstoupila do řeky, snažil se najít vysvětlení jejího počínání. Kdyby se chtěla vykoupat, jistě by odložila šaty. Kdyby se chtěla vykoupat, musela by to být dívka značně otužilá. Jakou teplotu voda měla, poznal Fiškus na svých ranách. Třeba jí někdo prozradil, pod

kterým kamenem bydlí střevle, po níž kluci tak dlouho pasou. Nebylo by spravedlivé, kdyby jim ji tahle dívka vyfoukla.

Ale když učinila pár rozhodných kroků a blížila se k hlubině, Fiškus pochopil, že by měl zasáhnout.

„Pozor! Je tam hluboko!“ zavolal na ni a vynořil se z neproniknutelného stínu do matného nočního osvětlení. Byl nedostatečně oblečen, neboť je mnohem výhodnější chladit si rozstřílený zadek bez kalhot nežli v kalhotách. Dívka polekaně vykřikla a sesunula se pod hladinu.

Ke skleníku byla přilepena přístavba z neomítnutých cihel a to byl zahradníkuv byt. Vcházelo se dovnitř skrz skleník vonící hlínou, teplem, vlhkem a tropickými rostlinami. Místnost v přístavbě měla vodovod, plynový vařič s dvěma hořáky, rozkládací gauč, knihovnu, oválný stůl s šesti židlemi, dvě okna a starou lenošku. Fiškus spával pod stolem na rozložených matracích, přikrytý houní. Nedal si to vzít. Pod stolem se mu líbilo; na desku zesponu si nalepil plakát s oblohou a liboval si, že má lože s nebesy.

Neděle se nevydařila. Zázračný podzim skončil. Sněžilo celý den, chuchvalce mokrého sněhu promáčely lehký kabátek dřív než Evelýna došla těch pár kroků z podkrovního pokojíku přes most do zahradníkova příbytku. Včera vydělala hrst peněz a dnes nešla do práce. Udělala si volno, není nad svobodné povolání. Přišla se podívat, jak se daří zbitému Břetislavovi. Dařilo se mu docela dobře, máme-li na mysli jeho fyzickou schránku. Poněkud mu zmodrala pokožka na několika místech obličje. Podlitiny měl sice po celém těle, ale co to bylo proti monoklům, které utrpěla jeho duše. Vstal už z rozkládacího gauče a sedl si k oválnému stolu. Pili se zahradníkem šípkový čaj. Nalévali si ho z velké konvice do hrnků, na nichž byly černou barvou vymalovány stíny rokokového tanečníka s tanečnicí. V místnosti bylo teplo, z hrnků stoupala pára.

„Už ji nechci ani vidět,“ řekl Břetislav po dlouhém mlčení.

„Nevím, co bych ti na to řekl,“ přiznal zahradník. „Nemám s ženami zkušenosti, rozumím trochu různě. Zřejmě jsi volil špatně. Nebo jí nerozumíš.“

„Ano,“ řekl Břetislav.

„A co se vlastně stalo?“ zeptala se Evelýna, neboť neznala počátek.

„Břetislav miloval dívku, kterou měl pan Gabriel.“

„A chlapeček si myslel, že bude první. A protože nebyl, tak ho to rozzlobilo a on utekl.“

„Ona utekla!“

„A tebe nenapadlo nic rozumnějšího než se rozplakat.“

„Hledal jsem ji a nenašel,“ přiznal se Břetislav. „Ale už ji hledat nebudu. Už ji nechci ani vidět.“

„To tě tak mrzí, že nebyla pannou? O co ti jde? O těch pár červených kapek? O to jsi byl ošizen?“ vmísil se zahradník.

Břetislav neodpověděl. Nechtěl sám sobě přiznat, že i o to mu šlo.

„Tak to jsi pěkný pitomec,“ nechala se slyšet Evelýna. „Pane bůže, to je vůl... Mám ti vyprávět o jednom opilém klukovi, který se u mne vyspal, ani nevěděl jak? Ráno se probudil a vůbec netušil, je-li ještě panic. Vždyť ty dodnes nevíš, jestlis tenkrát přišel o brčko nebo ne. A já ti to neřeknu! Co si vy, páni tvorstva, vlastně o sobě myslíte? Že snad žijeme ve středověku nebo na Sicílii? Vy můžete dělat kraviny a kopance a my ne? Co se vlastně stalo? Gabriel oblnul a přeřízl jednu holku z dědiny. Pak ji vykopnul a už se o ni nestaral. Nemí první, ani poslední. Ta holka by si asi podle tebe měla najít strom s dostatečně tlustou větví, nebo si pustit plyn, že jo? Její cena asi vězí v té blance mezi nohama. Bez ní je úplně vyřízená, bez toho nemá nárok na život. Bůže, jak jsou ti chlapi pitomí!“ Evelýna při svém proslovu šermovala ve vzduchu cigaretou, div nepřevrhla hrníčky s šípkovým čajem.

Břetislav se krčil na okraji židle, jakoby švihala bičem z hroší kůže a každým švihnutím zasáhla citlivé místo potenciálního patriarchy,

budoucího majitele jednoho kusu neposkvrněné ženy. Evelýnina slova bolela v duši, ale probouzela k činnosti mozek. Zakvedlala mu hlavičkou dokonale. Dopil zbytek čaje a zvedl se od stolu.

„Kampak,“ zeptal se zahradník.

„Jdu hledat Hanku.“

„Konečně rozumné slovo,“ zasmála se Evelýna a mrkla na zahradníka, zahradník mrkl na ni. Předem nepřipravené spiknutí se jim vydařilo.

Sníh s deštěm přestal padat asi před hodinou, venku však bylo chladno, na zemi ležela rozmoklá studivá břečka. Pár kroků od skleníku narazil Břetislav na blázna Fiškuse; zadýchaného, v náručí vlekl promáčenou Hanku se zplihlými vlasy. Předal své břemeno Břetislavovi a skryl ruce za zády.

Ve vytopeném pokojíku kolem oválného stolu seděl zahradník, Evelýna, Břetislav a Hanka. Pili čaj z červených šípků, které uzrály na mezích za městem, a povídali si o počasí, které bylo toho podzimu nebývale milosrdné; ale všechno krásné musí jednou skončit a naopak, jinak to ani nejde, po zimě přichází jaro. Břetislav se jako by bezděčně dotkl Hančiny ruky a ucítil, že už je zahřátá. Uchopil ji, protože byla jeho, nikdy nikomu jinému nepatřila. Hančina krev se přelila do Břetislavových prstů; měli jeden krevní oběh. Pulzovali, uši jim hořely a prsty se zarývaly do pokožky dlaní. Uvědomovali si, že to nejhorší už mají za sebou.

ČÁST III

1

Pan Gabriel zavřel okno, zlomil pušku a vyňal z ní vystřelené papírové nábojnice. Před chvílí byly ještě plné střelného prachu a jemných broků, jakých se používá ke střílení ptáků. Nábojnice vhodil pan Gabriel do plamenů v krbu, pušku postavil do vitríny k ostatním loveckým zbraním. Usedl do lenošky proti krbu, zapálil vyhaslou dýmku a dal se do četby.

Před vilou pana Gabriela zastavilo červené autíčko. Pohasla dálková světla, jen parkovačky zůstaly rozžaty. Zazvonil zvonek. Vešla krásná Milada, nedbale upravená, ani trošku nevypadala jako z titulní stránky módního časopisu. Mrštila klíčky od auta na servírovací stůl s lahví whisky a sodovky. Nalila si z té první a hodila do sebe panáka většího než velikánského.

„Copak vás sem přivádí v tak nezvyklou hodinu, krásná masko?“ zeptal se pan Gabriel, opět uvelebený v křesle. Pukal z dýmky, kouřil ji jen ve chvílích největší pohody.

„Už toho mám dost. Už toho mám plný zuby! Jste gauner, už jsem vás prokoukla,“ vychrlila ze sebe slečna Milada.

„Ale ale, slečno. Plnééé zuby, nikoliv plný zuby. A gauner! Co je to za slovo! Mírněte se ve svém hněvu. Uletěly vám včely?“

„Včera jste tomu nasadil korunu. Takové hanebnosti! A já tam sedím jako sůva a poslouchám ty vaše řečičky o děvčátkách, jako by se mě to netýkalo. Jako bych byla plakát, nebo co!“

„A nejste snad? Oč vám jde, děvčátko! Držte hezky pusinku a krok. Co byste beze mne byla? Pěkná úřednice v továrně na oplatky, nebo servírka v baru Orient? Udělal jsem z vás plakát. Ale slavný plakát a za moc a moc penízků. Víte vy vůbec, kolik vyděláváte? Tak o co jde?“

„Že vás to baví, ubližovat lidem! Co z toho máte?“

„Je to můj koníček, ale to ženy nepochopí. Jste příliš přízemní. Ještě mi chcete něco sdělit? Neohlásila jste se a já bych si rád dočetl tuhle knížku...“

„Ano. Přišla jsem vám říct, že s vámi končím. Žádný plakát se už nekoná. Budu třeba úřednicí v továrně na oplatky.“

„No to je úžasné! Nechtěla byste vstoupit do armády spásy?“

„Jste obyčejný gangster!“

„Obyčejný?“

„Vím toho na vás dost.“

„Ano. Jsem si toho vědom, krásná vyděračko. Co mám tedy učinit, abych zachránil holou kůži? Mám se omluvit tomu usmrkanci a říct mu, že jsem s tou jeho Nánou nic neměl, že to byl jenom žert? A že za tou nakládačkou, co včera vyfasoval, nebyli moji lidé, nýbrž agenti CIC, kteří si ho spletli se zrádným emisarem? Mám věnovat svůj majetek na vesničku SOS, opásat se provazem a jít do hlubokých hvozdu pójídat kořínky? Nebo vás mám popadnout a vyrazit s vámi dveře! Bože můj, čím vy to vlastně přemýšlíte!“

Teprve teď si Milada uvědomila nesmyslnost svého počínání. Co vlastně po něm chce? Co může chtít po člověku, s kterým se občas vyspí, který jí zařídil kariéru úspěšné fotomodelky a o němž ví, že není dobrý. Do čeho se to pustila! Ozbrojena spravedlivým rozhořčením přišla mu říct, že je zlý. Proč? Vždyť on to ví, je to jeho životní program. Čeho chtěla dosáhnout? Sedla si na koberec a dala se do pláče.

„No vidíš, vždyť je všechno v pořádku. Aby byla dušička v peří, zavolám tomu chlapci Břetislavovi a omluvím se mu. Spokojená?“ Sebral ze stolku Miladiny klíče od auta a šel do ložnice telefonovat.

Vstala z koberce, nalila si dalšího panáka a tentokrát rozředila alkohol sodou. Odkud zná Gabriel telefonní číslo toho chlapce. Nevěděl ani, jak se jmenuje příjmením. Jak mohl vědět, má-li vůbec telefon? Proč sebral ze stolku její klíče od auta? Milady se zmocnila úzkost. Křečovitě sevřela sklenici v ruce, ale nenapila se. Přistoupila k oknu a otevřela je. Ovanul ji proud studeného vzduchu. Šla ke

dveřím, kterými přišla. Byly zamčené a klíč ze zámku netrčel. Znovu se vrátila k oknu. Upila, postavila sklenici na parapet.

Pan Gabriel se vrátil od telefonu.

„Tak už je to v pořádku,“ řekl. Usedl do lenošky, zapálil dýmku a chopil se knihy. Milady si už nevšímal. Venku zahrčel motor, ozvalo se zazvonění. Pan Gabriel vstal a šel otevřít. Milada uviděla oknem dodávku se zhasnutými světly. Za volantem ohníček cigarety.

Pan Gabriel se vrátil do místnosti s krbem doprovázen hromotlukem v kožené bundě.

„Tak kde ju máte, šéfe?“ zeptal se příchozí.

Na parapetu okna stála nedopitá sklenka a okno bylo dokořán.

„Á, ptáček vylítl voknem“ konstatoval hromotluk a pustil se po čerstvé Miladině stopě.

Byla sobota, pozdní odpoledne, někdy koncem listopadu, nebo začátkem prosince. Na zemi po sněhu ani památka, ale bylo ho cítit ve vzduchu. Před sedmdesáti lety se narodil zahradník.

Na oválném stole v zahradnickově bytě stál dort se sedmi tlustými svíčkami; co svíčka, to deset let. Dort upekla Evelýna a byla na něj patřičně hrdá. Na židlích kolem stolu seděli: zahradník, blázen Fiškus, Evelýna a vedle Břetislava Hanka. Jedna židle byla prázdná. Slavnostní večeři vykouzčila děvčata. K večeři bylo: jako aperitiv slivovice, kterou štípla Hanka tatínkovi. Předkrmem byla jim šunka s křenovou šlehačkou, bez polévky se obešli. Pak hovězí plátky s rýží a meruňkovou zavařeninou a jako zákusek palačinky s rybízovou marmeládou, polité čokoládou; každý dostal dvě. Dort mohl být rozkrojen, až když dohoří svíčky. Všichni, ačkoliv byli syti, se nemohli dočkat, kdy k tomu dojde. Svíčky si však hořely svým tempem, nedbajíce přání.

Od každého z přítomných dostal zahradník dárek. Hanka, která měla zkušenosti s dárky pro tatínka, koupila mu ponožky. Je to dárek praktický, potřebný a každého muže v letech musí potěšit. Břetislav se dlouho rozhodoval mezi alkoholem a knihou. Nakonec

koupil obojí: francouzský koňak a pět dílů encyklopedie ovocných stromů. O růžích nic neměli. Evelyná přidala k dortu elegantní krabici s módní kravatou. – Tu budu mít do truhly, řekl zahradník. K jiným příležitostem vázanky nepotřeboval. Byla to pěkná kravata, blankytně modrá s růžovými cákanci. Všichni se zahradníkovu výroku o truhle zasmáli, s vázankou v bezradných rukou připadal jim nesmrtelný. Největší potíže s dárkem měl Fiškus. Původně chtěl darovat zahradníkovi plavý skalp pana Gabriela. Po jistém nezdaru musel však vymyslet něco jiného. Daroval tedy zahradníkovi skoro novou konev z pozinkovaného plechu, lesklou a kropicí. Spatřil ji opuštěnou v zanedbané zahradě na opačném konci města.

Seděli kolem oválného stolu s šesti židlemi na pěti židlích, upíjeli francouzský koňak ze štamprlat na slivovici. Když byla hladina koňaku v polovině lahve, otevřely se dveře a dovnitř vpadla krásná Milada. Bez líčidla a se zplihlými vlasy nebyla méně krásná. Byla jinak krásná, vypadala, jako by byla živá. O tom, že živá je, svědčilo prudké oddechování a strach v očích.

„Schovejte mě někam, budou tu co nevidět.“

Zahradník vyskočil od stolu a zamkl vchod do skleníku. Pak posadil Miladu na šestou, prázdnou židli. Nalil jí plnou štamprli a řekl: „Tak povídejte...“

Milada nesouvisle a krátce vypověděla o událostech dnešního večera. Nestačila však vyličit útěk ulicemi a jak se dostala až sem, do skleníku na břehu řeky. Ozvalo se buch, buch, buch na dveře.

„Otevřete! Jménem zákona, otevřete!“

Zákon se nám třeba nemusí líbit, ale musíme ho ctít. Kde je zákon, tam je i moc, nebo naopak. Zahradník schoval Miladu v kumbálku na náradí, schoulila se pod hromadu jutových pytlů, a šel otevřít. Do skleníku vtrhli dva „hoši“, hromotluk v kožené bundě a menší v botách s gumovou podešví. Oháněli se jakýmsi papírem, orazítkováním a podepsaným. Prohledali zběžně skleník a nic nenašli. Zahradník jim nabídl po štamprli. Neodmítli.

„Viděl jsem ju zahnót k řece, tak jsem myslel, že se skovala někde tadyk,“ řekl ten menší.

„Jestli se neskovala u té kurvy na druhé straně,“ uvažoval hromotluk.

„Ta kurva jsem já,“ řekla Evelýna skrz zaťaté zuby. Alkohol jí kapánek stoupl do hlavy. „Tady máte klíče, můžete se tam podívat.“

„No, no, dyť se nic nestalo,“ odmítl hromotluk a oba vypadli ke svému vozu. Zahradník za nimi zamkl a zatáhl rolety v oknech. Sedm svíček na dortu plápolalo. Ještě velký kus knotu musí shořet, nežli dojde k slavnostnímu rozkrojení.

„Je to ďábel,“ vykřikl blázen Fiškus za staženými roletami. „Je ďábel a to byli jeho pacholci. Nebude pokoj, dokud ho nezabiju!“

„Třeba nehledali Miladu, možná hledali někoho jiného. Vždyť se oháněli zákonem...,“ namítal zahradník.

„Hledali mne,“ řekla Milada, sedící na šesté židli. „Pokud není ďábel, nemá k němu daleko.“

„Ten člověk je zlý,“ připustil zahradník. „Svědčí o tom jeho činy. Ale v tomto městě platí zákon.“

„Ďábla musíme zabít!“ vykřikl blázen Fiškus. „Ale sám na to nestačím. Musíte mi pomoci.“

„Můžeme ho nanejvýš postavit před soud,“ uvažoval zahradník. „Ale máme proti němu nějaké důkazy? Všem, co jsme tady, nějak ublížil. Dejme to dohromady, snad se dobereme konce.“

„Deset let jsem byl za vysokou zdí,“ řekl Fiškus. „Deset let jsem chodil dokola po dvorku s rukama za zády. On mě tam dostal!“

„Praštils zahradníka pŭllitrem do hlavy a div žes ho nezabil,“ namítla Evelýna.

„Gabriel mě praštil do hlavy nástrojem, který se jmenuje Fiškus. To je důkaz proti Fiškusovi, pan Gabriel je z kola ven.“

„Byl první, kdo se se mnou vyspal. Ale to jsem chtěla,“ řekla Evelýna. „Zaplatil mi za to a já jsem si vzala peníze. Nevěstkou jsem se stala sama.“

„Musíme ho zabít,“ vykřikl Fiškus. „Tohle nikam nevede!“

Hanka s Břetou se drželi za ruce:

„My už jsme nad ním vyhráli. Na nás už nemůže.“

„Já jsem nevyhrála,“ zašeptala Milada. „A nevyhraju.“

„A co František?“ napadlo Břetislava. „Není to důkaz? Gabriel zabrzdil těsně před námi, František to musel strhnout... Jeden svědek soudu nestačí. A pak, František byl opilý a nefungovaly mu brzdy.“

„Já nevím, jak už vám to mám říct,“ zoufal si Fiškus. „Zákon je na prd. Je to ďábel, kam se hrabete na ďábla s paragrafy! Musíme ho zabít!“

Nikdo na bláznův výkřik neodpověděl. Seděli mlčky kolem oválného stolu. Sedm svíček hořelo na velikém dortu, vosk kapal na čokoládovou polevu, hladina v lahvi francouzského koňaku už delší dobu nepoklesla.

A opět někdo zabouchal na dveře. Milada zmizela pod jutovými pytli. Na prahu stáli oba naši známí, jak vystřižení z druhořadé gangsterky.

„Je zde přítomná Evelýna Karpíšková, narozená sedmnáctého září tisíc devět set čtyřicet jedna ve Viničných Šumicích okres Vyškov?“ zeptal se hromotluk v kožené bundě úředním jazykem.

„Oč běží, mládenci?“ zeptala se Evelýna. Ležerní tón věty kontrastoval s napětím v její tváři. Sotva postřehnutelně se jí chvěly koutky úst.

„Půjdete s námi.“ Hromotluk sáhl do náprsní kapsy, vyňal rozmáchlým gestem papír formátu A čtyři a nastrčil jej Evelýně před obličej.

„Jste obviněna z toho, že se vyhýbáte poctivé práci a prostředky k obživě si opatřujete nekalým způsobem. Toto je usnesení, na základě něhož vás máme odvézt do vazby. Víte přece, že u nás je prostituce zakázána...“

„Ano,“ přikývla Evelýna, vstala ze židle a vzala si kabelku. „Může se ve vězení kouřit?“

„Jistě.“

Břetislav vytáhl z kapsy své cigarety a podal je Evelýně. Evelýna se usmála a strčila krabičku do kabelky. Pak se naklonila k dortu a foukla do plamenů. Jen jedna svíčka nepřestala hořet.

„Zase se vrátím,“ řekla a odešla, doprovázena dvěma zdatnými mladými muži. Nasedli do auta a odjeli. Z šesti svíček na dortu, který po sobě zanechala, se čadilo. Sedmá zářila jasným světlem, plamen se nakláněl v průvanu, dokud někdo nezavřel dveře.

2

Co je to Bůh? Navýsost dobrotivý trojúhelník rovnoramenný s ořaseným okem uprostřed? Prý stvořil člověka šestého dne a v pěti dnech předtím všechno ostatní. Proč stvořil člověka? Co měl za lubem? Proč ho stvořil tak špatného, ačkoliv k obrazu svému? Stvořil-li člověka a člověk vymyslel ostnatý drát, vymyslel ostnatý drát onen navýsost dobrotivý Bůh? K čemu? Proč jsi stvořil nemoci, komáry, atom, rasismus, mocné a slabé, vrahy, španělské boty, rulík zlomocný, sexuální úchytky, napalm, lest, pokrytectví, alkohol, drogy, výfukové plyny, vzteklé psy, moc... K jakému obrazu byl stvořen kretén?

Třeba Bůh není. Třeba ty miliony kostelů po celém světě, ty kasičky chrastících mincí, řeky svěcené vody, vagóny kadidla, monstrance, poháry a ornáty nejsou určeny Bohu. Všechna ta veteš není důkazem boží jsočnosti. Kdyby však Bůh pomohl Fiškusovi a Gabriel už nebyl mezi živými, uvěřil by blázen, že Bůh je. Rozmlouval by s ním každý den, i svíčku by mu koupil. Ale to, jakým způsobem odmítl Bůh spolupráci s Fiškusem, je neodpuštělné. – Bůh není, rozhodl se Fiškus.

Není-li Bůh... je ďábel? Ďábel je. O jeho existenci se Fiškus předsvědčil svými smysly. Empiricky poznal ďábla. Pana Gabriela znal už spoustu let. Může si na něj sáhnout. Objímal přeci jeho nohy, když se vrátil do města. Viděl ho svýma očima, slyšel jeho hlas, cítil jemný parfém, když byl v jeho blízkosti. Ďábel je! Bydlí v tomto městě v bílé vile uprostřed zahrady pod platany. Jezdí v krémovém kabrioletu; každou neděli chodí na procházku přes celé město na kopec s větrným mlýnem. Nosí módní saka a kytku v klopě, má modré oči a plavé vlasy. Když prší, vymění černou špacírku se stříbrným kováním za deštník. Žije tu mezi námi a nikdo by neřekl, že je to ďábel.

Škoda, že Bůh Fiškusovi nepomohl. Byl by nejlepším spojencem v boji proti ďáblu. Co zmůže človíček boží, ozbrojený jen křivou zahradnickou kudličkou, proti moci pekelné? Nikdo mu nepomůže. Pokud se mu nesmějí rovnou do obličeje, usmívají se shovívavě, bláznovi neškodnému. Všichni trpí přítomností ďáblu; proč jsou tak zaslepení? Proč si nepodají ruce a nejdou ho zabít? Svět je plný bláznů. Miliardy bláznů chodí kolem ďábla, nechají si ubližovat, srát na hlavu, a mají jiné problémy, své malé bláznovské starosti. A ten základní problém: co s ďáblem? Ten základní úkol – zabít ďábla, nechávají stranou. Nebo snad nevědí, že ďábel chodí po zemi, létá v letadlech, plaví se po mořích, vozí se v krémovém kabrioletu a otravuje vzduch jemným parfémem? Copak on, Josífek fiškus, blázen z bezvýznamného města na břehu bezvýznamné řeky je jediný rozumný? Kdyby se našel ještě alespoň jeden! Nemají čas. Okopávají zeleninu, zalévají růže, staví domy, rozvážejí oplatky, dávají napít žíznivým, jezdí vlakem, na kole, lodí, milují se, zpívají, spávají s kdekým, oblékají na sebe módní hadříčky, píšou knihy, léčí si neduhy, umírají, jedí, spí, derou peří, šetří do kasičky, vyrábějí hodinky, létají do vesmíru, potápějí se na dno moří, mlátí obilí, kecají, kecají, kecají... Kdyby se našel alespoň jeden. Jeden spojenec, jinak tíha světa zůstane na bedrech blázna Fiškuse.

Kdyby se zvedl veliký vítr a odfoukl Gabriela i s jeho vilou! Kdyby ho voda odplavila a on se utopil jako kotě! Ani ty živly si člověk nemůže vzít na pomoc, neumí jimi vládnout. Při pohledu na šest svíček čadících a jednu hořící, vzpomněl si Fiškus na oheň. Sebral ze stolu sirky a vyběhl do noci.

Sedmá svíčka na dortu uprostřed oválného stolu už takřka nebyla. V hromádce vosku plaval zbytek knotu, plamínek prskal a čadil. Na židličkách seděl zahradník, Milada, Břetislav a Hanka. Fiškus se kdesi toulal a Evelyn kouřila nad záchodovou mísou v cele městského vězení jednu z posledních cigaret. V zahradnickově pokoji bylo dusno. Břetislav vstal od stolu, aby pootevřel okno. Potáhl za šňůru, roleta vyjela nahoru.

„Hoří!“ zvolal Břetislav. „Ve vilové čtvrti na kopci.“

Všichni se nahrnuli k oknu. Po ulici spěchali lidé v nedbale zapnutých kabátech, mířili jedním směrem: k ohni. Vyběhli ze skleníku a přidali se k nim. Celé město stálo v bezpečné vzdálenosti kolem požáru a přihlíželo, jak bílá vila pana Gabriela lehá popelem. Pak dorazili hasiči. Hmoždili se se stříkačkou, nemohli ji nastartovat. Už mnoho let v tomto městě nehořelo a ve stříkačce se uhnízdili ptáci.

Ohnisko požáru bylo v garáži. Vrata už shořela, skelet krémového kabrioletu dohořival, nádrž vybuchla před hodinou. Od garáže se oheň rozšířil na celý dům. Tašky na střeše praskaly, vystřelovaly na všechny strany. Lidé nečinně přihlíželi. Nikdo nevynášel předměty z domu, nikdo zběsile nepobíhal sem a tam. Jen stařeček ve starodávné hasičské přilbici s mosazným kokrhelem, penzionovaný velitel hasičů, třímal v ruce hasicí přístroj, z jehož hubice čural slabý pramínek tekutiny půl metru od špiček jeho nablýskaných holínek. Nepenzionovaní hasiči se dílem snažili uvést do provozu stříkačku, dílem hlídali požár, aby se nerozšířil na okolní vily. Kluci se drželi v chumlu a libovali si, jak je ten oheň velký. Začal padat sníh. Zmrzlý sníh tál nad požárem, za hranicemi tepla zůstal ležet na zmrzlé zemi.

K ránu už neměly ochablé plameny co žrát. Všechno dřevěné a hořlavé bylo stráveno. Lidé však stáli v kruhu, teď už těsnějším, kolem požářiště, jako by očekávali závěr, nějakou nečekanou pointu. Očazené zdivo čnělo k nebi, sníh už nepadal, začalo svítat. Byla neděle.

Z ruin vyšel pan Gabriel. Ve vyžehleném saku, s nevinným kvítkem v klopě. Dnes je to chryzantéma. Jelenicové rukavice obepínají štíhlé prsty. Tento elegantní plavovlasý muž s modrýma očima si často obléká ruce do světlých rukavic. I tu chryzantému utrhla jelení kůže. Oprášil si smítko ze saka, aby byl bez poskvrnky.

Kruh těl se rozevřel a pan Gabriel prošel špalírem lidí s otevřenými ústy. Je neděle. Každou neděli chodí pan Gabriel na procházku k větrnému mlýnu na konci města. Dneska si nezvykle přivstal.

Když zmizel za rohem, dav lidí se dal do pohybu. Začali to kluci. Rozběhli se ke spáleništi. Pod platanem s ohořelými větvemi našli blázna Fiškuse. Jeho tělo bylo podivně zkrouceno, z krku mu trčela rukojeť zahradnické žabky. Pod ním, na shořelém trávniku, se srážela temně rudá krev. Kdosi ze sousedství přikryl blázna prostěradlem.

Zahradník, Břetislav s Hankou a Milada se vraceli od požářiště první. Před nimi v čerstvém sněhu byly stopy mužských bot. Vedly přes náměstí kolem kašny, jejíž vodotrysk teď v zimě nemrholil, k řece. Přes most směřovaly ty osamělé stopy, do kopce, na jehož vrcholku stojí kamenná rotunda pokrytá trouchnivými šindeli, čtyři prohnílá břevna bez pohybu, Caesarův palec trčící k nebi – větrný mlýn.

V Ostravě, 9. 5. 1973

Ivan Binar
Kdo, co je pan Gabriel?

Ilustrace na obálce TWINS DESIGN STUDIO/Shutterstock.com
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 18. 3. 2022

ISBN 978-80-274-2196-1 (epub)
ISBN 978-80-274-2197-8 (pdf)
ISBN 978-80-274-2198-5 (prc)